

COMISIA EUROPEANĂ
PENTRU DEMOCRAȚIE PRIN DREPT
(COMISIA DE LA VENEȚIA)

COMPILAȚIA
AVIZELOR ȘI RAPOARTELOR COMISIEI DE LA VENEȚIA
PRIVIND INSTANȚELE ȘI JUDECĂTORII¹

¹ Acest document va fi actualizat periodic. Această versiune conține toate avizele și rapoartele/studiile adoptate până la cea de-a 119-a sesiune plenară a Comisiei de la Veneția (21-22 iunie 2019), inclusiv.

Cuprins

I. INTRODUCERE	4
II. NIVELUL DE REGLEMENTARE - NIVELURI CONSTITUȚIONALE ȘI LEGISLATIVE	4
2.1 Dispoziții privind numirea, eliberarea din funcție, salarizarea și statutul judecătorilor	4
2.2 Dispoziții privind instanțele și structura acestora	6
2.3 Dispoziții privind Consiliul Judiciar	7
III. JUDECĂTORII	8
3.1 Independența și imparțialitatea – definiție	8
3.2 Numirea judecătorilor	9
3.2.1 Calificări, eligibilitate și cote	9
3.2.2 Incompatibilitatea cu alte profesii și activități	12
3.2.3 Organele de numire și procedura de numire	14
3.2.3.1 Multitudinea sistemelor	14
3.2.3.2 Numirea de către organele politice (parlament sau președinte); alegerile populare	15
3.2.3.3 Implicarea în numire a unui organism de experți (Consiliul Judiciar)	18
3.2.3.4 Procedura de numire	18
3.3 Durata funcției și cariera	22
3.3.1 Durata	22
3.3.2 Perioada de probă	24
3.3.3 Evaluarea și promovarea	26
3.4 Răspunderea	30
3.4.1 Imunitățile	30
3.4.2 Controlul disciplinar	34
3.4.2.1 Temeiurile procedurii disciplinare (aspecte materiale)	34
3.4.2.2 Sancțiunile disciplinare – tipuri și proporționalitate	41
3.4.2.3 Soluționarea cauzelor disciplinare împotriva judecătorilor - aspecte procedurale	43
3.4.3 Reguli etice de comportament: obligația de rezervă, conflictele de interese, obligația de a divulga anumite informații etc.	53
3.5 Transferul și încetarea anticipată a funcției	57
3.5.1 Transferuri și misiuni	57
3.5.2 Încetarea anticipată a funcției și punerea sub acuzare	60
3.6 Pensionarea	63
3.7 Remunerarea	64

3.8 Jurați, asesori, judecători militari și alte persoane care exercită funcții judiciare	66
IV. INSTANȚELE	67
4.1 Înființarea și structura	67
4.1.1 Înființarea, structura și componența instanțelor	67
4.1.2 Instanțele specializate	70
4.2 Organizarea muncii în instanțe	72
4.2.1. Rolul instanțelor superioare față de instanțele inferioare	72
4.2.2 Repartizarea cauzelor	75
4.2.3 Transferarea cauzelor de la un judecător la altul	76
4.2.4 Președinții și judecătorii de la instanțele superioare: numire, statut, rol și atribuții	77
4.2.4.1 Numirea președinților	77
4.2.4.2 Durata mandatului, mandatul, reîvestirea	79
4.2.4.3 Atribuțiile președintelui	80
4.2.5 Remedii la problema duratei procedurilor	81
4.3 Autonomia bugetară și privind personalul	83
V. CONSILIUL JUSTIȚIEI	85
5.1 Funcții, atribuții și îndatoriri	85
5.2 Componența Consiliului Judiciar	89
5.2.1 Abordare generală	89
5.2.2 Membrii magistrați ai Consiliului și membrii care nu au această calitate: căutarea echilibrului	90
5.2.3. Reprezentarea executivului în Consiliu; membrii de drept	92
5.2.4 Membrii care nu au calitatea de magistrat: importanța reprezentării societății civile	93
5.2.5 Cerințe de calificare pentru candidații pentru Consiliu; incompatibilități și cote	95
5.2.6 Președintele și vicepreședintele Consiliului	96
5.2.6.1 Numirea/alegera președintelui și a vicepreședintelui	96
5.2.6.2 Revocarea din funcție a președintelui și a vicepreședintelui	98
5.2.7 Structura și metodele de lucru ale Consiliului	98
5.3 Aspecte procedurale ale numirii/alegerii membrilor Consiliului	99
5.4 Statutul membrilor	102
5.5 Alte organe de autoreglementare ale sistemului judiciar	106
VI. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ	109
Orientări și studii	109
Avize cu privire la anumite țări	109

I. INTRODUCERE

Acest document este o compilație de extrase preluate din avize și rapoarte/studii adoptate de Comisia de la Veneția cu privire la aspecte legate de sistemul judiciar (instanțe, judecători și Consiliul Judiciar). Această compilație se concentrează pe statutul judecătorilor, organizarea internă a sistemului judiciar, relația acestuia cu celelalte puteri ale statului, garanțiile de independență și răspunderea judecătorilor. Această compilație nu privește justiția constituțională și organizarea sistemului de urmărire penală (aceste subiecte sunt prezentate în compilații separate), și nici alte garanții ale procesului echitabil în afară de independența și imparțialitatea instanțelor.

Compilația este destinată să servească drept sursă de referință pentru autorii constituțiilor și ai legislațiilor privind sistemul judiciar, pentru cercetători precum și pentru membrii Comisiei de la Veneția care sunt solicitați să pregătească observații și avize privind legislația care se ocupă de astfel de chestiuni. Când se face referire la elementele conținute în acest proiect de compilație, trebuie menționat documentul original, iar nu compilația ca atare.

Compilația este structurată tematic pentru a facilita accesul la liniile generale adoptate de Comisia de la Veneția cu privire la diverse aspecte din acest domeniu. Cu toate acestea, ea nu ar trebui să împiedice membrii Comisiei de la Veneția să introducă noi puncte de vedere sau să se abată de la cele anterioare, dacă există un motiv întemeiat pentru aceasta. Compilația ar trebui să fie considerată doar un cadru de referință.

De asemenea, cititorul ar trebui să fie conștient de faptul că majoritatea avizelor din care sunt citate extrase în compilație se referă la țări individuale și țin seama de situația lor specifică. Citările nu vor fi, prin urmare, neapărat aplicabile în alte țări. Aceasta nu înseamnă însă că recomandările conținute în acestea nu pot fi relevante și pentru alte sisteme.

Rapoartele și studiile Comisiei de la Veneția citate în această compilație urmăresc să prezinte standarde generale pentru toate statele cu statut de membru sau de observator al Comisiei de la Veneția. Recomandările formulate în rapoarte și studii vor fi, prin urmare, de o aplicare mai generală, deși specificitatea situațiilor naționale/locale este un factor important și ar trebui luată în considerare în mod adecvat.

Fiecare mențiune din compilație are o referință care îi stabilește poziția exactă în aviz sau raport/studiu (numărul paragrafului, numărul paginii pentru avize mai vechi), ce îi permite cititorului să o găsească în avizul sau raportul/studiul din care a fost luată. Pentru a scurta textul, majoritatea trimiterilor și a notelor de subsol ulterioare sunt omise în textul citărilor; este reprodusă numai partea esențială a paragrafului relevant.

Compilația nu este un document static și va fi actualizată periodic cu extrase din avizele adoptate recent de Comisia de la Veneția. Secretariatul este recunoscător pentru sugestii cu privire la modul de îmbunătățire a acestui proiect de compilație (venice@coe.int).

II. NIVELUL DE REGLEMENTARE - NIVELURI CONSTITUȚIONALE ȘI LEGISLATIVE

2.1 Dispoziții privind numirea, eliberarea din funcție, salarizarea și statutul judecătorilor

„Principiile de bază care asigură independența sistemului judiciar ar trebui să fie stabilite în Constituție sau în texte echivalente.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar partea I: Independența judecătorilor, §22

A se vedea și CDL-AD(2016)015, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind dreptul de regres al statului împotriva judecătorilor, §§48-49.

„Este [...] indispensabil să se asigure [...] dreptul constituțional de a avea acces la instanțe independente și imparțiale, în acord cu articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.”

CDL-INF(1996)006, Avizul privind proiectul de Constituție a Ucrainei, p. 15

[...] [Î]n majoritatea statelor membre, criteriile pentru recrutarea sau promovarea judecătorilor sunt stabilite prin legi sau regulamente. Singurele excepții tacite sau explicite sunt acele sisteme judiciare în care există o putere discreționară de selecție prin alegerea de către popor (puterea legislativă) sau de o autoritate independentă, inclusiv una judiciară, care uneori poate avea caracteristici politice.”

CDL-AD(2009)023, Avizul privind proiectul de criterii și standarde pentru alegerea judecătorilor și a președinților de instanțe din Serbia, §12

„Întrucât numirea judecătorilor este de o importanță vitală pentru garantarea independenței și a imparțialității acestora, se recomandă reglementarea procedurii de numire în [...] detaliu în Constituție. [...]”

CDL-AD(2008)010, Avizul privind Constituția Finlandei, §112

A se vedea și CDL-AD(2019)003, Avizul privind proiectul de revizuire a Constituției Luxemburgului, §106; CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale referitoare la sistemul judiciar din Albania, §47; CDL-AD(2013)010, Avizul privind proiectul noii Constituții a Islandei, §135

„Nu există standarde conform cărora numirea președinților de instanțe să fie reglementată explicit la nivel constituțional sau legislativ. În orice caz, având în vedere funcțiile importante ale președinților de instanțe, trebuie adoptată o reglementare clară privind numirea lor. [...]”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea de modificare și completare a Constituției (sistemul judiciar) Republicii Moldova, §24

„Din [...] motive de independență și imparțialitate, motivele suspendării, eliberării din funcție sau demisiei ar trebui stabilite în Constituție, și ar trebui să se stabilească instanța competentă, precum și dreptul la o cale de atac al judecătorului în cauză.”

CDL-AD(2008)010, Avizul privind Constituția Finlandei, §113

A se vedea și CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Serbia, §46; CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul revizuit de amendamente constituționale cu privire la sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §35; CDL-AD(2015)037, primul Aviz privind proiectele de amendamente la Constituția (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia, §156; CDL-AD(2011)010, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului și proiectele de amendamente la Legea instanțelor, Legea parchetelor și Legea Consiliului Judiciar din Muntenegru, §10; CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională referitoare la modificările și amendamentele la Constituția Georgiei, §105; CDL-AD(2002)033, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Kârgîstanului, §11.

„Faptele care determină aplicarea sancțiunilor disciplinare și consecințele lor juridice ar trebui să fie prevăzute clar în lege. [...]”

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare privind statul de drept, §78

„O lege constituțională este un instrument juridic foarte rigid, care nu poate fi întotdeauna adaptat rapid la condițiile economice în schimbare. Ar trebui să stabilească anumite *principii de bază* care să asigure statutul privilegiat al salariilor din sistemul judiciar. De exemplu, legea constituțională ar putea să prevadă că salariile din domeniul judiciar pot fi reduse numai în cazul unei crize financiare majore și numai după reducerea proporțională a salariilor în toate celelalte sectoare ale sectorului public. Legea constituțională poate garanta indexarea regulată a salariilor din sistemul judiciar în conformitate cu costul vieții, poate stabili salariile judecătorilor la același nivel cu salariile anumitor funcționari de stat de nivel înalt etc. [...]”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §59

„[...] Deși nu există o cerință internațională strictă în această privință, ar fi indicat să se definească grila remunerației pentru diferitele tipuri de funcții din cadrul sistemului judiciar în legea constituțională.”

CDL-AD(2011)012, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §52

„[Chestiunile referitoare la măsurile de aplicare a principiilor generale privind bugetul sistemului judiciar și remunerația judecătorilor] pot și ar trebui, de asemenea, să fie reglementate în legislația ordinară. În principiu, nu există niciun motiv pentru care să nu poată fi reglementate în contextul unei legi privind statutul magistraților.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p. 3

„[...] Lăsând ca procedura de alegere [a membrilor Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] să fie stabilită printr-o reglementare separată ce va fi adoptat de Adunarea Parlamentară în viitor, proiectul de lege face dificilă evaluarea măsurii în care a fost îndeplinită cerința de transparență a procedurii.

[...] Această procedură de alegere ar trebui dezvoltată în legea [...]”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§41-42

„Articolul 5.2 delegă Congresului Judecătorilor stabilirea procedurii de alegere a judecătorilor membri ai Consiliului. Întrucât este posibil să apară probleme practice cu privire la procedura stabilită de Congres, cel puțin principiile sale ar trebui stabilite în proiectul de lege. [...]”

CDL-AD(2011)019, Avizul privind introducerea modificărilor la legea constituțională „privind statutul judecătorilor” din Kârgistan, §31

2.2 Dispoziții privind instanțele și structura acestora

„Înființarea și competența instanțelor, precum și procedura judiciară vor fi reglementate prin lege.”

CDL-INF(1998)015, Avizele privind regimul constituțional al Bosniei și Herțegovinei, p. 44

„Este important ca diferitele tipuri de instanțe să fie prevăzute la nivel constituțional.”

CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională referitoare la modificările și amendamentele aduse Constituției Georgiei, §102

„Articolul 125 va fi modificat și va prevedea că rețeaua instanțelor și competența generală trebuie să fie stabilite prin lege, și că instanțele urmează să fie înființate, reorganizate și desființate prin lege. Scopul acestei prevederi este să prevină efectuarea unor astfel de modificări prin decret. Parlamentul

va fi împuternicit (a se vedea articolul 85) cu dreptul de a determina structura sistemului instanțelor (denumit „rețea” în amendamente), de a stabili, reorganiza și desființa instanțele la propunerea președintelui Ucrainei. Această soluție pare a fi rezonabilă și implică cooperarea între diferite organe. Comisia de la Veneția salută faptul că în viitor rețeaua instanțelor va fi reglementată prin lege.”

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege referitor la amendamentele la Constituție, consolidarea independenței judecătorilor și modificările Constituției propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §15

„Este o realitate că în multe state europene se dezvoltă mecanisme alternative de soluționare a litigiilor. Relația dintre instanțele obișnuite și aceste instituții alternative trebuie cu siguranță să fie analizată și chiar reglementată prin norme legale. Constituția poate că nu este cadrul potrivit pentru a reglementa această problemă, dincolo de o simplă referire la existența problemei ca atare.

Nu este neapărat corect că «în Constituție trebuie să se definească elementele individuale ale structurii organizatorice ale instanței». [...] Numai cadrul general al organizării sistemului judiciar merită să fie reflectat în Constituția însăși.”

CDL-INF(1996)002, Avizul privind la conceptul de reglementare al Constituției Republicii Ungare, p. 32

„[...] [O] nouă dispoziție prevede că procedurile judiciare din materia contenciosului administrativ urmează să fie organizate în două niveluri de jurisdicție care cuprind Tribunalul Administrativ de Primă Instanță și Înalta Curte Administrativă. Nu pare foarte logic să se facă referire în mod expres în Constituție la o instanță de prim grad de jurisdicție specializată în dreptul administrativ, atunci când în paragraful anterior Constituția prevede că instanțele de prim grad vor fi înființate prin lege. [...] Ar fi de preferat ca normele din Constituție privind instanțele administrative să le reflecte pe cele referitoare la instanțele ordinare, adică să facă o trimitere specifică la aceste instanțe numai în raport cu instanțele superioare, lăsând la latitudinea legii organice organizarea tuturor instanțelor de prim grad și a instanțelor de apel. [...]

CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar din Albania, §39

2.3 Dispoziții privind Consiliul Judiciar

„O metodă adecvată pentru garantarea independenței judiciare este înființarea unui Consiliu Judiciar, care ar trebui înzestrat cu garanții constituționale pentru [...] atribuțiile și autonomia sa.”

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §48

„Există diferite modele de funcționare a Consiliilor Judiciare, dar statutul legal fundamental al fiecărei instituții esențiale a statului, inclusiv al Consiliului Judiciar, ar trebui încorporat în Constituție. [...]”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind legea de modificare și completare a Constituției (sistemul judiciar) Republicii Moldova, §56

A se vedea și CDL-AD(2012)014, Avizul privind securitatea juridică și independența sistemului judiciar în Bosnia și Herțegovina, §84

„Având în vedere rolul său crucial în numirea judecătorilor, componența Consiliului Superior [al sistemului judiciar], precum și numirea sau alegerea membrilor lui ar trebui reglementate în Constituție.”

CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională referitoare la modificările și amendamentele la Constituția Georgiei, §102

A se vedea și [CDL-AD\(2019\)003](#), Avizul privind propunerea de revizuire a Constituției Luxemburgului, §108; [CDL-AD\(2014\)008](#), Avizul privind proiectul legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §24

„Legiuitorul ar trebui să ia în considerare includerea în Constituție a dispozițiilor care garantează independența și imparțialitatea membrilor individuali ai [Consiliului Judiciar] și a [Consiliului Judiciar] în ansamblu. [...]”

[CDL-AD\(2014\)026](#), Avizul privind cele șapte amendamente la Constituția „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind, în special, Consiliul Judiciar, competența Curții Constituționale și zonele financiare speciale, §77

„Autoritățile muntenegre au decis să propună două proiecte de lege separate în domeniul justiției: legea privind instanțele judecătorești și legea privind drepturile și îndatoririle judecătorilor și Înalțul Consiliu Judiciar. Adoptarea a două legi separate în acest domeniu nu pare însă a fi cea mai bună soluție, deoarece ambele aspecte sunt strâns legate. [...]”

[...] „[O] lege unică ar face reglementările mai coerente și mai ușor de înțeles”.

[CDL-AD\(2014\)038](#), Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și îndatoririle judecătorilor și Înalțul Consiliu Judiciar din Muntenegru, §§13, 14

„Comisia de la Veneția reiterează faptul că buna funcționare a ÎCJ și a ÎCP poate necesita crearea de sub-organisme [...]; această posibilitate ar trebui cel puțin menționată la nivel constituțional, în timp ce compoziția și competența acestor sub-organisme pot fi detaliate în legislația de punere în aplicare.”

[CDL-AD\(2016\)009](#), Avizul final privind proiectul revizuit de amendamente constituționale cu privire la sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §20

III. JUDECĂTORII

3.1 Independența și imparțialitatea - definiție

„Independența înseamnă independență față de executiv și față de părți. Instanțele ar trebui, de asemenea, să fie independente față de puterea legislativă, cu excepția cazului în care sunt obligate să aplice legi emise de legislativ. În timp ce «independența» este în primul rând o chestiune de absență sau prezență a unor legături organice între sistemul judiciar și ceilalți poli ai puterii publice, «imparțialitatea» se stabilește în lumina circumstanțelor unui caz particular, adică o instanță independentă *prima facie* poate acționa părtinitor. Cu toate acestea, în lumina jurisprudenței CEDO, lipsa garanțiilor de independență poate crea cu ușurință și o aparentă lipsă de imparțialitate. Astfel, în contextul actual, ca și în altele, poate fi dificil să se facă o distincție clară între cerințele de independență și de imparțialitate. Potrivit CEDO, relevante în evaluarea independenței (și a imparțialității) unei instanțe sunt «modalitatea de numire a membrilor săi și durata mandatului lor, existența garanțiilor împotriva presiunilor externe și întrebarea dacă organismul prezintă o aparență de independență».”

[CDL-AD\(2010\)003](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §34

A se vedea și [CDL-AD\(2018\)032](#), Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §11; [CDL-AD\(2017\)005](#), Avizul privind amendamentele la Constituția Turciei adoptate de

Marea Adunare Națională la 21 ianuarie 2017 și supuse unui referendum național la 16 aprilie 2017, §110

„Atât sistemul judiciar, ca instituție, cât și judecătorii individuali trebuie să își poată exercita responsabilitățile profesionale în materie de judecată fără a fi influențați de executiv sau de orice alt factor. Doar o justiție independentă este capabilă să facă dreptate în mod imparțial în baza legii și să prevină abuzul de putere. Este de o importanță vitală pentru statul de drept să existe încredere publică în capacitatea sistemului judiciar de a-și desfășura activitatea în mod independent și imparțial.”

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și a aplicării legii din Malta, §27

„Judecătorii ar trebui să fie independenți și imparțiali în procesul decizional, și capabili să acționeze fără nicio restricție, influență necorespunzătoare, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din partea vreunei autorități, inclusiv a «*autorităților interne ale sistemului judiciar*».

Prin urmare, în general, independența judiciară trebuie protejată atât în componentele sale «externe», cât și în cele «interne».”

CDL-AD(2017)002, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §§14-15

A se vedea și CDL-AD(2016)007, Lista de verificare privind statul de drept, §§87, 89; CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §11

„Trebuie menționat, totuși, că *independența judiciară* nu este o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul judecătorului, ci este un principiu fundamental, un element esențial al oricărui stat democratic, o condiție prealabilă a statului de drept și garanția unui proces echitabil. [...] Deciziile care elimină garanțiile de bază ale independenței judiciare sunt inacceptabile chiar și atunci când sunt mascate și pot încălca articolul 6.1 din CEDO.”

CDL-AD(2017)002, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind răspunderea penală a judecătorilor, §16.

A se vedea și CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §§12, 13; CDL-AD(2014)042, Avizul interimar privind proiectul de lege privind parchetele din Muntenegru, §14.

3.2 Numirea judecătorilor

3.2.1 Calificări, eligibilitate și cote

„Principiul conform căruia toate deciziile privind numirea și cariera profesională a judecătorilor ar trebui să se bazeze pe merit, aplicând criteriile obiective în cadrul legii, este incontestabil.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §27

A se vedea și CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selecția și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §§21-25, CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §37

„Într-o serie de țări judecătorii sunt numiți pe baza rezultatelor unui examen concurs, în altele sunt selectați dintre practicienii cu experiență. *A priori*, ambele tipuri de selecție pot ridica întrebări. S-ar putea discuta dacă examinarea ar trebui să fie singurul temei pentru numire, sau ar trebui să se țină seama și de calitățile personale și de experiența candidatului. Iar selecția judecătorilor dintr-un grup de practicieni cu experiență ar putea ridica îngrijorări cu privire la obiectivitatea procedurii de selecție.”

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §36

„Proiectul de lege [...] stabilește cerințele generale pe care trebuie să le îndeplinească persoanele care doresc să fie numite judecător sau procuror, precum și cerințele pentru numirea la diferitele instanțe și parchete. Cerințele generale includ cetățenia Bosniei și Herțegovinei, o stare medicală bună, competență profesională, promovarea examenului de barou și absența oricăror antecedente penale. Acestea par a fi adecvate și în conformitate cu standardele europene ”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §73

„Articolul 127 își propune să impună judecătorilor nou numiți să aibă 30 de ani, în loc de cei 25 actuali, și să aibă cinci ani de experiență, în loc de trei ani. Aceste prevederi par a fi rezonabile. [...]”

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege referitor la amendamentele la Constituție, consolidarea independenței judecătorilor și modificările Constituției propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §26

„Din criticile aduse proiectului de lege organică rezultă că acesta este prea îngăduitor în ceea ce privește cerința vârstei și a experienței, deoarece se pune întrebarea dacă o persoană va fi dobândit experiența necesară pentru a fi judecător la Curtea Supremă la vârsta de 30 de ani și după cel mult cinci ani de experiență ca judecător, avocat sau profesor de drept. Aceste praguri formale relativ scăzute sunt cu atât mai discutabile cu cât se aplică și funcției de președinte al Curții Supreme.”

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §23

„[...] Deși în mod normal este un principiu fundamental că o țară nu poată avea cetățeni străini care exercită funcția de judecător, acesta este unul dintre domeniile în care trebuie luate în considerare specificitățile unei țări foarte mici, cum ar fi Monaco: chiar și astăzi, nu este posibil să recruteze numai cetățeni monegasci în funcțiile de judecător, deoarece nu există suficienți candidați calificați. [...]”

CDL-AD(2013)018, Avizul privind echilibrul puterilor în Constituția și legislația Principatului Monaco, §86

„Dispozițiile privind numirea judecătorilor stabilesc cerințe stricte privind experiența judiciară, funcția de judecător la Curtea Supremă fiind singura excepție. Aceasta nu este o alegere de la sine înțeleasă, și pot fi prezentate argumente pentru facilitarea intrării persoanelor din afara sistemului judiciar la Curtea Comercială și la Curtea Administrativă, poate și la instanțele superioare și la Curtea de Apel.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și îndatoririle judecătorilor și Înalțul Consiliu Judiciar din Muntenegru, §53

A se vedea și CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și amendamentele constituționale corespunzătoare ale Letoniei, §49

„Limitarea strictă a accesului la Curtea Supremă la candidații din instanțele inferioare ar putea duce la izolarea sistemului judiciar și la promovarea opiniilor conservatoare și rigide [...].

În ceea ce privește Curtea Supremă a Republicii Moldova, este esențial să reținem că eliminarea acestei condiții [a experienței de cel puțin 10 ani ca judecător] [...], ca atare, ar trebui lăudată, atât timp cât aduce în profesia judiciară alte persoane înalt calificate din profesii juridice diferite și atât timp cât îmbunătățește calitatea și legitimitatea luării deciziilor la Curtea Supremă. Acest lucru este necesar pentru a evita ca judecătorii cu sprijin politic să intre în cel mai înalt for judiciar.”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind legea de modificare și completare a Constituției (sistemul judiciar) Republicii Moldova, §§31, 33

A se vedea și CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §71

„[...] Componenta Curții Supreme și a Curții Constituționale ar trebui să includă judecători cu experiență specifică în domeniul drepturilor omului, în special [...] acolo unde există practică judiciară cu privire la astfel de probleme.”

CDL(1999)078, Avizul privind reforma protecției judiciare a drepturilor omului în Federația Bosniei și Herțegovinei, §32

„Lista motivelor pentru care discriminarea [în ce privește numirile judiciare] este interzisă nu include orientarea sexuală, care ar trebui adăugată. Pe de altă parte, (absența) cunoașterii limbii poate fi un motiv valid de discriminare. Stăpânirea limbii de stat este o cerință legitimă pentru numirea în funcția de judecător. Sintagma «sau alte caracteristici» poate fi, de asemenea, prea vastă: pregătirea juridică suficientă este, de exemplu, necesară pentru numire.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările Constituției pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §38

„Cerințele de eligibilitate pentru îndeplinirea funcției judiciare prevăzute la articolul 45 din Legea instanțelor au fost modificate și impun fluentă în vorbirea limbii engleze, franceze sau germane. O cerință de *fluentă* este poate cam rigidă și ar putea să restrângă cercul persoanelor eligibile pentru numire; poate că un standard mai îngăduitor (cum ar fi cerința de a avea o cunoaștere de bază a uneia dintre aceste limbi) ar fi mai adecvat.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §80

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §12; CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §34

„[...] Articolul 8 stabilește calificările magistraților stagieri. Printre calitățile cerute unui judecător sau procuror stagiar se numără următoarea [...]: *«Să nu aibă probleme de sănătate fizică sau mentală sau dizabilități care să împiedice exercitarea profesiei de judecător [...] pe teritoriul țării, sau să nu aibă handicapuri precum dificultăți neobișnuite în vorbire sau în controlarea mișcării organelor, care ar putea fi considerate ciudate de alte persoane.»*

Această dispoziție este mult prea largă și nu ar putea fi considerată general acceptabilă potrivit standardelor europene în privința modului în care tratează persoanele cu dizabilități fizice sau psihice. Testul pentru ceva care pare ciudat pentru alți oameni pare nepotrivit.”

CDL-AD(2011)004, Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia, §31

„[...] Pentru asigurarea unui nivel ridicat de calitate și diversitate a candidaților ar trebui introduse examene scrise obligatorii la intrarea în profesie; ar trebui să se stabilească o listă a posturilor vacante,

în loc să se publice separat fiecare post vacant, deoarece acest lucru ar îmbunătăți și mobilitatea sistemului judiciar în întreaga țară.”

CDL-AD(2012)014, Avizul privind securitatea juridică și independența sistemului judiciar în Bosnia și Herțegovina, §91

„Proiectul articolului 35 alineatul (6) obligă candidații la funcția de judecător să depună la Înalțul Consiliu al Justiției o declarație de avere, și să îl autorizeze să ia în considerare datele din declarație la luarea deciziei cu privire la numire. În primul rând, declarația de avere a unui candidat nu este relevantă în această etapă, de vreme ce doar o creștere a averii în timpul mandatului de judecător ar trebui să declanșeze o investigație suplimentară cu privire la eventuale fapte de corupție. De asemenea, ar putea ridica problema discriminării pe baza statutului social, adică al proprietății. [...]

În plus, atribuția «unității structurale» a Înalțului Consiliu al Justiției de a colecta informații cu privire la starea financiară a candidaților (proiectul art. 351) este, de asemenea, problematică din aceleași motive, și ar putea pune în pericol dreptul fiecărui cetățean de a ocupa orice funcție publică protejată de articolul 29 din Constituția Georgiei.

În al doilea rând, deși consimțământul candidatului este necesar pentru ca «unitatea structurală» a Înalțului Consiliu al Justiției să aibă acces la datele sale personale, în practică se pare că nu este posibil ca un candidat să refuze acest consimțământ”.

CDL-AD (2014) 031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legii organice a instanțelor ordinare din Georgia, §§51, 52 și 56

„[...] O obligație generală a judecătorilor de a renunța la dreptul lor la viață privată în general, care constituie, de asemenea, o cerință suplimentară de eligibilitate pentru a deveni și a rămâne judecător, apare a fi o restrângere nejustificată a dreptului la viață privată al judecătorilor. [...]”

CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege cu privire la „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituția” Republicii Kârgîstan, §81

3.2.2 Incompatibilitatea cu alte profesii și activități

„Mai mult, judecătorii nu ar trebui să se pună într-o poziție în care independența sau imparțialitatea lor ar putea fi puse la îndoială. Acest lucru justifică normele naționale privind incompatibilitatea funcției judiciare cu alte funcții și este, de asemenea, un motiv pentru care multe state restricționează activitățile politice ale judecătorilor.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §62

„În prezent, judecătorii nu se pot angaja în nicio ocupație sau activitate remunerată, cu excepția «activităților pedagogice». La acestea se adaugă «activitățile științifice», ceea ce este un lucru pozitiv [...]. Într-o interpretare strictă, această dispoziție ar putea împiedica numirea judecătorilor în anchete publice sau comisii de reprezentare a statului în străinătate, calitatea de membru al unei instituții caritabile sau altele asemenea. O astfel de interpretare ar fi nejustificat de restrictivă”.

CDL-AD(2005)005, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar din Georgia, §§6-7

„[...] [Un] judecător ar trebui să demisioneze înainte de a candida pentru o funcție politică, deoarece dacă un judecător candidează și nu este ales, el este totuși identificat cu o tendință politică în detrimentul independenței judiciare.”

CDL-AD(2008)039, Avizul privind proiectele de amendamente aduse legii constituționale privind statutul judecătorilor din Kârgistan, §45

„Articolul 89.3 din proiectul de lege prevede că judecătorii [...] nu pot fi membri ai niciunei organizații care discriminează din diverse motive, inclusiv de sex și orientare sexuală. Există diferite biserici și religii care fac astfel de discriminări, și probabil nu se intenționează ca judecătorii să fie împiedicați [...] să adere la sau să practice astfel de religii.

Articolul 90.3 din proiectul de lege interzice judecătorului [...] calitatea de membru al consiliului de conducere sau de supraveghere al companiilor publice sau private sau al oricărei alte persoane juridice. Acest articol pare foarte vast și interzice calitatea de membru al oricărei organizații caritabile sau non-profit care are personalitate juridică, inclusiv organizațiile profesionale.

Articolul 92 din proiectul de lege impune unui judecător [...] să solicite opinia [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] cu privire la faptul dacă activitățile pe care intenționează să le desfășoare sunt în conflict cu atribuțiile sale prevăzute de lege. Probabil acest lucru ar trebui să se limiteze la cazurile în care judecătorul [...] are motive să aibă cel puțin o îndoială cu privire la această problemă.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§115 și 117-118

„[...] Redactorii [legii constituționale privind răspunderea disciplinară a judecătorilor] pot lua în considerare și obligarea judecătorului de a declara orice muncă plătită.”

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §33

„Articolul 36 (care modifică articolul 143 din Constituție) prevede că funcția de judecător e incompatibilă cu «alte activități profesionale remunerate, cu excepția cazului în care legea prevede altfel». În primul rând, formularea articolului (cuvintele «cu excepția cazului în care legea prevede altfel») pare să îi ofere legiuitorului o marjă de apreciere extinsă, de vreme ce nu conține nicio indicație cu privire la posibilele excepții permise. În același timp, ar trebui introduse excepții uzuale, cum ar fi activitatea academică, activitatea non-profit și alte excepții similare. [...]”

CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar din Albania, §53

„Situația privind remunerația pare a fi mai complicată. Proiectul de lege ar trebui să prevadă restricții generale privind tipul de muncă remunerată care este incompatibilă cu funcția de judecător sau procuror. Orice ofertă de muncă remunerată care poate să ducă sau pare să ducă la o influență necorespunzătoare trebuie refuzată. Cu toate acestea, primirea remunerației nu ar trebui să fie legată în mod sistematic de abateri disciplinare. De exemplu, în cazul în care o parte este student sau desfășoară activități la o universitate sau instituție de cercetare la care judecătorul sau procurorul este angajat în munca academică, ar fi nerezonabil să se solicite judecătorului sau procurorului abandonarea totală a activității academice. Cu toate acestea, acest lucru poate (și, în unele cazuri, trebuie) să ducă la abținere și/sau la o declarație de conflict de interese.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §97

3.2.3 Organele de numire și procedura de numire²

3.2.3.1 Multitudinea sistemelor

„Alegerea sistemului adecvat pentru numirile judiciare este una dintre principalele provocări cu care se confruntă noile democrații, în care adesea persistă preocupările legate de independența și imparțialitatea politică a sistemului judiciar. Implicarea politică în procedura de numire pune în pericol neutralitatea sistemului judiciar în aceste state, în timp ce în altele, în special în cele cu sisteme judiciare verificate democratic, astfel de metode de numire sunt considerate tradiționale și eficiente.

Standardele internaționale în acest sens sunt în favoarea depolitizării extinse a procesului. Cu toate acestea, nu există un singur «model» de sistem non-politic de numire care să respecte în mod ideal principiul separării puterilor și să asigure independența deplină a sistemului judiciar.

În unele democrații mai vechi există sisteme în care puterea executivă are o influență puternică asupra numirilor judiciare. Astfel de sisteme pot funcționa bine în practică și permit o justiție independentă, deoarece puterea executivă este limitată de cultura și tradițiile juridice, care s-au consolidat de-a lungul timpului.

Cu toate acestea, noile democrații nu au avut încă șansa de a dezvolta aceste tradiții, care pot preveni abuzurile. Prin urmare, **cel puțin în noile democrații sunt necesare dispoziții constituționale explicite ca garanție pentru a preveni abuzurile politice ale altor puteri ale statului în numirea judecătorilor.**

În Europa, metodele de numire variază foarte mult în funcție de țări și de sistemele lor legislative; în plus, acestea pot diferi în cadrul aceleiași sistem legislativ în funcție de tipurile de judecători care vor fi numiți.

În ciuda particularităților lor, regulile de numire pot fi grupate în două categorii principale.

În sistemele electivă, judecătorii sunt aleși direct de popor (acesta este un exemplu extrem de rar și apare la nivelul cantonal elvețian) sau de parlament [...]. Acest sistem este uneori văzut ca oferind o mai mare legitimitate democratică, dar poate duce și la implicarea judecătorilor în campania politică și la politizarea procesului.

Numirea judecătorilor obișnuiți [spre deosebire de judecătorii constituționali] nu este un subiect adecvat pentru votul parlamentului, deoarece nu se poate exclude pericolul ca considerațiile politice să prevaleze asupra meritelor obiective ale unui candidat.

În sistemul de numire directă, organul de numire poate fi șeful statului [...].

În evaluarea acestei metode tradiționale trebuie făcută o distincție între sistemele parlamentare, în care președintele (sau monarhul) are puteri mai mult formale, și sistemele (semi-)prezidențiale. În fostul sistem este mai probabil ca președintele să fie retras din politica de partid și, prin urmare, influența sa să constituie un pericol mai mic pentru independența judiciară. **Ceea ce contează cel mai mult este măsura în care șeful statului este liber să decidă asupra numirii.** Ar trebui să se asigure că rolul principal în proces este atribuit unui organism independent – Consiliul Judiciar. Propunerile Consiliului pot fi respinse numai în mod excepțional, iar președintelui nu i se va permite să numească un candidat care nu este inclus pe lista prezentată de acesta. **Atâta timp cât președintele este ținut de propunerea făcută de un Consiliu Judiciar [...], numirea de către președinte nu pare problematică.**

² A se vedea și Secțiunea privind Consiliile de Justiție.

În unele țări judecătorii sunt numiți de guvern [...]. Poate fi o combinație de numire de către șeful statului și numire de către guvern. [...] Așa cum s-a arătat mai sus, această metodă poate funcționa într-un sistem de tradiții judiciare solide, dar introducerea sa în noile democrații ar ridica în mod clar preocupări.

O altă opțiune este numirea directă (nu doar propunerea) făcută de Consiliul Judiciar [...]. În măsura în care independența sau autonomia Consiliului Judiciar sunt asigurate, **numirea directă a judecătorilor de către Consiliu este în mod clar un model valid.**"

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §§2-3, 59 și 12-17

3.2.3.2 Numirea de către organele politice (parlament sau președinte); alegerile populare

„[...] [P]rincipiul unui lanț neîntrerupt de legitimitate democratică (dezvoltat în doctrina germană) [...] impune ca fiecare organism de stat să își primească puterile – chiar dacă indirect – de la poporul suveran. O auto-administrare complet autonomă nu ar avea o asemenea legitimitate democratică.

[...] [Numirea judecătorilor de către parlament este] o metodă de constituire a sistemului judiciar foarte democratică, dar [...] echilibrul ar putea fi înclinat mult prea mult spre puterea legislativă. Acest lucru nu este lipsit de riscuri din punctul de vedere al independenței judiciare, *inter alia* întrucât numirile judiciare pot de-a lungul timpului să devină un subiect al politicii de partid.

Parlamentul este, fără îndoială, mult mai implicat în jocurile politice, iar numirea judecătorilor ar putea duce la negocieri politice în parlament [...]. Dreptul de numire ar trebui să rămână legat de șeful statului. Desigur, președintele reprezintă, de asemenea, o tendință politică determinată, dar în majoritatea cazurilor el va demonstra o mai mare rezervă politică și neutralitate.

[Numirea judecătorilor de către parlament este] acceptabilă conform standardelor europene, ar putea fi motive să se reconsidere posibilitatea de a-i încredința Președintelui rolul de autoritate de numire, sau să se organizeze procesul de numiri judiciare astfel încât să se desfășoare prin înaintarea propunerii de către Consiliul Judiciar către Președintele Republicii (care, de asemenea, trebuie să reprezinte tot poporul), și de către Președinte [către Parlament]."

CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §§13 și 21-23

„[...] Pentru a diminua pericolul politizării procedurii, proiectul art. 78.4 prevede cerința unei majorități calificate în parlament pentru alegerea judecătorilor [...]. Cu toate acestea, în ciuda faptului că recomandarea este făcută de un organ judiciar, adică de Comisia de calificări, parlamentul, ca organism politic, *«este, fără îndoială, mult mai implicat în jocurile politice, iar numirea judecătorilor ar putea duce la negocieri politice în parlament [...]»*

În consecință, rolul *Verkhovna Rada* ar trebui modificat printr-un amendament constituțional [...]. În cazul în care un astfel de amendament constituțional nu poate fi introdus, implicarea parlamentului ar trebui să fie în principal ceremonială, și cuvântul decisiv în alegerea judecătorilor să fie încredințat unui organism independent compus dintr-o majoritate de judecători sau dintr-un număr substanțial de judecători aleși de către colegii lor [...]. În acest caz, proiectul articolului 78.4 ar putea prevedea că parlamentul va numi un candidat în cazul în care sunt îndeplinite cerințele statutare, astfel încât să se evite orice posibilitate de intervenție politică. [...]"

CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege de modificare a Legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§50 și 51.

A se vedea și [CDL-AD\(2015\)026](#), Avizul privind modificările Constituției Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §13; [CDL-AD\(2003\)019](#), Avizul privind trei proiecte de lege care propun modificări ale Constituției Ucrainei, §40.

„Pentru a echilibra dezavantajele unui vot final în Parlament, procedurile ar trebui să asigure că meritele și calificările fiecărui candidat sunt puse la dispoziția Parlamentului și a publicului larg în cea mai mare măsură posibilă, pentru a motiva Parlamentul să voteze pe bază de merit, mai degrabă decât de preferințe politice etc.”

[CDL-AD\(2019\)009](#), Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §57

„[...] Comisia consideră că numirea judecătorilor de la instanța supremă direct de către Înalțul Consiliu al Justiției, fără implicarea parlamentului, sau numirea lor de către Președinte (care, altfel, are puteri limitate în sistemul parlamentar propus), la propunerea Înalțului Consiliu al Justiției, ar garanta mai bine independența acestor judecători.”

[CDL-AD\(2017\)023](#), Avizul privind proiectul de Constituție revizuit adoptat de Parlamentul Georgiei în a doua lectură la 23 iunie 2017, §45

A se vedea și [CDL-AD\(2015\)037](#), Primul aviz privind proiectul de amendamente privind Constituția (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia, §158

„A priori Comisia de la Veneția nu are nicio obiecție împotriva numirii judecătorilor de către șeful statului, atunci când acesta este obligat de o propunere a Consiliului Judiciar și acționează în mod «ceremonial», oficializând doar decizia luată în substanță de Consiliul Judiciar. Într-un astfel de cadru, o situație în care Președintele ar refuza să ratifice o decizie a Consiliului Judiciar ar fi critică, deoarece ar da de facto Președintelui un veto împotriva deciziilor Consiliului Judiciar. Pentru a se asigura că Președintele are într-adevăr doar un rol ceremonial, Constituția ar putea prevedea ca propunerile Consiliului Judiciar să intre în vigoare direct, fără intervenția Președintelui, dacă Președintele nu le adoptă într-o anumită perioadă de timp. Desigur, numirea directă a judecătorilor de către Consiliul Judiciar ar evita astfel de garanții complexe.”

[CDL-AD\(2013\)034](#), Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările Constituției pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §16

A se vedea și [CDL-AD\(2018\)032](#), Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §§14 și 15; [CDL-AD\(2017\)019](#), Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, § 122; [CDL-AD\(2015\)045](#), Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar din Albania, §45; [CDL-AD\(2015\)026](#), Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §27; [CDL-AD\(2014\)021](#), Avizul privind proiectul de lege de introducere de modificări și completări la codul judiciar al Armeniei (durata mandatului președinților de instanțe), §§34 și 35; [CDL-AD\(2013\)010](#), Avizul privind Proiectul noii Constituții a Islandei, §137; [CDL\(1995\)074rev](#), Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI din Constituția de tranziție a Albaniei), p. 2.

„[...] Pare să nu existe încă o opinie comună cu privire la cea mai adecvată procedură. Pentru legitimitatea administrării justiției, poate fi de dorit o anumită implicare a organelor alese democratic, cum ar fi Dieta. Cu toate acestea, Prințul Regent nu este ales democratic. Implicarea sa în procedura de numire, alta decât într-un mod pur formal, e problematică, mai ales dacă are un caracter decisiv.

Propunerea de articol 96 primul paragraf prevede că niciun candidat nu poate fi recomandat Dietei pentru alegere fără acordul Prințului Regent. Implicarea sa amplă în procedura de alegere ar putea constitui o influență nejustificată și ar putea da naștere la îndoială cu privire la independența obiectivă

și imparțialitatea judecătorului ales. [...] Această situație nu este remediată în mod adecvat prin dispoziția din articolul 96 al doilea paragraf conform căreia, dacă un candidat propus nu este aprobat de Dietă, alegerea între candidatul propus și orice alt candidat se va face prin referendum, întrucât alegerea de către popor nu ar garanta, nici ea, imparțialitatea candidatului ales. [...]”

CDL-AD(2002)032, Avizul privind amendamentele aduse Constituției Liechtensteinului propuse de Casa Princiară a Liechtensteinului, §§29 și 30

„[...] Principiul independenței justiției impune ca selecția judecătorilor și a magistraților să se facă pe merit, și ca orice influență politică nejustificată să fie exclusă. Prim-ministrul nu ar trebui să aibă puterea de a influența numirea judecătorilor. Aceasta ar deschide ușa unei potențiale influențe politice care nu e compatibilă cu noțiunile moderne de independență a sistemului judiciar”.

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și a aplicării legii din Malta, §43

„Conform articolului 117, judecătorii de pace și judecătorii din instanțe sunt numiți de guvern, nu de Marele Duce. Membrii Curții Supreme de Justiție și președinții și vicepreședinții instanțelor de circumscripție sunt numiți de guvern la propunerea Curții Supreme de Justiție. În alte câteva monarhii parlamentare, puterea de a numi judecătorii aparține Coroanei, care o exercită sub responsabilitatea ministerială. Cu toate acestea, este o chestiune de alegere politică. Majoritatea statelor au un Consiliu Judiciar care nominalizează judecătorii, care sunt apoi numiți de șeful statului. În plus, «Comentariul» propune înființarea unui astfel de organism [...]. Indiferent de organismul responsabil formal de numire (Marele Duce sau guvernul), trebuie furnizate garanțiile necesare privind independența judiciară.”

CDL-AD(2009)057, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale ale Luxemburgului, §114

„În ceea ce privește puterea comună a Președintelui și a Parlamentului de a forma întreg corpusul judiciar și, în special, alegerea tuturor judecătorilor din instanțele locale (de district, oraș, regionale, militare și de arbitraj) după aprobarea fiecărui candidat de [Parlament], Comisia este de părere că acest lucru politizează excesiv procesul de numire a judecătorilor. [...]”

CDL-AD(2002)033, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Kârgistanului, §10

„Există o propunere de a introduce judecătorii de pace aleși. Nu este clar ce se intenționează. Nu există nicio problemă cu introducerea asesorilor judiciari, dar acest lucru nu ar trebui făcut prin alegeri populare. Judecătorii ar trebui să își facă campanie pentru a fi aleși sau, – și mai rău – partidele politice ar face asta pentru ei. Acest lucru ar pune în pericol imparțialitatea judecătorilor, care s-ar putea simți ulterior obligați să fie «recunoscători» față de partidul politic care le-a susținut alegerea. Un astfel de sistem nu ar trebui introdus în Ucraina, într-un context în care independența sistemului judiciar este esențială în combaterea corupției.”

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind modificările Constituției, consolidarea independenței judecătorilor și modificările Constituției propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §47

„Un alt motiv pentru dizolvarea Parlamentului în temeiul noului articol 98-1 este al doilea refuz al Parlamentului de a aproba o persoană desemnată de Președinte pentru funcția de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Supreme.

Această dispoziție reprezintă o amenințare gravă la adresa independenței sistemului judiciar. [...] Această nouă dispoziție face ineficientă posibilitatea Parlamentului de a bloca nominalizările Președintelui pentru funcțiile judiciare de vârf, deoarece riscul dizolvării va împiedica Parlamentul să

voteze împotriva candidaților propuși de Președinte. În esență, ar spori și mai mult dependența sistemului judiciar față de Președinte.”

CDL-AD(2016)029, Avizul privind proiectul de modificări ale Constituției Azerbaidjanului prezentat la Referendumul din 26 septembrie 2016, §§65 și 66

3.2.3.3 Implicarea în numire a unui organism de experți (Consiliul Judiciar)

„Simpla existență a unui Înalț Consiliu Judiciar nu poate exclude automat considerațiile politice în procesul de numire.

[...] În opinia Comisiei de la Veneția, **Consiliul Judiciar ar trebui să aibă o influență decisivă asupra numirii [...] judecătorilor [...].”**

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §§23 și 25

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea de modificare și completare a Constituției (sistemul judiciar) din Republica Moldova, §22; CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §§38, 42-45; CDL-AD(2017)013, Avizul privind proiectul de Constituție revizuită a Georgiei, §§80, 81

„[...] Ar fi de dorit ca un organism expert, precum un consiliu judiciar independent, să poată emite o opinie cu privire la adecvarea sau calificarea candidaților la funcția de judecător.”

CDL-AD(2005)005, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar din Georgia, §30

„[...] Rolul principal în numirile judiciare ar trebui [...] să fie încredințat unui organism obiectiv precum Înalțul Consiliu Judiciar prevăzut [...] în Constituție. Ar trebui să se înțeleagă că propunerile acestui organism pot fi respinse numai în mod excepțional. De la un parlament ales nu se poate aștepta un astfel de autocontrol și, prin urmare, pare preferabil ca astfel de numiri să fie considerate o prerogativă prezidențială. Candidaturile ar trebui pregătite de Înalțul Consiliu Judiciar, iar Președintelui nu i se va permite să numească un candidat care nu este inclus pe lista prezentată de Consiliu. Pentru președinții de instanță (cu eventuala excepție a președintelui Curții Supreme) procedura ar trebui să fie aceeași.”

CDL-AD(2005)023, Avizul privind dispozițiile privind sistemul judiciar din proiectul de Constituție al Republicii Serbia, §17

3.2.3.4 Procedura de numire

„În Europa există o mare varietate de metode de numire a judecătorilor în ordinea juridică internă. Nu există un «model» unic care să respecte în mod ideal principiul separării puterilor și să asigure independența deplină a sistemului judiciar. Însă este corect să spunem că standardele internaționale sunt mai favorabile depolitizării extinse a procesului. Considerațiile politice nu ar trebui să prevaleze asupra meritelor obiective ale unui candidat. Articolul 6 CEDO protejează nu numai independența judecătorilor individuali, ci impune un sistem de numiri judiciare care să excludă numirile arbitrare.”

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii din Malta, §30

„Este important ca numirea și promovarea judecătorilor să nu se bazeze pe considerații politice sau personale, iar sistemul să fie monitorizat constant pentru a se asigura că acest lucru se respectă.”

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare privind statul de drept, §79

„În Europa există o varietate de sisteme pentru numirile judiciare, și chiar propunerea de numire formulată de o singură persoană, cum ar fi președintele OJN (Oficiul Judiciar Național), este, în principiu, compatibilă cu dispozițiile CEDO. Se pare că procedura oferă garanții că numirea judecătorilor se bazează pe merit, aplicând criteriile obiective, deși setul de reguli de fond și de procedură nu conține suficiente garanții că considerațiile necorespunzătoare nu joacă niciun rol.

Există îndoieli în special în privința secțiunii 18.3 ALSRJ, ce prevede că «președintele OJN poate decide să se abată de la lista scurtă și să propună al doilea sau al treilea candidat de pe listă pentru ocuparea postului». Nu sunt prevăzute condițiile și criteriile în baza cărora președintele OJN se poate abate de la ordinea listei scurte. [...] [D]ecizia nu poate fi atacată în instanță. Aceasta înseamnă că nu există nicio modalitate de a verifica acest tip de utilizare a puterii discreționare. Deși există și alte sisteme juridice în Europa care nu prevăd un control judiciar al deciziilor privind numirile judiciare, în contextul specific al unui sistem în care o persoană care în mare măsură nu trebuie să dea socoteală exercită puteri discreționare ample, o astfel de revizuire pare necesară. Pentru a permite instanțelor să revizuiască aceste decizii, legea ar trebui să indice criteriile care trebuie utilizate de președintele OJN.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul juridic și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria, §§57 și 58

A se vedea și CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §§ 33, 36, 40; CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii din Ungaria, §§56 și 59

„Nu există o dispoziție în Constituție care să impună o astfel de regulă a doi candidați. Ar fi de preferat ca Înalțul Consiliu Judiciar să propună un singur candidat pentru fiecare post vacant [...]. [R]egula celor doi candidați are drept consecință faptul că numirea finală aparține majorității parlamentare.”

CDL-AD(2008)007, Avizul privind proiectele de lege privind judecătoria și organizarea instanțelor din Republica Serbia, §§59-60

„Noua Constituție din Kârgistan nu prevede un singur organism însărcinat cu numirea și cariera judecătorilor, ci a însărcinat organisme separate cu această sarcină. Articolul 64.3 din Constituție prevede că judecătoria vor fi numiți la propunerea Consiliului pentru Selecția Judecătorilor (denumit în continuare «Consiliul»), și același articol prevede că judecătorul va fi eliberat din funcție pe baza unei propuneri a Consiliului Judecătorilor, care este diferit de Consiliul pentru Selecția Judecătorilor. Din păcate, această dispoziție constituțională face imposibilă înființarea unui singur organism competent să ia decizii privind numirea și cariera judecătorilor. O viitoare revizuire constituțională ar putea prevedea un singur organism, eventual cu sub-comisii pentru funcții specializate (de ex., disciplină).

Atunci când o Constituție prevede mai multe organisme competente cu privire la aspectele carierei judecătorilor, dispozițiile privind fiecare dintre aceste organisme ar trebui examinate în lumina standardelor elaborate pentru Consiliile Judiciare unice.

Constituția desemnează, de asemenea, Președintele și Parlamentul ca autorități competente pentru numirea (alegerea) judecătorilor. Ca punct de plecare, acest lucru nu este problematic. [...] Cu toate acestea, sunt necesare precauții speciale pentru a garanta că în astfel de proceduri de numire decisive sunt meritele candidatului, iar nu considerațiile politice sau similare. Legea ar trebui să stabilească clar procedura de selecție a judecătorilor. Profesionalismul și competența judecătorilor sunt cele mai bune garanții ale independenței lor și ale unui serviciu mai bun pentru cetățeni. Un sistem de examinare competitivă de admitere este adecvat pentru selecția judecătorilor în țările în care judecătoria intră în

sistemul judiciar imediat după terminarea studiilor de drept (spre deosebire de sistemul de common law de numire ca judecători a avocaților cu experiență).”

CDL-AD(2011)019, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul pentru Selecția Judecătorilor din Kârgistan, §§13- 15

A se vedea și CDL-AD(2011)017, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale privind "Statutul judecătorilor" din Kârgistan, §74

„Articolul 90.2 prevede că decizia privind alegerea pentru un post permanent va fi luată cu majoritatea componentei constituționale a Verkhovna Rada. Aceasta este un fel de majoritate calificată, așa cum a propus Comisia de la Veneția. În ciuda acestei îmbunătățiri, există încă îndoieli puternice cu privire la rolul parlamentului în alegerea judecătorilor. [...]

Procesul electoral este susceptibil de a fi extrem de politizat. Oricât de democratic ar putea părea la prima vedere, un proces care implică interogări intensive din partea parlamentarilor poate crea imaginea unor judecători dependenți de punctele de vedere ale legislativului într-un mod care nu e compatibil cu separarea necesară a puterilor într-o democrație. [...] Faptul că mai târziu un judecător va trebui să lucreze sub amenințarea că va fi supus unei proceduri de eliberare din funcție politizate în mod similar [...] este de natură să creeze imaginea unui sistem judiciar care, într-un fel, este la mila forțelor politice, încălcând cu adevărat principiul independenței judiciare. [...]"

CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afacerile juridice a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§44-45

„[...] Un membru al Înalțului Consiliu al Justiției, care este candidat, ar trebui să fie exclus din toate procedurile referitoare la selectarea și nominalizarea candidaților pentru funcția de judecător la Curtea Supremă. În plus, alte situații sunt relevante și ar trebui incluse, în special în cazul în care un soț sau o rudă apropiată etc. candidează.

De asemenea, este important ca decizia finală a Înalțului Consiliu al Justiției cu privire la nominalizarea candidaților ce vor fi examinați de parlament [pentru funcția de judecător la Curtea Supremă] să se bazeze exclusiv pe punctajul obținut de fiecare candidat pe baza diferitelor criterii de evaluare, iar nu pe rezultatul unui vot secret al membrilor Consiliului. [...]"

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §§51-52

„Există un examen scris de calificare pentru numirea în funcția de judecător [...]. Introducerea unui astfel de examen [...] este binevenită. [...]

[...] Articolul prevede, de asemenea, posibilitatea formulării unei contestații la Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor. Nu este clar cum poate funcționa acest lucru, deoarece Consiliul este atât organismul care ia decizia, cât și cel care soluționează contestația. **Nu pare să existe nicio prevedere privind o contestație la o altă instanță, prevedere ce ar trebui adăugată.**"

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§77-78

„Procesul de numire începe cu anunțarea publică a posturilor vacante, care trebuie să fie bine mediatizate. Anunțul este urmat de nominalizări ale candidaților de către departamentele speciale înființate de sub-consiliile judiciare sau ale procurorilor ale [Înalțului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] pentru nominalizarea candidaților pentru posturile vacante în diferitele instanțe și parchete, formate

din patru sau cinci judecători sau procurori. Acest lucru sugerează că candidații nu pot aplica pentru un anumit post direct, ci doar prin intermediul sub-consiliilor. O astfel de practică ar putea fi văzută ca fiind problematică, deoarece ar putea submina transparența procesului.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §76

„Articolul 4 din proiectul de lege introduce o obligație pentru fiecare membru al Consiliului Judiciar de a expune «public» motivele votului său în procesul de alegere a candidaților la funcția judiciară. [...] [O] opinie negativă despre un anumit judecător exprimată public de un membru al Consiliului în contextul procedurilor de promovare poate fi văzută ca demonstrând o părtinire personală a acestuia din urmă împotriva primului. Acest lucru poate duce la descalificarea membrului din procedurile disciplinare ulterioare privindu-l pe același judecător. [...]”

CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul legii privind încetarea valabilității Legii Consiliului privind stabilirea faptelor și inițierea procedurilor de stabilire a răspunderii judecătorilor, proiectul legii de modificare a Legii Consiliului Judiciar, și proiectul legii de modificare a Legii privind protecția martorilor a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, §20

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul legii privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §18

„Potrivit articolului 13.4.2.3 din proiectul de lege, secretariatul Consiliului Legal Judiciar trebuie să publice pe pagina sa de internet, *inter alia*, informații despre rezultatele examenelor scrise și orale de selectare a candidaților la funcția de judecător, evaluarea candidaților în urma programelor de formare de lungă durată și interviurile finale. Trebuie remarcat faptul că informațiile referitoare la cunoștințele juridice ale judecătorilor sau ale candidaților la funcția de judecător ar trebui să fie restricționate pentru a evita un impact nedorit asupra independenței judecătorilor după intrarea lor în funcție. Din acest motiv, Comisia de la Veneția consideră că proiectul de lege ar trebui interpretat în așa fel încât **să pună la dispoziție despre rezultatele examinărilor și interviurilor doar informații care să indice admiterea sau respingerea, fără a oferi detalii suplimentare.**”

CDL-AD(2009)055, Avizul privind proiectul de lege privind obținerea de informații cu privire la activitatea instanțelor din Azerbaidjan, §38

„Articolul 67(1)11 din lege interzice să se ceară unui candidat pentru funcția de judecător să furnizeze alte documente decât cele specificate în lege. Pentru a împiedica eludarea protecției oferite candidatului, ar fi de dorit să se interzică în plus trimiterea, primirea sau examinarea oricăror documente care nu sunt relevante pentru evaluarea competențelor profesionale ale judecătorului, cum ar fi mărturiile politice.”

CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului din cadrul Direcției generale a drepturilor omului și statului de drept, privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificările legii privind Înaltul Consiliu al Justiției din Ucraina, §41

A se vedea și CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege de modificare a Legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §45

„[...] Conform legislației în vigoare, sistemul de numiri și promovări judiciare este foarte complex și implică mulți actori și proceduri. Această complexitate poate crea impresia că sistemul este sigur și că este practic imposibil ca persoanele incompetente să devină judecători. Cu toate acestea, această complexitate poate deveni și un teren propice pentru favoritism și corupție. Dacă ștacheta este ridicată prea sus, dacă procedurile legale sunt prea complicate și dacă decizia finală depinde de prea mulți actori, va exista întotdeauna tentația de a lua calea aranjamentelor informale.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §36

„[...] Este de apreciat faptul că proiectul de reformă propune introducerea unor criterii mai «obiective și diferențiate» pentru selectarea judecătorilor. Evaluarea candidaților pe baza examenului de absolvire a Academiei de Justiție sau a examenului de calificare poate contribui la atingerea acestui obiectiv. Este important, însă, să se specifice ponderea diferitelor elemente («obiective» și «subiective») în decizia finală.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §66

„În ceea ce privește «detectorul de minciuni», chiar dacă rezultatele acestui test nu sunt obligatorii, utilizarea lui este o sursă majoră de îngrijorare pentru Comisia de la Veneția, deoarece fiabilitatea acestei metode este deschisă discuției, și este neclar modul în care pot fi utilizate răspunsurile primite de la candidat în cursul acestui test. Există riscul ca acest test să implice întrebări irelevante (de exemplu, întrebări despre preferințele politice ale candidatului). Mai mult, un detector de minciuni poate stabili cel mult dacă o afirmație a fost corectă, dar nu este util pentru a evalua abilitățile unui candidat. Comisia de la Veneția solicită autorităților din Kazahstan să fie extrem de prudente cu această metodă; dacă nu există altă cale, rezultatele testului cu «detectorul de minciuni» pot fi utilizate numai pentru a declanșa verificări de securitate suplimentare cu privire la candidat, și nu ar trebui să devină o parte a dosarului candidatului accesibilă Consiliului. Dar o soluție mai bună ar fi evitarea testului cu «detectorul de minciuni».”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §50

„În cele din urmă, p. 4(2) din proiectul de reformă propune introducerea unei selecții competitive a președinților secțiilor curților de apel. [...] Ideea [...] că președinții secțiilor instanțelor regionale vor fi de asemenea numiți prin concurs de către Consiliu este binevenită.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §72

„În general, și pentru a evita în viitor situațiile care ar putea duce la un deficit de judecători la Curtea Supremă, ar trebui să se ia în considerare publicarea anunțului postului (posturilor) vacante înainte de sfârșitul mandatului oricărui judecător eliberat din funcție, astfel încât perioada de vacanță să fie cât mai scurtă posibil.”

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §18

„Ar fi indicat să se impună candidaților [pentru funcția de judecător la Curtea Supremă] obligația de a declara nu numai bunurile proprii, ci și bunurile soților și copiilor lor.”

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §60

3.3. Durata funcției și cariera

3.3.1 Durata

„Mandatele limitate sau reînnoibile îi pot face pe judecători dependenți de autoritatea care i-a numit sau poate să îi numească din nou.”

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare privind statul de drept, §76

A se vedea și CDL-AD(2005)005, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar din Georgia, §8; CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională privind modificările și amendamentele la

Constituția Georgiei, §105; [CDL-AD\(2002\)32](#), Avizul privind amendamentele la Constituția Liechtensteinului propuse de Casa Princiară din Liechtenstein, §31

„[...] [Comisia] de la Veneția recomandă ferm ca judecătorii obișnuiți să fie numiți permanent, până la pensionare. Perioadele de probă pentru judecătorii în funcție sunt problematice din punct de vedere al independenței.”

[CDL-AD\(2010\)004](#), Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §38

A se vedea și [CDL-AD\(2018\)011](#), Avizul privind proiectele de amendamente aduse dispozițiilor constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §44; [CDL-AD\(2017\)013](#), Avizul privind proiectul de Constituție revizuită a Georgiei, §79; [CDL-AD\(2003\)019](#), Avizul privind trei proiecte de lege care propun modificări ale Constituției Ucrainei, §39

„[...] Orice posibilă reînnoire a unui mandat ar putea afecta negativ independența și imparțialitatea judecătorilor.”

[CDL-AD\(2002\)012](#), Avizul privind proiectul de revizuire a Constituției României, §57

„[...] În orice caz, având în vedere că [judecătorii instanțelor locale] sunt numiți doar pentru șapte ani [...], Comisia este de părere că legea constituțională adecvată ar trebui să stabilească criterii obiective pentru reînvestirea lor, pentru a le proteja independența.”

[CDL-AD\(2002\)033](#), Avizul privind proiectele de amendamente aduse Constituției Kârgistanului, §10

„[...] Numirea judecătorilor pensionați fără a exista alți contracandidați pare să fie incompatibilă cu independența judiciară, deoarece aceste persoane nu sunt inamovibile și, prin urmare, pot fi supuse unor presiuni necorespunzătoare. [...]”

[CDL-AD\(2002\)015](#), Avizul privind proiectul de lege privind modificările Legii sistemului judiciar din Bulgaria, §5

„[...] Ar fi indicat să se specifice durata mandatului președinților [diferitelor instanțe, în Constituție] [...]”

[CDL-AD\(2005\)003](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională privind modificările și amendamentele aduse Constituției Georgiei, §105

„Curtea Supremă din Georgia, care este instanța supremă a țării, va avea efectiv o componentă complet nouă, cu numirea a 18-20 de judecători noi, care vor fi numiți pe viață (până la pensionare). Întrucât noua Constituție lasă parlamentului decizia finală de numire a judecătorilor Curții Supreme, aceasta implică faptul că actuala majoritate parlamentară va numi o Curte Supremă practic nouă, a cărei componentă va rămâne probabil aceeași pentru următorii 20-30 de ani.

Aceasta este o situație importantă și foarte neobișnuită, dacă nu extraordinară. În majoritatea țărilor, numirea judecătorilor – în special la o instanță supremă – este eșalonată de-a lungul anilor, dacă nu chiar a zeci de ani. Acest lucru face ca procedura de numire a acestor judecători în Georgia să fie cu atât mai importantă, și ar trebui abordată cu mare atenție.

[...] [F]aptul că Înalțul Consiliu al Justiției – în situația sa actuală – va selecta aproape toți candidații la funcția de judecător al Curții Supreme, întocmind o listă care va fi apoi supusă majorității politice în parlament (între alegeri), care la rândul său va numi aproape toți judecătorii Curții Supreme, ar trebui să fie un motiv de îngrijorare. [...]”

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia, §§12-14

3.3.2 Perioada de probă

„[...] Comisia de la Veneția consideră că **stabilirea perioadelor de probă poate submina independența judecătorilor**, deoarece aceștia s-ar putea simți presați să pronunțe hotărâri într-un anumit mod [...].

Acest lucru nu ar trebui interpretat ca excluzând orice posibilitate a existenței judecătorilor temporari. În țările cu sisteme judiciare relativ noi s-ar putea resimți nevoia practică de a se stabili mai întâi dacă un judecător este într-adevăr capabil să își îndeplinească funcția în mod eficient înainte de numirea permanentă. Dacă numirile de probă sunt considerate indispensabile, **«un refuz de confirmare a judecătorului în funcție ar trebui să se facă în conformitate cu criteriile obiective și cu aceleași garanții procedurale ca și în cazul în care un judecător urmează să fie înlăturat din funcție»**.

Ideea principală este de a exclude factorii care ar putea pune în discuție imparțialitatea judecătorilor: *«în ciuda lăudabilului scop de a asigura standarde înalte printr-un sistem de evaluare, este notorie dificultatea concilierii independenței judecătorului cu un sistem de evaluare a performanței. Dacă trebuie făcută o alegere între cele două, independența judiciară este valoarea crucială»*.

Pentru a concilia nevoia de probă/evaluare cu independența judecătorilor, trebuie subliniat faptul că unele țări precum Austria au instituit un sistem prin care judecătorii candidați sunt evaluați pe parcursul unei perioade de probă în care pot contribui la pregătirea hotărârilor judecătorești, dar încă nu pot lua decizii judiciare rezervate judecătorilor permanenți.”

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §§40-43

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă Macedonia”, §§ 45-50; CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §41; CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind proiectului de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§39 și 46-47; CDL-AD(2009)023, Avizul privind proiectul de criterii și standarde pentru alegerea judecătorilor și a președinților de instanțe din Serbia, §§35-38; CDL(2005)066, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar în „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§23, 29 și 30

„Eliminarea perioadelor de probă pentru judecători este o garanție împotriva încercărilor de a le influența comportamentul și o îmbunătățire clară în ceea ce privește independența judiciară. [...]”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (sistemul judiciar) din Republica Moldova, § 19

A se vedea și CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept privind Legea privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor și modificările Legii Consiliului Magistraturii din Ucraina, §37; CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele aduse Constituției Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §23

„[...] [S]istemul [stabilit prin statutul Înalțului Consiliu al Justiției] de a avea testări profesionale după numire este evident deschis abuzurilor în ce privește confirmarea unui magistrat în funcția sa.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI din Constituția de tranziție a Albaniei), p. 4

„[...] [L]ibertatea de apreciere a Consiliului Judiciar Suprem în ceea ce privește confirmarea sau infirmarea statutului permanent al magistraților ar trebui limitată prin stabilirea criteriilor [...]. În orice caz, această procedură ar trebui limitată la instanțele de prim grad de jurisdicție.”

CDL-AD(2003)016, Avizul privind amendamentele constituționale care reformează sistemul judiciar din Bulgaria, §26

A se vedea și CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările Legii sistemului judiciar din Bulgaria, §5

„[...] Unele state au o practică care oferă posibilitatea persoanelor calificate ca judecători sau procurori să dobândească experiență în procesul legislativ activând o perioadă de timp la Ministerul Justiției. Cu toate acestea, este vital să existe o delimitare clară a drepturilor și obligațiilor lor atunci când îndeplinesc aceste funcții destul de diferite, pe de-o parte ca funcționari publici într-o ierarhie, și pe de altă parte ca procurori sau judecători independenți.”

CDL-AD(2011)004, Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia, §47

„[...] **Supunerea activității de judecător a unui candidat la evaluarea publicului larg**, inclusiv a celor care au primit hotărâri nefavorabile, **constituie o amenințare la adresa independenței judecătorului și un risc real de politizare.** [...]

[...] Articolul 79.2 din lege prevede că problema **alegerii unui candidat pentru o funcție judiciară pe viață va fi analizată imediat în cadrul unei ședințe plenare, fără discuții preliminare și investigații, de o comisie a *Verkhovna Rada*. Această dispoziție vizează în mod clar reducerea rolului *Verkhovna Rada* în procesul electoral. Ca atare, ea sporește independența judecătorilor și e, astfel, binevenită.”**

CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afacerile juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§60 și 63

„Dacă se va menține perioada de probă, refuzul numirii în funcția de titular ar trebui să rămână o excepție. [...]”

CDL-AD(2017)018, Avizul privind legea sistemului judiciar din Bulgaria, §79

„[...] [P]entru a trece testul de proporționalitate, introducerea perioadelor de probă ar trebui să meargă mână în mână cu garanțiile privind decizia de numire permanentă. [...]

Secțiunile 3.3.c și 25.4 ALSRJ prevăd chiar posibilitatea unor perioade de probă repetitive. **Legea ar trebui să prevadă *expressis verbis* o limită maximă a perioadelor de probă cumulative**, cu scopul de a echilibra nevoia de independență judiciară, pe de o parte, cu interesul statului, pe de altă parte.

Delegația Comisiei de la Veneția a fost informată că, de obicei, o persoană care intenționează să devină judecător va deveni mai întâi secretar de instanță și, în unele cazuri, va rămâne în această funcție timp de până la șase ani înainte să fie numită judecător. Conform noii legi fundamentale, secretarii de instanță pot exercita funcții judiciare în cauzele de mică importanță (a se vedea mai jos). Aceasta înseamnă că o persoană care acționează deja într-o funcție judiciară ar putea rămâne într-o situație precară până la nouă ani (șase ani ca secretar de instanță și trei ani în perioada de probă). Problema nu este atât că evaluarea activității în perioada cât funcționează ca secretar de instanță și în perioada de probă exercită în mod obiectiv o presiune asupra persoanei în cauză. Cu toate acestea, secretarul de instanță sau judecătorul de probă se vor afla într-o situație precară timp de mulți ani și – dorind să îi mulțumească pe judecătorii superiori care le evaluează activitatea – s-ar putea comporta altfel decât un judecător care are un mandat permanent («supunere preventivă»). Perioadele de probă sunt deja

problematică ca atare. Timpul suplimentar trecut ca secretar de instanță agravează și mai mult problema.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria, §§66-68

„[...] Pentru identificarea candidaților potriviți, candidații judecători ar putea mai degrabă să îi ajute pe judecătorii în funcție, ca stagiați. Ei vor pregăti hotărâri care vor fi adoptate sub autoritatea unui judecător cu funcție permanentă.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei referitor la proiectul de lege privind modificările Legii organice a instanțelor ordinare din Georgia, §32

3.3.3 Evaluarea și promovarea

„[...] [C]ompetiția ar trebui să fie regula pentru toate promovările judecătorilor, pentru a se preveni orice abuz. De asemenea, există riscul ca procedura de promovare fără competiție să afecteze negativ procedura de promovare ordinară și criteriile sale, care ar trebui stabilite și dezvoltate de Înalțul Consiliu potrivit articolului 41(1) din Legea organică.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legii organice a instanțelor ordinare din Georgia, §64

A se vedea și CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind modificările Constituției, consolidarea independenței judecătorilor și modificările Constituției propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §54

„Evaluarea instanțelor și a sistemelor judiciare este în general privită ca un bun mijloc de implementare a deciziilor manageriale sau politice care vizează îmbunătățirea acestor sisteme, întrucât evaluarea activității judecătorilor individuali este adesea privită ca o încălcare a independenței lor. Deși acest pericol poate exista, el nu ar trebui să împiedice realizarea unei evaluări. [...]”

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §11

A se vedea și CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §§67-68

„Un sistem de evaluare a judecătorilor este, în general, binevenit. [...] Cu toate acestea, ar trebui subliniat faptul că un astfel de sistem implementat în mod corespunzător va consuma mult timp și resurse umane și economice pentru a garanta rezultate viabile pe termen lung. [...] [N]u se recomandă includerea judecătorilor Curții Supreme într-un sistem de evaluare.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele, drepturile și îndatoririle judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §§59-60

„[...] [T]rebuie remarcat faptul că «evaluarea individuală» este departe de a fi considerată indispensabilă de sistemele judiciare europene în general.

Țările care au decis să nu procedeze la o evaluare individuală a judecătorilor (precum Danemarca, Anglia și Țara Galilor, Finlanda, Irlanda, Olanda, Suedia și, într-o oarecare măsură, Spania), au dezvoltat în schimb evaluări generale ale performanței procedurii judiciare.”

CDL-AD(2009)023, Avizul privind proiectul de criterii și standarde pentru alegerea judecătorilor și a președinților de instanțe din Serbia, §§10-11

„[...] [L]egile care reglementează evaluarea îndeplinirii atribuțiilor profesionale de către judecători trebuie să fie redactate și aplicate cu mare atenție, iar rolul puterilor executivă sau legislativă ale statului în acest proces ar trebui să fie limitat la nivelul strict necesar.”

CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei cu privire la anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §14

A se vedea și CDL-AD(2015)031, Avizul interimar privind proiectul de lege privind verificarea integrității în Ucraina, § 43

„Dacă trebuie să existe un sistem de evaluare, este esențial ca controlul evaluării să fie în mâinile sistemului judiciar, și nu în ale executivului. [...] În al doilea rând, criteriile de evaluare trebuie să fie clar stabilite. [...]”

CDL(2005)066, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar în „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §30

„[...] Această dispoziție pare problematică deoarece definește președintele de instanță ca figura centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Aceasta poate duce nu doar la un conflict de interese ci și la acțiuni inadecvate, prin limitarea independenței judecătorilor individuali.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §66

A se vedea și CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§84

„[...] [E]valuarea și răspunderea disciplinară sunt (sau ar trebui să fie) două lucruri foarte diferite. Răspunderea disciplinară implică o abatere disciplinară. O activitate deficitară, care duce la un rezultat global negativ al unei evaluări, se poate datora și altor factori decât o abatere disciplinară. Prin urmare, propunerea ca rezultatele evaluării globale în mod repetat scăzute sau negative să conducă la inițierea procedurilor disciplinare de către Comisia de etică și disciplină ridică probleme, deoarece motivele unui rezultat negativ ar putea fi altele decât o abatere disciplinară.

[...]

[...] [A]r trebui subliniat că nu orice neajuns în activitatea unui judecător este o abatere disciplinară.”

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §§28, 102 și 108

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§58-62; CDL-AD (2018) 033, Avizul privind proiectul de lege care modifică legea instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §43; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§ 51-54

„[...] În timp ce unele abateri disciplinare pot rezulta din lipsa de profesionalism, în opinia Comisiei de la Veneția evaluările profesionale ar trebui separate de procedurile disciplinare: ele au un scop diferit și se bazează pe principii diferite. În cazul în care există riscul unei sancțiuni, situația ar trebui analizată din punct de vedere al răspunderii disciplinare: în special, organismul care impune sancțiunea ar trebui să demonstreze culpa judecătorului. [...] În plus, dacă există riscul unei sancțiuni, procedurile ar trebui să fie însoțite de garanțiile procedurale adecvate. În special, ar trebui să existe posibilitatea ca judecătorul să conteste sancțiunea în fața unui organ judiciar.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §77

„Evaluările periodice ale activității judecătorului sunt instrumente importante pentru ca acesta să își îmbunătățească munca și pot servi și ca bază pentru promovare. Este important ca evaluarea să fie în primul rând calitativă și să se concentreze pe abilitățile profesionale, competența personală și competența socială ale judecătorului. Evaluarea nu ar trebui să se facă pe baza conținutului hotărârilor judecătorești și, în special, ar trebui evitate criteriile cantitative cum ar fi numărul de caasări și achitări, ca bază standard pentru evaluare.”

CDL-AD(2011)012, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §55

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii privind Consiliul Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §53; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§ 100-101

„Dacă ar fi să existe o măsurare a sarcinilor de lucru, ar trebui să existe sisteme pentru a evalua greutatea și dificultatea diferitelor dosare. [...] Simpla numărare a dosarelor soluționate poate fi complet înșelătoare. Cel mult, o astfel de măsurare poate servi ca instrument util pentru a indica o posibilă problemă, dar nu poate face mai mult de atât și cu siguranță nu ar trebui să fie determinantă pentru o problemă.

Măsurarea «respectării termenelor procedurale» [...] din nou, poate indica o posibilă problemă, dar este important ca judecătorul să aibă posibilitatea de a explica orice deficiențe aparente în acest sens.

Măsurarea «stabilității actelor judiciare» [...] este discutabilă. Ea înseamnă efectiv numărarea căilor de atac admise. O astfel de măsurătoare ar trebui evitată deoarece implică o ingerință în independența judecătorului. [...] În cazul în care o hotărâre este anulată în apel, cine va spune că instanța de fond a greșit și instanța de apel are dreptate? Decizia judecătorului primei instanțe anulată de curtea de apel ar putea fi susținută ulterior de decizia Curții de Casație, a Curții Constituționale sau a Curții Europene a Drepturilor Omului. [...]

Rata desființării hotărârilor ar trebui să fie destul de ridicată, și norma pentru excepții, care urmează să fie stabilită de Consiliul Judecătorilor, ar trebui să fie foarte generoasă. Un astfel de sistem de evaluări continue va produce probabil un sistem judiciar timid [...].

[...] [V]olumul de lucru al judecătorilor din Armenia crește anual și ar putea atinge niveluri nesustenabile. În măsura în care un judecător este capabil să soluționeze un anumit număr de cauze anual, în cazul în care numărul de dosare continuă să crească, ar fi nedrept să se evalueze judecătorul pe baza unui procent de cauze soluționate fără a analiza corect motivele creșterii gradului de încărcare.[...]

Propunerea [...] de măsurare a duratei medii a soluționării cauzelor este inadecvată din motive similare celor deja menționate mai sus [...]. Cine va spune că un judecător care soluționează o cauză într-un timp mai îndelungat nu face o treabă mai temeinică decât colegul mai rapid? [...] Judecătorul care încearcă să respecte aceste termene ar putea fi tentat să nu ia în considerare ceea ce în mod normal ar fi considerat necesar în temeiul legii și în interpretarea sa.

[...] «[C]alitatea motivării» (raționamentului) este adesea o problemă în noile democrații și ar trebui promovat un raționament coerent. Argumentarea logică, claritatea și alte aspecte sunt de interes și sunt tratate în Avizul nr. 11 al CCJE privind calitatea deciziilor judiciare.

Criteriul (2) Abilitățile profesionale [...] ridică problema modului în care se măsoară «(a) capacitatea de a rezista presiunii și amenințărilor» [...]. Dacă presiunea sau amenințarea au loc în ședință publică se

poate emite o judecată, însă e puțin probabil ca evaluatorii să cunoască presiunile sau amenințările din culise.

[...] [S]istemul de evaluare propus pentru judecători nu este recomandat, deoarece creează mai multe probleme decât rezolvă. Deși pare precis, el nu este. Este subiectiv – dacă se utilizează chestionarul propus sau judecători cu experiență – care influențează obligatoriu distribuția punctelor. O evaluare nu are nevoie de note exacte. Ceea ce este important este să se știe dacă un judecător îndeplinește sau nu toate criteriile, care sunt punctele sale forte și slabe și cum să își îmbunătățească capacitățile. Acest lucru se poate face fără a da note. [...]

[...] [Comisia de la Veneția recomandă] o utilizare mai mare a criteriilor calitative decât a celor cantitative, deoarece primele includ cele mai importante aptitudini pe care ar trebui să le aibă un judecător, precum cunoștințele și abilitățile personale. Cu excepția cazului în care există rea-credință sau neglijență gravă repetată, criteriile calitative nu ar trebui să se raporteze la interpretarea legii.”

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistem de evaluare pentru judecători) din Armenia, §§37-40, 42-43, 49-50 și 77-78

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §§43-45; CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §§82-84; CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§43-46; CDL-AD(2017)018, Avizul privind legea sistemului judiciar din Bulgaria, §§89, 99-103; CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§70-75, 78 și 80; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§102-105 și 107; CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru drepturile omului din cadrul Direcției generale a drepturilor omului și a statului de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificările legii Consiliului Magistraturii din Ucraina, §§62-70

„O altă sursă de îngrijorare este partea din Lege referitoare la evaluarea activității de către președinții de instanțe (a se vedea articolele 118 și urm.). Se pare că președinții de instanțe sunt notați mai ales pe baza activității judecătorilor obișnuiți. Acest lucru îi poate împinge pe președinți să devină «câini de supraveghere a productivității» în cadrul instanțelor lor și, în cele din urmă, poate submina independența judiciară.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §106

„Proiectul de lege nu conține detalii cu privire la procedura și frecvența evaluării, și nici la consecințele unei astfel de evaluări. Deși proiectul de lege prevede că Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor este autorizat să adopte criterii de evaluare, este crucial ca criteriile, procedura și consecințele ei să fie clar formulate, ușor accesibile și previzibile. Este important ca sistemul de evaluare să nu fie nici folosit, nici considerat folosit ca mecanism de subordonare sau influențare a judecătorilor.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §68

„[...] Perioada de doi ani pentru evaluarea periodică pare a fi prea scurtă: înseamnă practic o evaluare permanentă, care poate afecta negativ independența și eficiența judecătorilor. Comisia de la Veneția ar recomanda o perioadă mai lungă pentru judecătorii obișnuiți, și una chiar mai lungă pentru judecătorii din instanțele superioare.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §47

A se vedea și [CDL-AD\(2019\)008](#), Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §46

„Proiectul de lege nu are, de asemenea, un mecanism pentru descalificarea unui evaluator care omite să se abțină sau să declare un conflict de interese. Evaluatorii ar trebui, de asemenea, să aibă obligația de a declara orice formă de comunicare care încearcă să influențeze procesul de evaluare prin mijloace necorespunzătoare (incluzând, dar fără a se limita la, presiuni sau constrângeri).

[...] [E]valuarea judecătorilor cu implicarea procurorilor și a avocaților este o problemă foarte delicată. Desigur, atât procurorii cât și avocații sunt bine poziționați pentru a cunoaște punctele tari și punctele slabe ale judecătorului. Cu toate acestea, ei nu sunt observatori dezinteresați. Există riscul ca un judecător să își croiască relațiile cu anumiți procurori sau avocați pentru a-și asigura o evaluare mai favorabilă, sau poate fi perceput ca făcând acest lucru. Mai mult, în culturile juridice în care istoric procurorii au dominat sistemul judiciar există un risc special în implicarea procurorilor în evaluarea judecătorilor. Cu toate acestea, aceste considerații nu ar avea aceeași forță în cazul în care ar fi folosiți ca evaluatori avocați sau procurori pensionari.

[...] [U]tilizarea judecătorilor în funcție pentru a-și evalua colegii are potențialul de a provoca dificultăți. Poate duce la relații personale proaste între colegi și poate submina și mai mult moralitatea sistemului judiciar. Invers, atunci când judecătorii primesc evaluări favorabile, se pot aduce acuzații de favoritism. Există pericolul ca un astfel de sistem să nu aibă credibilitate.

În general, formarea unei echipe mixte de evaluatori, cu invitarea juriștilor din afara sistemului judiciar, poate fi opțiunea cea mai puțin proastă. Este esențial să se stabilească o echipă de evaluare cu o componență echilibrată. Acest lucru va evita favoritismul și percepția autoprotecției. În plus, evaluarea trebuie efectuată într-un mod transparent și imparțial.

Articolul 96.2.17 prevede ca identitatea evaluatorilor să fie confidențială. Întrucât această regulă nu trebuie aplicată în cazurile în care rezultatele unei evaluări sunt atacate, e dificil de înțeles care e scopul ei. În orice caz, orice sistem de evaluare ar trebui să fie transparent. Identitatea evaluatorului poate fi extrem de relevantă deoarece persoana în cauză poate fi părtinitoare împotriva judecătorului. [...]"

[CDL-AD\(2014\)007](#), Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §§62, 67, 69-70 și 75

„20 de puncte pot fi obținute de un judecător dintr-un alt tip de evaluare, descris la articolul 104 al treilea paragraf: este o evaluare a *calității* raționamentului juridic din 10 hotărâri (5 selectate aleatoriu și 5 selectate de judecătorul însuși). Această evaluare este făcută de o comisie formată din trei membri, compusă din judecători ai instanței superioare trași la sorti. Acesta este un model interesant; cu toate acestea, o astfel de evaluare ar trebui să se aplice doar la aspecte precum stilul și claritatea redactării, și să nu pună la îndoială validitatea deciziilor luate de judecător.”

[CDL-AD\(2018\)022](#), Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §49

3.4 Răspunderea

3.4.1 Imunitățile

„Este incontestabil că judecătorii trebuie protejați împotriva influenței externe nejustificate. În acest scop, ei **ar trebui să se bucure de imunitate funcțională - dar doar funcțională** (imunitate de urmărire penală pentru actele îndeplinite în exercitarea funcției, cu excepția infracțiunilor intenționate, de exemplu luarea de mită).”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §61

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §79; CDL-AD(2017)002, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §9; CDL-AD(2015)013, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale privind imunitatea membrilor Parlamentului și a judecătorilor din Ucraina, §23

„[...] **Magistrații [...] nu ar trebui să beneficieze de o imunitate generală [...]**. Conform standardelor generale, ei au, într-adevăr, nevoie de protecție în procesele civile pentru actele îndeplinite cu bună-credință în exercitarea funcției. Cu toate acestea, ei nu ar trebui să beneficieze de o imunitate generală care să-i protejeze împotriva urmării penale pentru faptele penale comise, pentru care ar trebui să răspundă în fața instanțelor. [...]”

CDL-AD(2003)012, Memorandum: Reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §15

A se vedea și CDL-AD(2015)013, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale privind imunitatea membrilor parlamentului și a judecătorilor din Ucraina, §25; CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar al Albaniei, §49; CDL-AD(2003)016, Avizul privind amendamentele constituționale care reformează sistemul judiciar din Bulgaria, §8

„Este **rezonabil să se acorde imunitate în procesele civile unui judecător care acționează cu bună-credință** în îndeplinirea funcției sale. Dar **imunitatea nu ar trebui extinsă la o faptă coruptă sau frauduloasă comisă de un judecător.**”

CDL-AD(2008)039, Avizul privind proiectul de amendamente aduse Legii constituționale privind statutul judecătorilor din Kârgîstan, §24

„[...]”

- atunci când judecătorii pot fi supuși răspunderii penale pentru interpretarea legii, constatarea faptelor sau evaluarea probelor, o astfel de răspundere ar trebui să fie posibilă numai în caz de rea-credință și, discutabil, gravă neglijență;
- judecătorii nu trebuie să răspundă pentru erorile judiciare care nu implică rea-credință și pentru diferențele în interpretarea legii. Principalul remediu pentru astfel de erori este procedura de apel;
- răspunderea penală și disciplinară nu se exclud reciproc: sancțiunile disciplinare pot fi adecvate în cazul achitării penale; de asemenea, faptul că nu au fost inițiate proceduri penale din cauza inexistenței vinovăției penale sau a faptelor penale nu înseamnă că nu a existat nicio încălcare disciplinară de către judecătorul în cauză, tocmai din cauza naturii diferite a acestor răspunderi;
- dacă abaterea este de natură să submineze încrederea publicului în sistemul judiciar, este în interesul public să se inițieze proceduri disciplinare împotriva judecătorului. Cu toate acestea, procedurile penale nu iau în considerare aspectul disciplinar al abaterii, ci vinovăția penală;
- În concluzie: numai erorile judiciare provocate intenționat sau, discutabil, cu neglijență repetată sau gravă, ar trebui să justifice acțiuni și sancțiuni disciplinare, răspundere penală sau răspundere civilă.”

CDL-AD(2017)002, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §53

A se vedea și CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr.

317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §§113-118; [CDL-AD\(2016\)015](#), Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind dreptul de regres al statului împotriva judecătorilor, §18

„În ceea ce privește imunitatea judecătorilor, este necesar să se separe problema de fond referitoare la sfera materială a imunității funcționale, care ar trebui să ofere temeiurile legale pentru a pronunța inadmisibilitatea unei plângeri împotriva unui judecător, de garanțiile procedurale care există în scopul protejării unei astfel de imunități funcționale [...]”

[CDL-AD\(2014\)018](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §38

„[...] [O] imunitate funcțională limitată, de arestare și detenție, care ar interfera cu funcționarea instanței, este un lucru, dar o imunitate totală de urmărire penală este dificil de justificat. [...]”

[CDL-AD\(2005\)005](#), Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar din Georgia, §11

A se vedea și [CDL-AD\(2005\)003](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind propunerea de lege constituțională privind modificările aduse Constituției Georgiei, §107

„[...] Merită subliniat faptul că, chiar dacă domeniul de aplicare material al imunității funcționale este redus (de ex. prin excluderea expresă a anumitor infracțiuni precum mita, corupția sau traficul de influență), garanțiile procedurale [...] îi vor proteja în continuare pe judecători, de ex. față de șantajul referitor la o presupusă infracțiune comisă în funcție, prin asigurarea că doar plângerile justificate în mod corespunzător vor obține acordul Consiliului Judecătorilor pentru a merge mai departe.”

[CDL-AD\(2014\)018](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §42

„[...] O «imunitate procedurală», cu alte cuvinte o protecție juridică specială/garanție procedurală pentru judecătorii acuzați de încălcarea legii, îndreptată în mod obișnuit împotriva arestării, detenției și urmăririi penale, ar contribui la asigurarea faptului că judecătorii își pot exercita în mod corespunzător funcția fără ca independența lor să fie compromisă de teama urmăririi penale sau a altor acțiuni judiciare din partea unei părți vătămate, inclusiv a autorităților statului.

În mai multe țări, o astfel de «inviolabilitate» sau «imunitate procedurală» există pentru a-i proteja pe judecători de acuzații potențial frivole sau false, vexatorii sau vădit nefondate, care ar putea exercita presiune asupra lor. În cazul în care legiuitorii optează pentru acest tip de imunitate mai largă, scopul ei ar trebui să fie strict circumscris. În orice caz, procedura de ridicare a imunității ar trebui să includă garanții procedurale pentru a proteja independența judiciară, și decizia ar trebui luată de un organ judiciar independent sau de o altă entitate independentă, asigurându-se în același timp că condițiile și mecanismele de ridicare a acestei imunități nu îi plasează pe judecători în afara legii. O modalitate de a realiza acest lucru ar fi să se asigure că comisia de disciplină este compusă dintr-o mare varietate de părți interesate, care i-ar asigura independența și neutralitatea [...]”

[CDL-AD\(2016\)025](#), Avizul comun aprobat privind proiectul de lege privind „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituția” Republicii Kârgistan, §§77 și 78

„În opinia Comisiei, nu există nicio justificare în principiu pentru tratarea diferită a judecătorilor în materie de disciplină și eliberare din funcție, în funcție de calitatea de membri ai instanțelor superioare

sau inferioare. Toți judecătorii ar trebui să se bucure de garanții egale de independență și de imunități egale în exercitarea funcțiilor lor judiciare. [...]"

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p. 2

„Problema răspunderii personale a judecătorilor a fost ridicată de Comitetul Miniștrilor în Recomandarea sa CM/Rec(2010)12 privind judecătorii [...].

Deși sancționarea civilă a unui judecător este o posibilitate, motivele pentru compensarea prejudiciului ar trebui cântărite cu mare prudență, deoarece ar putea avea un impact negativ asupra activității sistemului judiciar în ansamblu. Aceasta ar putea limita libertatea unui judecător individual de a interpreta și aplica legea. [...]

[...] Nu este neobișnuit să apară încălcări ale drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și/sau Constituția națională ca urmare a aplicării și/sau interpretării legii. De asemenea, nu este neobișnuit ca Curtea Europeană a Drepturilor Omului [...] să ajungă la concluzii diferite în definirea sferei și a conținutului unui drept (inclusiv drepturi procedurale) sau unei dispoziții legale. [...] Ar trebui ca judecătorul să fie răspunzător în cazul în care «intenționat» nu a respectat standardele stabilite de oricare dintre aceste organizații internaționale? Se poate argumenta că acolo unde jurisprudența internațională este bine stabilită, ar trebui să se aștepte de la judecător să o urmeze. Cu toate acestea, faptul că un judecător a ales deliberat să nu respecte standardele stabilite nu ar trebui să devină în sine un motiv pentru răspunderea personală. [...] [E]ste de o mare importanță ca problemele legate de răspunderea personală a judecătorilor să fie stabilite de instanțele naționale, dar acest lucru ar trebui permis numai pe baza unor criterii și proceduri clar definite de lege.”

CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificare a legilor privind sistemul judiciar din Serbia, §§18-19 și 22

„[...] [T]ragerea la răspundere a judecătorilor pentru aplicarea CEDO, fără o evaluare a vinovăției individuale, poate avea un impact asupra independenței lor, ce include libertatea profesională de a interpreta legea, a evalua faptele și a cântări probele în fiecare cauză individuală. Deciziile eronate ar trebui contestate prin procedura de apel, și nu prin tragerea la răspundere a judecătorilor, **cu excepția cazului** în care eroarea se datorează **relei-credințe sau neglijenței grave a judecătorului.**”

CDL-AD(2016)015, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind dreptul de recurs al statului împotriva judecătorilor, §79

„[...] [P]oate se merge prea departe în a se da judecătorului imunitate pentru chestiuni ca refuzul de a judeca sau conduita necorespunzătoare precum pronunțarea unei hotărâri ca urmare a unei instigări sau mite, care ar fi tratată în materie penală și disciplinară.”

CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice al Consiliului Europei privind proiectului de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §28

„Există o sugestie ca decizia privind reținerea sau arestarea judecătorilor Curții Constituționale să fie luată de către parlament. Acest lucru cu siguranță nu ar fi de dorit, deoarece ar reprezenta o politizare continuă a imunității judiciare și ar pune în pericol independența judiciară. [...] Pentru judecătorii obișnuiți, imunitatea ar trebui ridicată de Consiliul Judiciar. [...]"

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind amendamentele Constituției, consolidarea independenței judecătorilor și la modificările Constituției propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §49

„[...] [A]cordul *Verkhovna Rada* pentru ridicarea imunității judecătorilor nu e o soluție adecvată, deoarece implică un organism politic într-o decizie privind statutul judecătorilor și imunitățile lor. În consecință, competența de ridicare a imunității judecătorilor nu ar trebui să aparțină unui organism politic ca *Verkhovna Rada*, ci unei autorități judiciare cu adevărat independente. [...]

Mai mult, ar trebui stabilite criteriile pentru ridicarea acestei imunități, iar decizia ar trebui motivată.”

CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru drepturile omului din cadrul Direcției generale drepturile omului și statul de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificările legii privind Consiliul Magistraturii din Ucraina, §§58 și 59

A se vedea și CDL-AD(2015)013, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale privind imunitatea membrilor parlamentului și a judecătorilor din Ucraina, §24; CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările Constituției pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §57; CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Justiție și Demnitate Umană din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei privind proiectul de lege de modificare a legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor și a altor acte legislative ale Ucrainei, §79

„[...] Acolo unde există, imunitatea judiciară ar trebui ridicată numai de organele sistemului judiciar. Prin urmare, ridicarea imunității de către Consiliul Judiciar sau Curtea Constituțională este binevenită.”

CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente aduse Constituției (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia, §154

3.4.2 Controlul disciplinar

3.4.2.1 Temeiurile procedurii disciplinare (aspecte materiale)

„[...] [P]rocedurile disciplinare împotriva judecătorilor ar trebui să corespundă într-un stat de drept unor principii de bază, care includ următoarele: răspunderea ar trebui să urmeze unei încălcări a unei obligații definite expres de lege; ar trebui să existe un proces echitabil cu audierea completă a părților și reprezentarea judecătorului; legea ar trebui să definească sancțiunile; aplicarea sancțiunii ar trebui să fie supusă principiului proporționalității; ar trebui să existe dreptul de a face contestație la o autoritate judiciară superioară.”

CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul de amendamente constituționale revizuite privind sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §34

A se vedea și CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §12

„Trebuie subliniat că la nivel internațional nu există o abordare uniformă în privința organizării sistemului de disciplină judiciară, și că practica variază foarte mult în diferite țări în alegerea între definirea în termeni mai degrabă generali a motivelor răspunderii disciplinare a judecătorilor și furnizarea unei liste cuprinzătoare a abaterilor disciplinare. [...]”

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, § 23

„[...] Doar greșelile comise intenționat sau cu neglijență gravă ar trebui să ducă la acțiuni disciplinare. [...]

[...] Aplicarea sancțiunilor disciplinare unei persoane pentru o faptă care ar fi putut doar «afecta activitatea instanței» este excesivă. [...]"

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§19 și 35

A se vedea și CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de Cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §28; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §31; CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgâzstan, §32

„[...] [R]eglementările privind răspunderea disciplinară au efect direct asupra independenței judecătorilor. Prevederile vagi (cum ar fi «încălcarea jurământului» sau «comportamentul lipsit de etică») cresc riscul interpretării extensive și abuzului, ceea ce poate fi periculos pentru independența judecătorilor. Acesta este motivul pentru care Comisia de la Veneția a fost întotdeauna în favoarea unei definiții mai exacte a abaterilor disciplinare în legislația însăși. [...]"

[...] [T]ipurile de comportament neetic care pot antrena răspunderea disciplinară ar trebui descrise în detaliu în *legea constituțională însăși*. [...] [C]odul de etică poate servi drept *instrument suplimentar* de interpretare a legii. Dar Codul nu ar trebui utilizat ca *singurul* instrument care reglementează răspunderea disciplinară a judecătorilor [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§24 și 27

A se vedea și CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Întâlnului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §78

„Comisia de la Veneția recunoaște că, în definirea comportamentului neetic, legea poate recurge la unele formule cuprinzătoare. În astfel de cazuri este mai bine să se folosească o tehnică legislativă mixtă: împreună cu astfel de formule cuprinzătoare, legea ar trebui să enumere cele mai frecvente tipuri de comportamente neetice. [...]"

CDL-AD(2017)018, Avizul privind legea sistemului judiciar din Bulgaria, §108

A se vedea și CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii din Malta, § 46-49

„[...] În general, întocmirea unei liste exhaustive de abateri disciplinare, mai degrabă decât elaborarea unei definiții generale, care se poate dovedi prea vagă, este o bună practică/abordare, în conformitate cu standardele internaționale.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §15

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă Macedonia”, §16; CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente aduse cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgîzstan, §24; CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Întâlnul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §90

„[...] [Î]ncălcările repetate ale disciplinei, incompetența profesională și faptele imorale sunt tipuri de conduită insuficient de precise pentru a servi drept concepte juridice, și apte să dea naștere abuzului.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI din Constituția de tranziție a Albaniei), p. 4

„[...] [M]ulte dintre abaterile disciplinare sunt formulate prea vag. De exemplu, un judecător poate fi sancționat pentru «provocarea unei perturbări mai severe a relațiilor din instanță», ceea ce este o definiție foarte vagă. Astfel de formule obscure deschid calea unor interpretări abuzive și sunt foarte periculoase pentru independența judiciară. [...] Într-adevăr, în funcție de tradiția constituțională a statului, o formulă mai generală pentru abateri judiciare poate fi acceptată, dar doar cu condiția ca aceasta să fie interpretată restrictiv.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §16

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §34

„În absența unei liste de acte nedemne sau indecente, ar trebui evitate conceptele precum «indecență» și «nedemnitare» ca temei pentru acțiunile disciplinare.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §36

„[...] [C]omisia de la Veneția a criticat cu fermitate formularea vagă de «încălcare a jurământului» ca temei pentru eliberarea din funcție a unui judecător și a salutat introducerea prevederii «săvârșirea unei fapte incompatibile cu îndeplinirea în continuare a atribuțiilor de judecător».

[...] Nu ar trebui să fie posibilă eliberarea din funcție decât dacă conduita unui judecător întrunește condițiile unei abateri disciplinare. Obligația de a reglementa abaterile disciplinare prin lege provine și din hotărârea *Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei* a Curții Europene a Drepturilor Omului.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările Constituției pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §§54-55

A se vedea și CDL-AD(2015)013, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale privind imunitatea membrilor Parlamentului și a judecătorilor din Ucraina, §§27 și 30; CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §33

„Datorită asemănării dintre procedurile disciplinare împotriva judecătorilor și procedurile penale, principiile procedurii penale privind previzibilitatea infracțiunilor și interpretarea restrictivă a acestora se aplică *mutatis mutandis* și procedurilor disciplinare. [...]

[...] Termenii articolului 6.2.a, potrivit căruia funcționarii publici – inclusiv judecătorii – nu ar trebui «să admită în activitatea lor acte de corupție, acte legate de corupție și manifestări de comportament corupt» sunt generici, hibridi, vagi și se suprapun. [...]”

CDL-AD(2014)039, Avizul Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §§63 și 65

„[...] [O dispoziție legală ce sancționează pronunțarea] unei hotărâri judecătorești definitive recunoscute și cunoscute ca nedreaptă [...] e clar deschisă abuzului [și] ar trebui abrogată de urgență.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI din Constituția de tranziție a Albaniei), p. 4

„Este important de subliniat regula în practica europeană potrivit căreia **nu este sarcina judecătorului să supravegheze executarea hotărârilor judecătorești**. [...] **Prin urmare, pare inadecvat să se antreneze răspunderea judecătorului în acest context. Acest lucru ar putea fi folosit chiar pentru a submina independența judecătorilor.**”

CDL-AD(2008)041, Avizul privind proiectul de amendamente aduse legii constituționale a Curții Supreme și a instanțelor locale din Kârgistan, §15

„Articolul 92(9) și (10) se referă la activitățile desfășurate de membrii familiei judecătorului. Familia nu e definită. Mai mult, deși e important ca judecătorii să nu eludeze dispozițiile menite să combată corupția prin intermediul membrilor familiei, este, de asemenea, important ca judecătorii să nu fie sancționați pentru comportamentul neadecvat al membrilor de familie asupra cărora nu au control. Dispoziția trebuie extinsă pentru a asigura dreptul la apărare al judecătorului vizat în astfel de caz.”

CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege de modificare a Legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §56

„Se pare că Ss. 18 se referă la omisiunea judecătorului de a-și declara averea; nu este normal, totuși, ca un astfel de comportament să fie caracterizat ca fiind o încălcare disciplinară de gravitate medie. [...] În opinia Comisiei de la Veneția, obligația de a declara bunurile și veniturile ar trebui să fie asociată cu o sancțiune suficient de gravă pentru a servi scopului de descurajare. Deși se poate face o excepție pentru omisiunile minore sau neintenționate în declarații, în principiu nedeclararea bunurilor este o încălcare suficient de gravă pentru a duce la eliberarea din funcție.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, § 39

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §42; CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §37

„Principiul *ne bis in idem* interzice dubla urmărire penală și pedepsire pentru aceeași infracțiune în două proceduri penale diferite (articolul 4 din Protocolul nr. 7 CEDO). Aceasta nu exclude, în principiu, inițierea unei proceduri disciplinare pentru aceeași faptă în paralel cu procedura penală. [...]

[...] [A]utoritățile disciplinare [...] nu ar trebui să fie obligate să pună capăt procedurii disciplinare atunci când e inițiată o anchetă penală pentru aceeași faptă. Pentru a preveni încălcarea principiului *ne bis in idem*, aceste autorități ar trebui mai degrabă să aibă posibilitatea de a pune capăt procedurii dacă consideră că abaterea disciplinară are caracter penal (natura faptei și gravitatea pedepsei disciplinare corespunzătoare vor fi criteriile orientative în lumina jurisprudenței Curții Europene). [...]”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statutului de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legii cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare împotriva judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §§58 și 60

A se vedea și CDL-AD(2017)002, Avizul Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §18

„[...] Ar fi de dorit să se prevadă că, în cazul în care o faptă constituie infracțiune atât în temeiul legii penale sau administrative cât și în temeiul legii disciplinare, procedurile penale sau administrative au prioritate. [...]”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §14

„O sancțiune disciplinară ar putea fi impusă unui judecător după achitarea de o instanță penală sau în cazul în care procedura penală a fost întreruptă, dar aceste proceduri disciplinare nu trebuie să încalce prezumția de nevinovăție prevăzută la articolul 6.2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. «Organele disciplinare ar trebui să fie capabile să stabilească în mod independent faptele din dosarele pe care le examinează».”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Drepturilor Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §28

„Procedurile disciplinare ar trebui să vizeze abaterile profesionale grave și nescuzabile, dar nu ar trebui să se extindă niciodată la divergențele de interpretare a legii sau la erorile judiciare. Normele de bază privind abaterile disciplinare sunt prezentate în articolul 39 din legea constituțională. Primul motiv menționat, și anume «încălcarea legii în timpul soluționării cauzelor», este susceptibil de o interpretare extinsă. [...] [S]e recomandă modificarea articolului 39 alin. (1) pentru a clarifica faptul că se referă doar la comportamentul greșit și nescuzabil, și nu la aplicarea incorectă a legii.”

CDL-AD(2011)012, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §60

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§69-70; CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§53-54; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §43; CDL-AD(2007)009, Avizul privind legea privind răspunderea disciplinară și cercetarea disciplinară a judecătorilor instanțelor ordinare din Georgia, §18

„Interpretarea legală dată de un judecător în contrast cu jurisprudența stabilită nu ar trebui să devină, în sine, un motiv de sancționare disciplinară, dacă nu este făcută cu rea-credință, cu intenția de a aduce beneficii sau prejudicii unei părți din proces, sau din neglijență gravă. În timp ce judecătorii din instanțele inferioare ar trebui să respecte, în general, jurisprudența stabilită, acestora nu ar trebui să li se interzică contestarea ei, dacă în hotărârea lor consideră necesar să facă acest lucru.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §22.

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §44

„[...] [A]stfel de criterii de stabilire a unei abateri disciplinare precum numărul hotărârilor desființate «ar trebui abordate cu un grad mare de prudență. Faptul că un judecător a avut mai multe hotărâri desființate nu înseamnă că nu a acționat într-un mod competent sau profesional. Totuși, este rezonabil ca un judecător care a avut un număr excesiv de mare de hotărâri desființate să își vadă competența pusă sub semnul întrebării. Cu toate acestea, o decizie ar trebui luată pe baza unei evaluări a hotărârilor respective, și nu pe baza unei simple numărări a hotărârilor desființate.» «În plus, ar putea fi făcută o

distincție între hotărârile luate pe baza unor erori evidente, pe care orice avocat cu o competență rezonabilă ar fi trebuit să le evite, și hotărârile ale căror soluții au fost perfect argumentate, dar care au fost totuși desființate de o instanță superioară.»

Independența fiecărui judecător este o condiție prealabilă care trebuie să îi permită fiecărui judecător și fiecărui complet de judecători să facă eforturi pentru a schimba practica – să adopte o soluție diferită – dacă consideră că este adecvat într-un caz particular. Doar *rezistența încăpățânată* la o *practică consolidată*, rezistență ce duce la desființarea repetată a hotărârilor în cazurile în care există o jurisprudență bine stabilită și clară ar trebui, probabil, considerată ca o lipsă flagrantă de profesionalism. [...] Aceeași critică poate fi formulată cu privire la încălcarea drepturilor stabilită de CEDO. Judecătorii ar trebui să urmeze jurisprudența europeană, dar o decizie eronată nu ar trebui să aibă ca rezultat neapărat eliberarea din funcție (a se vedea articolul nou CC, art. 10, primul paragraf).

Mai mult, «modificarea» hotărârilor instanței inferioare poate fi relativ minoră sau poate reflecta puterea discreționară a instanței de apel (de exemplu, instanța de apel poate reduce o pedeapsă impusă de o instanță inferioară, chiar dacă instanța inferioară a acționat legal și în limite autorizate).”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§46-48

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§72-77; CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §§114 și 122

“[...] [A]r fi problematic să îi disciplinăm pe judecători doar pentru criticarea hotărârilor judecătorești [...] sau pentru «aprecierile pe care le fac cu privire la activitatea autorităților de stat și locale și a șefilor acestor autorități» [...].”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan, §33

„Articolul 66.j definește ca abatere disciplinară «întârzierile nejustificate în pronunțarea hotărârilor sau în îndeplinirea altor acte în legătură cu atribuțiile de judecător, sau orice altă nesocotire repetată a îndatoririlor de judecător». Din cauza lipsei clarității și capacității de a prevedea consecințele propriilor acțiuni, acest paragraf ar trebui, de asemenea, revizuit. Formulări precum «alte acțiuni în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor» sau «nesocotirea repetată a îndatoririlor» ar trebui să fie mai detaliate și clarificate. Proiectul de lege ar trebui să prevadă într-un mod mai specific ce tipuri de îndatoriri și acțiuni pot duce la proceduri disciplinare.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §101

„[...] [A]bsența referirii la culpa judecătorului în alte dispoziții poate fi interpretată ca implicând faptul că nu este un element obligatoriu pentru stabilirea răspunderii judecătorului, deși așa ar trebui să fie. Răspunderea judecătorilor ar trebui luată în considerare în lumina modului în care ei pot controla volumul de muncă și restanțele. De exemplu, întârzierile în procedurile judiciare pot fi cauzate de lipsa competențelor organizatorice ale judecătorului, dar pot fi explicate, de asemenea, prin motive obiective aflate în afara controlului său, cum ar fi eșecul organelor competente de a asigura prezența martorilor. [...]

De fapt, articolul 74 din Legea privind Consiliul Judiciar stabilește că, în procedura de sancționare, Consiliul trebuie să ia în considerare «gradul de responsabilitate» a judecătorului. Cu toate acestea, însăși existența unei încălcări disciplinare (nu numai sancțiunea) ar trebui condiționată de culpa

judecătorului. Judecătorii cinstiți și muncitori nu ar trebui sancționați pentru situațiile imputabile gestionării deficitare a sistemului judiciar în ansamblul sau altor circumstanțe în afara controlului lor.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§18 și 19

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §57; CDL-AD(2017)018, Avizul privind legea sistemului judiciar din Bulgaria, §106

„Ss. 3 enumeră între încălcările disciplinare grave «desfășurarea părtinitoare a procedurilor judiciare, în special în ce privește tratamentul egal al părților.» [...] «Tratamentul inegal al părților» sau «părtinirea» unui judecător încalcă principiul procesului echitabil și ar trebui să conducă în mod normal la desființarea hotărârii. Prin urmare, dacă un organ disciplinar stabilește că judecătorul a fost vinovat de un astfel de comportament într-o cauză, această cauză ar trebui în mod normal redeschisă. [...]

[...] Existența unei părtiniri e adesea stabilită din punctul de vedere al unui observator extern rezonabil, ceea ce nu înseamnă neapărat că părtinirea a existat efectiv sau că judecătorul a realizat că are o predispoziție împotriva uneia dintre părți. [...] În continuare, «tratamentul inegal» al părților poate rezulta dintr-o practică bine stabilită sau din alți factori externi pe care judecătorul nu îi controlează cu adevărat. Chiar dacă instanța de apel stabilește că una dintre părți a fost pusă în dezavantaj față de alta de către prima instanță, culpa judecătorului în această privință poate fi minimă. [...].”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§28 și 29

„În mod similar, fără a furniza vreo lămurire privind semnificația «contactului necorespunzător cu o parte din proces sau cu reprezentantul acesteia», articolul 66.k poate permite o interpretare extensivă. Este întotdeauna inadecvată o întâlnire cu una sau cu ambele părți? Au judecătorii îndrumări clare cu privire la acțiunile care sunt nepotrivite?”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §103

„Articolul 66.n, care stabilește că judecătorul comite o abatere disciplinară dacă «face, în timp ce se deliberează asupra cauzei, comentarii despre care se poate aștepta în mod rezonabil să interfereze sau să dăuneze procedurilor sau procesului echitabil, sau nu ia măsuri adecvate pentru a se asigura că personalul instanței aflat în subordinea sa se abține să facă comentarii» pare, de asemenea, vag, și poate avea ca rezultat un răspuns disproportionat. [...] Un judecător care face anumite comentarii sau declarații publice în timpul deliberării poate afecta într-adevăr prestigiul și credibilitatea instanței. Ar fi, totuși, nerezonabil să pedepsești un judecător în cazul în care un angajat al instanței, care îi este subordonat, nu se abține să facă comentarii similare. [...].”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §105

„[În proiectul de cod privind etica judiciară] [e]xistă pentru judecători cerința [...] să nu divulge **nicio** informație în exercitarea atribuțiilor lor, cerință ce pare excesivă. Ar fi potrivit să se facă referire la informații confidențiale. [...].”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan, §61

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii privind instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §47; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §30

„Ss. 8 vorbește despre «încălcarea reglementărilor sau încălcarea în alt mod a independenței judecătorilor în timpul procesului», pe care o cataloghează ca o abatere gravă. Ar trebui prevăzută o descriere mai clară a acțiunilor care constituie încălcări ale independenței judiciare. [...]

Ss. 11 enumeră între abaterile disciplinare grave «încălcarea mai gravă a dreptului și ordinii publice, ce subminează reputația [judecătorului] și reputația instanței.» Această dispoziție nu este, de asemenea, suficient de clară și previzibilă. În timp ce o «încălcare mai gravă a dreptului și ordinii publice» poate fi definită în alte legi (de exemplu într-un cod privind infracțiunile minore, denumite în alte sisteme de drept «delicte administrative»), condiția ca respectivul comportament să și submineze reputația judecătorului și reputația instanței este deschisă subiectivității și ar trebui exclusă sau restrânsă la tipuri mai specifice de infracțiuni.

[...]

S. 1, ss. 2 califică drept încălcare «gravă» «abuzul de funcție și depășirea autorizării oficiale». Această dispoziție este extrem de largă, deoarece poate fi interpretată ca sancționând orice act judiciar nepermis de lege. Acest lucru are potențialul de a produce un efect de descurajare a independenței.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§31, 33 și 42

„[...] [Î]n măsura în care mai multe încălcări disciplinare repetate mai puțin grave sunt considerate o «încălcare gravă», este necesar să se indice perioada de timp în care o astfel de încălcare poate avea acest efect prin acumulare. [...]”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §158

„[...] [C]omportamentul inadecvat al unui judecător în public, care dăunează imaginii sistemului judiciar, poate constitui temei pentru răspunderea disciplinară. [...] [Î]n cazul în care un astfel de comportament inadecvat în public este grav sau repetat, el trebuie să constituie chiar un motiv pentru eliberarea din funcție a judecătorului [...]”

CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §59

„[...] [N]u toate programele de formare ar trebui să fie obligatorii, și doar neparticiparea la cele obligatorii ar trebui luată în considerare atunci când se hotărăște dacă un judecător și-a îndeplinit sau nu obligația de formare continuă.”

CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §60

„[...] Pentru a constitui temei pentru eliberarea din funcție, «evaluarea proastă» ar trebui să demonstreze convingător incapacitatea totală a judecătorului de a-și îndeplini funcția. [...]”

CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §56

3.4.2.2 Sancțiunile disciplinare – tipuri și proporționalitate

„E un principiu universal recunoscut că acțiunile care interferează cu administrația publică trebuie să respecte principiul proporționalității. În ce privește sancțiunile penale și disciplinare, principiul impune o relație rezonabilă între gravitatea faptei, pe de-o parte, și tipul și cuantumul sancțiunii, pe de alta.”

CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §72

A se vedea și [CDL-AD\(2015\)042](#), Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §57; [CDL-AD\(2014\)039](#), Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei cu privire la anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §§67, 68, 71 și 75

„[Articolul 6.1](#) prevede patru tipuri diferite de sancțiuni disciplinare, și anume avertismentul, mustrarea, reducerea salariului și eliberarea din funcție.

O gamă rezonabilă de posibile sancțiuni facilitează respectarea principiului proporționalității [...]. Din acest punct de vedere, autorii proiectului ar putea dori să ia în considerare adăugarea «suspendării temporare din funcție» ca o altă posibilă sancțiune disciplinară. Alte posibile sancțiuni ar putea fi luarea dosarelor de la judecător, sau repartizarea altor sarcini judiciare respectivului judecător.”

[CDL-AD\(2014\)006](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§37-38

A se vedea și [CDL-AD\(2011\)004](#), Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia, §63

„[...] Doar abuzul intenționat de putere judiciară sau neglijența repetată și gravă ar trebui să antreneze răspunderea disciplinară; sistemul disciplinar ar trebui să utilizeze sancțiuni mai puțin dure pentru încălcările mai puțin grave; eliberarea din funcție a unui judecător ar trebui dispusă numai în cazuri excepțional de grave; [...]”

[CDL-AD\(2015\)042](#), Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §113

„[...] [A]r fi de preferat să nu derulăm deloc proceduri disciplinare dacă încălcarea în sine (chiar comisă cu neglijență gravă) este nesemnificativă, pentru a introduce un fel de cerință *de minimis* (pe lângă principiul proporționalității stabilit la articolul 138 § 2). [...]”

[CDL-AD\(2017\)019](#), Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §131

„În ce privește reducerea salariului [...], se recomandă să se specifice faptul că se poate aplica doar în caz de abatere comisă cu intenție, și nu în cazurile care au mai mult de-a face cu eficiența.

În ce privește «eliberarea din funcție», [aceasta] ar trebui rezervată celor mai grave situații sau situațiilor repetitive. Ar putea fi aplicată și în cazurile de incapacitate sau de comportament care îi face pe judecători incapabili să își îndeplinească atribuțiile.”

[CDL-AD\(2014\)006](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§41-42

„[...] [Î]ntre sancțiuni, proiectul de lege menționează transferarea temporară a judecătorului la o altă instanță. Acest lucru este foarte neobișnuit – judecătorii sunt, în general, transferați de la o instanță la alta pentru a sprijini funcționarea normală a acesteia din urmă, adică ca măsură organizatorică, și nu ca pedeapsă. În plus, transferarea unui judecător chiar și pentru o perioadă scurtă de timp este o opțiune foarte costisitoare, întrucât judecătorului ar trebui să i se asigure o locuință adecvată și o compensație pentru schimbarea drastică a stilului de viață. În absența unor astfel de compensații, un transfer poate fi o măsură mult mai gravă decât, de exemplu, o reducere a salariului. [...] Prin urmare, se recomandă să nu se folosească transferul ca sancțiune disciplinară.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §59

„[...] Conform **articolului 97 paragrafele 3, 4**, se consideră că este o «abatere disciplinară gravă» atunci când un judecător: «4. Nu se abține, în mod nejustificat, în cazurile în care există un motiv să se abțină». Motivele pe baza cărora un judecător trebuie să se abțină trebuie stabilite și definite de lege. Decizia unui judecător de a nu se abține trebuie considerată «infracțiune foarte gravă» doar în cazurile în care există în mod vădit un motiv de abținere, nu și în cazurile în care această decizie se bazează pe propria interpretare a legii.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele, drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §65

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §38

„Toate privilegiile acordate unui judecător, precum și beneficiile pensionării, pot fi retrase în temeiul unei decizii de eliberare din funcție adoptate de Consiliul de disciplină și calificare sau al unei decizii a Juriului judiciar conform articolului 55-1. Încetarea acordării tuturor beneficiilor poate fi justificată în anumite cazuri; cu toate acestea, sancțiunea impusă ar trebui să fie proporțională cu încălcarea în cazul individual. Prezenta dispoziție nu subliniază suficient de detaliat legătura dintre încălcările regulilor de etică sau alte abateri, și sancțiune. Se recomandă ca dispoziția să fie perfecționată suplimentar și să descrie mai în detaliu ce abatere poate antrena o anumită sancțiune.”

CDL-AD(2011)012, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODIHR privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §54

3.4.2.3 Soluționarea cauzelor disciplinare împotriva judecătorilor – aspecte procedurale

3.4.2.3.1 Cine poate iniția o acțiune disciplinară și decide cu privire la aceasta

„În ce privește eliberarea din funcție a judecătorilor, aici din nou președintele [Republicii] joacă un rol crucial. În privința judecătorilor obișnuiți, aceștia sunt eliberați din funcție prin decret prezidențial, pe baza unei decizii a Juriului judiciar. Din nou, nu este clar în ce măsură președintele este ținut de avizul Juriului judiciar. În opinia Comisiei de la Veneția, atunci când vine vorba de demiteri, președintele ar trebui să urmeze propunerea Juriului judiciar și, în caz de dezacord, ar trebui să fie cel puțin obligat să îl motiveze. În plus, ar trebui să existe o cale de atac la instanță împotriva deciziei Juriului judiciar.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind proiectul de reformă a Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §16

„[...] Orice acțiune de îndepărtare a judecătorilor incompetenți sau corupți trebuia să respecte cele mai înalte standarde stabilite de **principiul inamovibilității judecătorilor**, a căror independență trebuia protejată. Era necesar să se depolitizeze orice astfel de acțiune. Un mijloc de a realiza aceasta ar putea fi un **mic organism de experți compus doar din judecători, care să emită o opinie privind capacitatea sau comportamentul judecătorilor** în cauză înainte ca un organism independent să ia decizia finală.”

CDL-AD(2003)012, Memorandum: Reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §15

„[...] Ar fi periculos să se acorde oricărei persoane dreptul de a iniția proceduri pentru demiterea unui judecător. Ar trebui să existe un mecanism de plângere pentru cazurile în care judecătorul s-a purtat necorespunzător, dar o astfel de plângere nu ar trebui să aibă drept rezultat direct inițierea procedurilor de revocare a judecătorului.”

CDL-AD(2013)005, Avizul privind Proiectele de modificare a legilor sistemului judiciar din Serbia, §68

„[...] Conform articolului 19.1.a, sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare comise de judecători poate fi făcută de «orice persoană interesată». Acest drept ar trebui limitat fie la persoanele afectate de faptele judecătorului, fie la cele care un «*interes legal*» în chestiune.

Conform articolului 21, sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare se depune la secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, care nu investighează. Investigațiile sunt sarcina inspectorilor-judecători cărora li se repartizează cauzele aleatorii. Aceste dispoziții sunt binevenite.

Articolul 26 pare să limiteze rolul inspectorului-judecător la pregătirea și fundamentarea dosarului disciplinar. Inspectorii-judecători ar trebui să aibă un rol consolidat și, în special, ar trebui să fie responsabili de redactarea acuzațiilor disciplinare. O astfel de dispoziție ar trebui adăugată în proiectul de lege, care nu abordează acest aspect al procedurii. Inspectorul-judecător ar fi cel mai bine plasat în acest sens, întrucât completul de admisibilitate ar trebui să acționeze doar ca un filtru – hotărând asupra admisibilității –, dar nu ar trebui să fie implicat în redactarea acuzațiilor.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale Drepturi ale Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§64, 68, 69 și 71

A se vedea și CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul codului de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §46

„Articolul 99 îi conferă ministrului justiției dreptul de a iniția proceduri disciplinare împotriva judecătorilor. Se poate pune întrebarea dacă acest lucru este în armonie cu independența sistemului judiciar și cu principiul separației puterilor.”

CDL-AD(2014) 038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele, drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §68

„[...] Conform proiectului de amendamente, ministrul [justiției] va participa la lucrările [Înaltului] Consiliul [Judiciar] ca «observator»; în același timp, el joacă un rol activ în ceea ce privește Consiliul (de exemplu, poate delanșa ancheta disciplinară împotriva judecătorilor). Dacă ministrul are competența să inițieze proceduri împotriva judecătorilor, ar trebui să se spună clar că el nu joacă niciun rol în ședințele Consiliului în care se discută problema, nici în calitate de observator (de vreme ce poate prezenta o cauză în calitate de «parte»). [...] [D]acă inițiază proceduri împotriva unui judecător, ministrul nu ar trebui să fie membru *din oficiu* al Tribunalului Disciplinar [...], care reexaminează sancțiunile disciplinare aplicate de Consiliu.”

CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar din Albania, §62

A se vedea și CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §136; CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul de lege privind încetarea valabilității legii Consiliului pentru stabilirea faptelor și inițierea procedurilor pentru stabilirea răspunderii judecătorilor, proiectul de lege de modificare a legii privind Consiliul Judiciar și proiectul de lege de modificare a Legii privind protecția martorilor ale "Fostei Republici Iugoslave din Macedonia ", §29

„[...] Comisia de la Veneția constată că inspectorul [...] va avea statutul de judecător al Înaltei Curți (articolul 147/d p. 3), dar în același timp este într-o anumită măsură sub controlul ministrului justiției. Ar fi de dorit ca executivul să fie lăsat la o anumită distanță de deciziile privind răspunderea disciplinară a judecătorilor. Ca alternativă, Constituția ar putea pur și simplu să prevadă o procedură de punere sub acuzare a inspectorului pentru comportament neadecvat grav, Tribunalul Disciplinar având ultimul cuvânt în această privință.”

CDL-AD(2016)009, Avizul privind proiectul revizuit de amendamente constituționale privind sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §33

„[...] Nu este nimic în neregulă ca ministrului să îi fie încredințate funcțiile de inspecție, sau ca președinților de instanțe să li se impună obligația de a prezenta rapoarte periodice către MJ. Cu toate acestea, MJ nu ar trebui să poată interfera cu salariul președinților de instanțe (cel puțin nu fără participarea sistemului judiciar). [...]”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Judiciar Național; proiectul de lege de modificare a Legii Curții Supreme, propus de președintele Poloniei, precum și Legea de organizare a instanțelor ordinare, §114

„[...] [O] majoritate calificată [de 2/3 din voturi] pentru inițierea unei proceduri disciplinare creează riscul grav ca prea multor plângeri să nu li se dea curs în acest stadiu incipient din cauza atitudinilor corporatiste din cadrul Înalțului Consiliu al Justiției. O majoritate simplă ar trebui să fie suficientă în acest sens. Mai mult, proiectul articolului 15 impune, de asemenea, o majoritate de 2/3 în Consiliu pentru «trimiterea în judecată disciplinară» a judecătorului, iar proiectul articolului 60 alineatul (3) impune din nou aceeași majoritate calificată pentru a face apel împotriva deciziilor Comisiei de disciplină. Acestea sunt majorități prea mari, care pot [...] încetini, dacă nu împiedica desfășurarea eficientă a procedurilor disciplinare în ansamblu. [...]”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor din Georgia, §24

„[...] [O] acumulare de puteri diferite în aceeași mână, în special puterea de a iniția procedura și puterea de a judeca [...], riscă să creeze probleme [...]”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor din Georgia, §16

„[...] Într-adevăr, o persoană sau un organism care inițiază o procedură disciplinară ca «acuzator» nu ar trebui să ia parte la formularea acuzațiilor în calitatea de «judecător». Acestea fiind spuse, nu este necesară crearea unei instituții separate; o împărțire clară a funcțiilor în cadrul aceluiași organism ar fi suficientă pentru a răspunde preocupărilor ridicate de CEDO. [...]”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §73

A se vedea și CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §22; CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul de lege privind încetarea valabilității legii Consiliului de stabilire a faptelor și inițiere a procedurilor pentru stabilirea răspunderii judecătorilor, proiectul de lege de modificare a legii Consiliului Judiciar și proiectul de lege de modificare a Legii privind protecția martorilor a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, §33

„[...] Comisia de la Veneția [...] recomandă eliminarea din proiectul de Cod a posibilității ca președinții să inițieze proceduri în fața Comisiei de etică. [...]”

De asemenea, Comisia de la Veneția recomandă excluderea competenței Comisiei de etică de a declanșa judecarea cauzei din proprie inițiativă, deoarece aceasta poate ridica îndoeli serioase cu privire la imparțialitatea sa în timpul examinării ulterioare. O posibilă soluție ar fi conferirea

dreptului de a iniția procedura persoanelor interesate și oricărui membru al Comisiei de etică, care, în acest caz, nu ar trebui să facă parte dintr-un complet care decide asupra cauzei.”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§47 și 48

„[...] [C]ompetențele care îi pun pe președinți într-o poziție ierarhic superioară față de colegii lor judecătorești ar trebui reconsiderate; în special, competențele în domeniul disciplinar (de a aplica mustrări și de a iniția o procedură disciplinară) și competențele de inspecție ar trebui retrase președinților de instanțe [...]”

CDL-AD(2017)018, Avizul privind legea sistemului judiciar din Bulgaria, §113

A se vedea și CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul de lege privind încetarea valabilității legii Consiliului pentru stabilirea faptelor și inițierea procedurilor pentru determinarea răspunderii judecătorilor, proiectul de lege de modificare a legii cu privire la Consiliul Judiciar și proiectul de lege de modificare a Legii privind protecția martorilor „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, §§26 și 27; CDL-AD(2008)041, Avizul privind proiectul de amendamente la legea constituțională privind Curtea Supremă și instanțele locale din Kârgîstan, §17

„[...] Membrul raportor al Comisiei pentru Înalte Calificări, a cărui poziție este similară cu cea a unui procuror, ar trebui exclus de la deliberări și vot.”

CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §74

A se vedea și CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările la Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §5

„[...] Principiul «judecătorului natural» implică faptul că procedurile disciplinare trebuie să fie în competența unei jurisdicții disciplinare «prevăzută de lege». Aceasta exclude un comitet disciplinar *ad-hoc*, compus de la caz la caz. [...]”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §69

„[...] [C]omponența Inspecției Judiciare, formată din cinci judecătorești independenți, care sunt selectați într-un mod transparent, precum și regulile detaliate privind «*procedurile de verificare*» în timpul fazei de examinare, sunt garanții puternice împotriva oricărei influențe necuvenite sau nelegitime a puterii executive asupra procedurilor disciplinare. [...]”

CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite dispoziții ale legii privind testarea integrității profesionale, §22

„Articolul 28 se referă la examinarea admisibilității sesizării. O decizie privind admisibilitatea trebuie adoptată în cazul în care cel puțin un membru al completului a votat în favoarea admisibilității sesizării. Respingerea sesizării, pe de altă parte, necesită un vot unanim [...]. Acest lucru pare să echilibreze sistemul în favoarea acceptării. Deși este neobișnuit, acest sistem este acceptabil [...].

Este binevenit ca deciziile de respingere a sesizării să fie obligatoriu motivate [...]. Articolul 28.7 ar trebui să prevadă ca deciziile completelor de admisibilitate să fie notificate nu doar persoanei care a făcut sesizarea, ci și judecătorului în cauză.”

CDL-AD (2014) 006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturi ale Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru

Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectului de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§73-75

„Admisibilitatea sesizării este apoi confirmată de către CJ. Din articolul 52 al doilea paragraf rezultă că o astfel de hotărâre urmează să fie luată de plenul CJ, dar această soluție poate crește serios volumul de muncă al organismului. [...] [A]r fi mai logic să se acorde competența de a lua decizii de admisibilitate unui organism mai mic din cadrul CJ, de exemplu comisiei însărcinate cu ancheta [...]”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §20

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar al Macedoniei de Nord, §§23-24

„[...] Articolul 32, în ultimul paragraf, impune ca deciziile privind **sesizarea CJ în vederea revocării unui judecător să fie luate cu o majoritate mai mică de două treimi. Având în vedere compoziția defectuoasă a CJ, acesta e un pas regretabil care ar merge împotriva independenței judecătorilor.**”

CDL-AD(2010)029, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea de modificare a anumitor acte legislative ale Ucrainei în legătură cu prevenirea abuzului de drept de apel, §46

„Crearea unei Comisii de disciplină [adică un organism care soluționează cauzele disciplinare și aplică sancțiuni disciplinare judecătorilor] separate de Consiliul Superior al Magistraturii este binevenită [...].

Articolul 9.1 definește componența Comisiei de disciplină (5 judecători și 4 persoane din societatea civilă). O astfel de compoziție este binevenită, deoarece ar trebui să asigure transparența, precum și implicarea comunității în procedurile disciplinare, evitând totodată riscul corporatismului judiciar.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Drepturilor Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§46 și 48

„[...] Impunerea [celor mai grave] sancțiuni e în cele din urmă în mâinile unei entități politice, Camera Reprezentanților. Acest lucru este problematic conform standardelor europene, chiar dacă demiterea necesită majoritatea de două treimi a membrilor Camerei și e deschisă contestării în instanță. [...]”

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii din Malta, §52

3.4.2.3.2 Cerințe privind procesul echitabil în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor

„[...] **Procedurile disciplinare ar trebui declanșate pe baza unor motive de fapt care necesită surse fiabile, iar decizia de deschidere a unei cauze ar trebui să menționeze situația de fapt verificabilă care a condus la deschiderea procedurii.**”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §81

„[...] [P]roiectul de lege [ar trebui] modificat astfel încât să îi permită judecătorului să fie informat cu privire la anchetă încă din etapa preliminară, pentru a-i permite să beneficieze de dreptul la apărare în stagiile incipiente. În acest sens, nu e suficient ca proiectul articolului 39(4) să prevadă că judecătorul poate invita un avocat la audierea în fața Înalțului Consiliu, ci acest drept ar trebui să fie prevăzut într-un articol separat, și să se aplice în toate etapele procedurilor disciplinare, și nu doar la audierea în fața comisiei de disciplină.”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea privind răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §50

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§93 și 98

„Dispozițiile referitoare la dreptul judecătorului [...] de a fi audiat și reprezentat în fața completului par adecvate, dar **nu se menționează un drept de a fi audiat și reprezentat în fața Consiliului Judiciar Suprem, care ia decizia [...].**”

CDL-AD(2009)011, Avizul privind proiectul de lege de modificare și completare a Legii privind puterea judecătorească din Bulgaria, §26

„Soluția legală privind implicarea reclamantului în procedura disciplinară împotriva unui judecător poate diferi de la o țară la alta. Pe de-o parte, în general, răspunderea disciplinară a judecătorilor este considerată o chestiune internă a sistemului judiciar [...]. Pe de altă parte, reclamantul poate fi victima directă a unei eventuale abateri disciplinare a judecătorului și poate avea un interes legitim să participe la procedură, în special în cazul în care drepturile sale sunt încălcate ca urmare a abaterii judecătorului. Contribuția reclamantului poate servi, de asemenea, pentru a face lumină asupra circumstanțelor concrete ale unei cauze date [...]. Cu toate acestea, pentru a garanta drepturile judecătorului supus procedurilor disciplinare, dispozițiile privind confidențialitatea ar trebui aplicate efectiv.

[...] [P]roiectul de lege ar trebui să prevadă și unele indicații cu privire la consecințele divulgării de către reclamant a informațiilor privitoare cauza disciplinară. De asemenea, se recomandă furnizarea unor criterii clare la articolul 17(5), pe baza cărora Înalțul Consiliu al Justiției poate decide dacă audierea reclamantului este necesară într-o cauză dată. Mai mult, articolul 39(7) ar trebui să indice fără echivoc dacă reclamantul poate fi invitat la audieri în fața comisiei de disciplină, ca o excepție de la principiul confidențialității, și în ce condiții.”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturile omului (DHR) din cadrul Direcției drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea privind răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §§47-48

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, 94; CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p.4

„Articolul prevede că ședințele [Înaltului Consiliu Judiciar] sunt deschise publicului, și că acesta poate decide să lucreze în ședință nepublică în conformitate cu regulile de procedură. Se recomandă ca acest lucru să fie reglementat prin lege mai degrabă decât prin regulile de procedură, și să se stabilească criterii clare pentru dezbaterile cu ușile închise.

E de asemenea important să se prevadă dispoziții care să îi permită judecătorului – a cărui situație este dezbătută – să solicite o ședință nepublică, în special în ceea ce privește procedurile disciplinare. [...]”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §§35 și 37

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §91

„[...] [P]ublicitatea ar trebui să fie principiul de bază în etapele ulterioare ale procedurilor disciplinare. [...] [P]roiectul articolului 30(4), conform căruia «Ședințele comisiei de disciplină vor fi nepublice», este problematic. În primul rând, se recomandă ca ședințele, ca regulă generală, să fie publice, și să fie nepublice doar excepțional, la cererea judecătorului și în circumstanțele prevăzute de lege. În al doilea rând, nu e clar din formularea articolului 30(4) dacă cererea de publicitate a judecătorului, la fel ca în procedura în fața Înalțului Consiliu [...], e o excepție de la principiul confidențialității ședințelor comisiei de disciplină, sau numai a informațiilor legate de audieri. [...]”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului European, privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §§26

A se vedea și CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Justiție și Demnitate Umană din cadrul Direcției Generale Drepturile omului și Statul de drept a Consiliului European privind proiectul de lege de modificare a legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor și alte acte legislative din Ucraina, §60

„Articolul 31 [...] prevede la alineatul (3) că «Absența repetată și fără motive întemeiate a judecătorului sau a persoanei care a depus sesizarea sau a reprezentanților acestora la ședința comisiei de disciplină nu împiedică soluționarea sesizării». Această dispoziție este binevenită, deoarece este un mijloc de prevenție împotriva neprezentărilor obstructive în fața Consiliului.

Articolul 31.5 mai spune că «Membrul comisiei desemnat raportor sau orice membru al comisiei de disciplină poate solicita audierea martorilor sau a altor persoane în ședința de examinare a cauzei disciplinare». Judecătorul a cărui cauză este soluționată de consiliu ar trebui să aibă drepturi similare.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului European și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§77 și 78

„În ceea ce privește procedura de plângere cu privire la activitatea judecătorilor [...], aceasta poate fi într-adevăr reglementată în regulile de procedură. Cu toate acestea, legea ar trebui să impună clar **publicarea hotărârilor luate în acest sens, pentru a asigura transparența și responsabilitatea.**

În cele din urmă, articolul 52.5, care prevede că evidența procedurilor disciplinare desfășurate va fi ștearsă după 2 ani, pare să stabilească o perioadă prea scurtă pentru a permite accesul la informațiile adecvate atunci când interesează procedurile de promovare sau cauzele disciplinare viitoare.”

CDL-AD(2011)010, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului, precum și la proiectele de amendamente la Legea instanțelor judecătorești, Legea parchetului de stat și Legea Consiliului Judiciar din Muntenegru, § §41 și 44

„În ceea ce privește articolul 60, ar trebui clarificat ce se înțelege prin «evidențe deschise publicului». Atributele personalității trebuie protejate. Prin urmare, e posibil să nu fie adecvat să se includă rapoarte medicale în evidențele deschise, și nici investigații și urmăriri penale și disciplinare, cel puțin dacă acestea nu au condus la sancțiuni. Dacă s-au aplicat sancțiuni, doar sancțiunile pentru încălcări grave ar trebui incluse în evidențele deschise. În orice caz, accesul la dosar ar trebui reglementat, adică nu oricine ar trebui să aibă acces la aceste informații.”

CDL-AD(2011)004, Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia, §58

„[...] [Î]n timp ce organismul care decide sau recomandă promovări ar trebui să aibă acces la evaluări, judecătorul în cauză ar trebui să aibă posibilitatea să explice sau să conteste orice constatare defavorabilă în fața respectivului organism. [...]”

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §23

„[...] [R]eprezentantul [Înaltului Consiliu al Justiției] ar trebui cel puțin să fie obligat să motiveze renunțarea la cauză, nu doar din cauza cerințelor principiului securității juridice, ci și pentru a proteja reputația personală și profesională a judecătorului în cauză.”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului European, privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §62

„Se recomandă, astfel, completarea proiectului de lege pentru a se indica în mod clar că, în cazul în care un aspect de procedură nu este reglementat în Legea privind răspunderea disciplinară, unul dintre codurile de procedură poate fi aplicat prin analogie, și a se afirma că doar probele obținute în conformitate cu regulile aceluși cod sunt admisibile. Faptul că codurile de procedură penale oferă în general garanții mai bune pentru a asigura corectitudinea procedurii ar trebui luat în considerare.”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului European, privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §34

„Repartizarea aleatorie a cauzelor [între membrii comisiei de disciplină] [...] este binevenită.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului European și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §60

„Prezumția de nevinovăție, printre altele, prevăzută la articolul 6.2 din CEDO, ar trebui să se aplice pe parcursul întregii proceduri penale (sau disciplinare). [...]”

CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite dispoziții ale legii privind testarea integrității profesionale, §51

„[...] [U]tilizarea unor mijloace de probă precum înregistrările ascunse video și audio (articolul 12.5) [de către evaluatorii de integritate profesională] fără niciun mandat din partea unui organism independent este discutabilă și dă naștere la îngrijorări cu privire la dreptul la viața privată al judecătorilor, precum și la independența sistemului judiciar în general.”

CDL-AD(2014)039, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale, §39

„[...] Sancțiunile aplicabile președintelui instanței ar trebui să fie guvernate de aceleași reguli ca și măsurile disciplinare aplicate judecătorilor obișnuiți. Acest lucru este valabil mai ales în Polonia, unde președinții de instanțe sunt foarte puternici și joacă un rol important în soluționarea cauzelor [...]”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Judiciar Național, proiectul de lege de modificare a Legii privind Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §116

„Articolul 67 din Legea instanțelor judecătorești prevede că judecătorul poate fi suspendat pe durata procedurilor disciplinare în cazul «unei proceduri inițiate pentru stabilirea răspunderii». [...] Suspendarea nu ar trebui să se producă *automat* la începerea procedurii. Astfel de decizii ar trebui luate numai în cele mai grave cazuri, iar CJ (sau un organism din cadrul CJ) ar trebui să aibă o marjă de apreciere în aceste chestiuni, prin adoptarea deciziilor de la caz la caz.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §27

A se vedea și CDL-AD (2018) 033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii cu privire la instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §66

„Următoarea întrebare privește majoritatea necesară pentru luarea deciziei în cauzele disciplinare. [...]

În timp ce Comisia de la Veneția a exprimat o preferință pentru majoritatea simplă, nu există standarde internaționale stricte în acest sens. Dacă legiuitorul se teme de corporatismul judiciar, este mai bine de evitat o regulă a majorității de 2/3; în schimb, dacă scopul este protejarea judecătorilor de presiunea politică, majoritatea de 2/3 poate fi utilă. [...]

[...]

[...] În ceea ce privește cerința majorității de 2/3, autoritățile ar putea dori să ia în considerare soluții intermediare: de exemplu, ar putea fi prevăzută o majoritate mai mare pentru excluderi, în timp ce sancțiunile disciplinare mai ușoare ar putea fi impuse cu majoritate simplă. Atunci când nu se obține majoritatea simplă în favoarea unei sancțiuni mai ușoare, cauza poate fi considerată închisă.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§30, 31 și 34

3.4.2.3.3 Contestațiile împotriva măsurilor disciplinare

„[...] [U]n consiliu judiciar ar trebui să aibă o influență decisivă asupra promovării [...] judecătorilor și (poate prin intermediul unei comisii de disciplină înființate în cadrul consiliului) **asupra măsurilor disciplinare luate împotriva acestora. Ar trebui să se prevadă o cale de atac împotriva măsurilor disciplinare, la o instanță independentă.**”

CDL-AD(2007)028, Raportul Comisiei de la Veneția privind numirile judiciare, §25

A se vedea și CDL-AD(2018)029, Avizul privind dispozițiile privind Consiliul Procurorilor din proiectul Legii organice cu privire la Parchet, și dispozițiile privind Înalțul Consiliu al Justiției din Legea organică în vigoare asupra instanțelor ordinare din Georgia, §53; CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul de amendamente constituționale revizuite privind sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §62; CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §110

„[...] Odată ce comisia de disciplină a Consiliului Judiciar Suprem a decis în favoarea judecătorului, această decizie ar trebui să fie definitivă. [...]”

CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările la Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §5

„[...] [O] viitoare lege privind statutul magistraților ar trebui să prevadă controlul judiciar al deciziilor ce afectează judecătorii și procurorii mai general, înainte de controlul exercitat de Curtea Constituțională.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p. 4

A se vedea și CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§144 și 145

„Nevoia de dispoziții care prevăd o cale de atac la instanță nu ar trebui limitată la sancțiunile disciplinare, ci ar trebui să acopere și alte acte care au efecte negative asupra statutului sau activităților judecătorilor, de exemplu: refuzul unei promovări, adăugarea de comentarii (negative) la dosare, stabilirea specializării, schimbări de locație etc. [...]”

CDL-AD(2011)004, Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia, §76

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar al Macedoniei de Nord, §§58-59

„[...] [E]ste foarte important ca și compunerea organului judiciar de apel să fie determinată prin lege. În mod normal, deciziile disciplinare ar trebui revizuite de un organ judiciar imparțial [...], care decide cu toate garanțiile procedurii judiciare.”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §96

„[...] Orice cale de atac împotriva procedurilor disciplinare ar trebui să împiedice ca decizia să devină definitivă anterior soluționării căii de atac (nu doar deciziile de revocare a unui judecător din funcția de președinte de instanță sau din funcția de judecător, conform prevederilor articolului 38.2).

[...].

Articolul 40 prevede că deciziile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi atacate la Curtea Supremă de Justiție «de persoanele care au depus plângeri, de inspecția judiciară sau de judecătorul în cauză». Nu este clar de ce inspecția judiciară ar trebui să poată face apel. Apelul ar trebui permis părților interesate – reclamantului și judecătorului în cauză.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția, al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§81, 84

„Este important [...] ca instanța de apel să se califice ca «instanță», adică să ofere garanții procedurale suficiente și să fie independentă din punct de vedere instituțional. În plus, în elaborarea acestui model, autoritățile ar trebui să se asigure că funcțiile de declanșare a procedurii disciplinare, de impunere a unei sancțiuni disciplinare și de luare a deciziei în apel sunt clar separate; de exemplu, o persoană care a declanșat o cauză disciplinară nu ar trebui să participe la luarea deciziilor ulterioare.

În cele din urmă, Comisia de la Veneția reamintește că «Consiliile Judiciare ar trebui să aibă o anumită putere de apreciere, care trebuie respectată de către instanța de apel». În exercitarea controlului de apel, instanța de apel ar trebui să acționeze cu respect față de CJ (sau la orice alt organism sau complet din cadrul CJ care impune sancțiunea disciplinară), în special în ceea ce privește stabilirea circumstanțelor de fapt și interpretarea normelor de conduită relevante.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§150-151

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §§34-35; CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția, al Direcției Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului

Europei, și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§82, 83

„Activitatea președinților celor mai înalte instanțe și parchete e evaluată de sub-consiliul relevant. [...] Există o cale de atac la ÎCJP. Evaluarea activității trebuie luată în considerare cu ocazia numirilor în funcții de rang înalt. În plus, în cazul în care președintele instanței sau procurorul șef primesc una din cele două cele mai mici evaluări, își pierde funcția. Având în vedere importanța acestor evaluări, prevederea specifică conform căreia calea de atac la ÎCJP este definitivă și nu vor fi disponibile remedii pare dificil de justificat. **Ar trebui să existe o cale de atac la o instanță de judecată.**”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §92

„Articolul 97 descrie procesul de redeschidere a unei cauze disciplinare dacă CEDO a stabilit că drepturile judecătorului au fost încălcate în cadrul procedurii disciplinare. [...] Redeschiderea procedurilor ar trebui să fie posibilă acolo unde este dictată de constatările CEDO, dar nu obligatorie în toate cazurile în care a fost constatată o încălcare a Convenției europene.”

CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul de lege privind încetarea valabilității legii Consiliului privind stabilirea faptelor și inițierea procedurilor pentru stabilirea răspunderii judecătorilor, proiectul de lege de modificare a legii Consiliului Judiciar și proiectul de lege de modificare a Legii privind protecția martorilor a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, §41

3.4.3 Reguli etice de comportament: obligația de rezervă, conflictele de interese, obligația de a divulga anumite informații etc.

„[...] Judecătorii nu ar trebui să se pună într-o poziție în care independența lor să poată fi pusă la îndoială [...].

Deși există țări în Europa și nu numai, care au atins standarde ridicate de conduită judiciară fără a adopta un cod de conduită sau de etică pentru judecători, Consiliul Europei recomandă adoptarea unui cod: [...].

În plus, «noile democrații» din Europa Centrală și de Est și din Asia Centrală tind să recunoască necesitatea adoptării codurilor de conduită profesională ca parte a unei reforme judiciare generale. [...]

Un astfel de cod sau declarație privind standardele de conduită profesională nu ar trebui să fie văzut ca o lege sau altă prevedere de natură legală, și ar trebui ca judecătorii și organizațiile lor să fie cei care își asumă responsabilitatea implementării unui astfel de cod.

[...] Un cod de etică nu ar trebui aplicat direct ca temei pentru critici sau sancțiuni disciplinare. Codul furnizează principiile care le permit judecătorilor să evalueze modul de abordare a problemelor specifice care apar activitatea lor de zi cu zi, în timp ce procedurile disciplinare sunt concepute pentru a controla conduita necorespunzătoare care necesită o anumită sancțiune disciplinară.

[...] Scopul unui cod de etică este complet diferit de cel obținut printr-o procedură disciplinară, și utilizarea unui cod ca instrument în procedura disciplinară are implicații potențiale grave pentru independența judiciară.

Cu toate acestea, încălcările grave ale normelor de etică ar putea implica, de asemenea, culpe și neglijențe care ar trebui, potrivit legii, să ducă la sancțiuni disciplinare. Judecătorii pot fi trași la răspundere în consecință pentru comportamentul lor neetic de către instituțiile corespunzătoare, care sunt ele însele independente și imparțiale, și care sunt destinate să completeze, iar nu să deroge de la

normele de drept și de conduită obligatorii pentru judecător. Întotdeauna va exista o anumită interacțiune între principiile conduitei etice și cele ale reglementărilor disciplinare. Pentru a evita suprimarea independenței unui judecător pe baza dispozițiilor generale și uneori vagi ale unui cod de etică, sancțiunile trebuie să se bazeze pe dispoziții explicite din lege și să fie proporționale cu și aplicate ca ultimă soluție în răspuns la o practică judiciară neetică repetată.”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan, §§8, 12-13, 15 și 16, 30-31

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §58; CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§6, 7; CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, 32; CDL-AD(2014)018, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente la cadrul legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §§25-27

„[...] [E]ste important să se asigure o separare strictă a atribuțiilor și responsabilităților între organismul consultativ în materie de etică și cel disciplinar, deoarece judecătorul nu ar trebui să se confrunte cu riscul ca solicitarea sa către organismul consultativ în materie de etică să fie transferată într-o altă procedură care ar putea duce la o sancțiune disciplinară. [...]”

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente la cadrul legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §30

A se vedea și CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §62

„[...] [Î]n ceea ce îi privește pe judecătorii pensionați, comportamentul lor poate afecta imaginea sistemului judiciar și poate, cel puțin într-o oarecare măsură, să fie reglementat de Cod. Cu toate acestea, cerințele pentru un judecător pensionat nu pot fi aceleași ca pentru un judecător activ, și acest lucru ar trebui să fie reflectat în mod corespunzător în proiectul de Cod. De exemplu, implicarea în viața publică este probabil unul din domeniile în care limitările drastice care pot fi justificate pentru judecătorii în funcție nu sunt necesare în privința foștilor judecători. [...]”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §42

A se vedea și CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară a Republicii Tadjikistan, §§40-41

„Acest articol prevede că președintele instanței, șeful secretariatului Consiliului Judiciar, al organului executiv sau alte persoane împuternicite de președinte sunt reprezentantul oficial al instanței sau al secretariatului Consiliului sau al organului executiv în relația cu mass-media.

Scopul acestui articol ar putea fi acela că persoanele care nu au primit o autorizație din partea președintelui nu au voie să fie în contact cu jurnaliștii. Acest lucru ar limita publicitatea activităților instanțelor. Mai mult, trebuie remarcat faptul că președintele instanței nu are autoritatea de a interveni în procesul decizional, iar pronunțările instanțelor sunt publice.”

CDL-AD(2009)055, Avizul privind proiectul de lege privind obținerea de informații cu privire la activitățile instanțelor din Azerbaidjan, §§49, 50

„[...] [J]udecătorii ar trebui într-adevăr să manifeste prudență în timp ce discută sau critică munca colegilor lor. Într-adevăr, ei «se vor abține de la declarații publice sau observații care pot submina autoritatea Curții sau pot da naștere la o îndoială rezonabilă cu privire la imparțialitatea lor».

Cu toate acestea, judecătorii nu ar trebui să fie limitați în ceea ce privește libertatea de a discuta neajunsurile sistemului judiciar în afara cercului colegilor lor (de exemplu, la evenimente precum seminarii, conferințe, în cercuri academice sau educaționale). Judecătorii nu trebuie să se teamă de sancțiuni pentru că își exprimă public opiniile privind aspectele problematice ale sistemului judiciar.”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară a Republicii Tadjikistan, §§65-66

A se vedea și CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§56, 66

„[...] [D]acă [interdicția ca un judecător] [...] «să vorbească în favoarea sau împotriva oricărui partid politic» este interpretată ca incluzând discuțiile despre funcționarea sistemului judiciar, faptul că acest lucru poate duce la eliberare din funcție ar constitui o interferență disproporționată.”

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente la cadrul legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgîstan, §34

„[...] Articolul 21 îi împiedică pe judecători să critice public legile și politicile legislative ale statului. [...] «Evaluarea critică» a unor astfel de norme, care este o parte necesară a procesului de judecată, este perfect admisibilă, iar proiectul de cod ar trebui să o permită în mod expres (chiar și atunci când este făcută în documente procedurale publice). În ceea ce privește critici mai abstracte, care nu au legătură cu judecarea unei cauze specifice, într-adevăr, judecătorul ar trebui să vorbească cu prudență, mai ales atunci când se exprimă într-un *forum* accesibil publicului larg (**spre deosebire de discuții mai închise între profesioniști ai legii; astfel, excepția care acoperă «conferințele științifice și practice, mesele rotunde, seminariile și alte evenimente cu caracter educativ», în care este posibil ca judecătorul să își exprime opinii critice, este rezonabilă**). **Cu toate acestea, judecătorilor nu ar trebui să le fie interzis să facă schimb de experiență și să exprime opinii cu privire la chestiuni legislative.** [...]”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §67

„Comisia de la Veneția admite că nerespectarea *vădită, gravă și deliberată* a drepturilor procedurale ale uneia dintre părți, care a dus la denegarea de dreptate, poate antrena în mod excepțional răspunderea disciplinară. Acestea fiind spuse, Comisia de la Veneția a avertizat întotdeauna statele împotriva sancționării disciplinare a judecătorilor pentru erori de drept sau de fapt [...]. Dacă aceste dispoziții vor rămâne în Cod ca «obligații etice», și dacă vor putea duce în cele din urmă la răspunderea disciplinară, Codul ar trebui să precizeze clar că erorile procedurale trebuie corectate în primul rând prin sistemul căilor de atac, și nu prin răspunderea disciplinară. Doar atunci când un judecător a încălcat grav și sistematic propria competență, astfel de erori de procedură pot fi considerate temei al unei sancțiuni disciplinare.”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §53

„Obligația de raportare a faptelor de ingerință ilegală în activitatea judiciară (articolul 9 p. 4) nu este doar o normă etică, ci ar trebui considerată o obligație legală. «Ingerința ilegală» și «presiunea directă sau indirectă» asupra unui judecător sunt *infrațiuni* și trebuie raportate autorităților de urmărire penală în toate cazurile. Mai mult, judecătorul ar trebui să raporteze autorităților competente chiar și cazurile în care există doar o *aparență* de «ingerință» sau «presiune», și să le permită să decidă dacă este necesar un răspuns”.

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §55

„Acest articol este destinat să îl împiedice pe judecător să arate semne de apartenență religioasă, politică, etnică sau de altă natură, și este binevenit. Referințele la «semne» și la «astfel de însemne»

sugerează că sunt acoperite doar emblemele fizice. **Interdicția ar trebui să se extindă și asupra unor comportamente precum rugăciunea sau gesturile religioase sau afirmațiile.**”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §35

A se vedea și CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §64

„[...] **Articolul 60 §4 [...] impune *inter alia* judecătorului «să se abțină de la orice conduită care poate lăsa impresia că este angajat în activități politice». Acesta este un standard foarte ridicat, greu de atins. [...] Nu există nicio îndoială că «dreptul de participare politică» al judecătorilor (în esență drepturile garantate de articolele 10 și 11 din CEDO) poate fi limitat în mod legitim. Astfel, unui judecător i se poate cere să aleagă cu atenție forumurile în care vorbește și formatul intervențiilor sale publice. Cu toate acestea, această regulă nu ar trebui să îi interzică judecătorului, în calitate de expert în domeniul juridic, să își exprime opiniile în fața unui public profesionist, în reviste specializate etc., chiar dacă aceste puncte de vedere se referă la chestiuni politice.**”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §54

A se vedea și CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§62, 65

„Articolul 93 din proiectul de lege impune judecătorilor și procurorilor să prezinte un raport financiar anual cu privire la activitățile lor în afara atribuțiilor de judecător sau procuror. Cu toate acestea, dispoziția nu îi impune unui judecător să își declare toate bunurile. Trebuie remarcat faptul că publicarea integrală a averii s-a dovedit o armă valoroasă în combaterea corupției în alte țări.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §120

„[...] [C]onstituția nu ar trebui să acorde o *carte albă* serviciilor de securitate pentru a intercepta toate comunicările unui judecător/procuror specializat și, în particular, ale membrilor familiei lui. Orice astfel de «supraveghere a telecomunicațiilor» ar trebui să fie însoțită de garanții procedurale adecvate și eficiente care să protejeze acele persoane de abuzuri, și să fie descrise clar în lege [...]. În timp ce judecătorii și procurorii specializați pot renunța la unele din drepturile lor la respectarea vieții private, această renunțare ar putea să nu acopere toate rudele lor, iar legea trebuie să prevadă un mecanism special pentru a proteja interesul privind viața privată al celor care pot fi afectați accidental de măsurile de supraveghere.”

CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul de amendamente constituționale revizuit privind sistemului judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §51

„[...] În timp ce judecătorii ar trebui să se comporte respectabil în viața lor privată, este dificil să se stabilească foarte precis standardele care se aplică comportamentului judecătorilor în activitățile lor în afara serviciului, având în vedere și evoluția constantă a valorilor morale într-o țară dată.”

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente la cadrul legal privind responsabilitatea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan, §29

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §35

„[...] Deși judecătorul poate fi ținut responsabil din punct de vedere juridic pentru comportamentul copiilor săi *minori*, proiectul de Cod ar trebui să precizeze că judecătorul nu ar trebui să răspundă

pentru copiii săi majori și pentru alți adulți. În același timp, unui judecător i s-ar putea cere să se distanțeze de acei membri ai familiei care au încălcat legea [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §69

„Articolul 22 din proiectul de Cod merge prea departe atunci când cere ca judecătorul să informeze președintele instanței și organul comunitar judiciar despre divorț și, în special, despre motivele acestuia. Comisia de la Veneția nu vede nicio justificare pentru această regulă. [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §71

„[...] [D]atoria judecătorului de a menține un stil de viață sănătos (a se vedea articolul 29) este atât neclară, cât și excesivă. [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §72

„[...] [A]legerea de a enunța principiul egalității și nediscriminării ca principiu etic este discutabilă (chiar dacă poate fi găsită în principiile Bangalore și în alte coduri de etică). A trata părțile fără discriminare este, în primul rând, o obligație legală a judecătorului.

Articolul 11 stabilește obligația unui judecător de a informa autoritățile competente cu privire la încercările de mituire. Din nou, aceasta ar trebui să fie o *obligație legală*, nu doar o datorie morală. Nerespectarea obligației de a raporta astfel de «oferte» ar trebui să atragă răspunderea juridică (disciplinară și chiar penală), chiar dacă judecătorul a refuzat în cele din urmă oferta. [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §§57, 58

„Articolul 11 p. 2 interzice divulgarea informațiilor private pe care judecătorul le poate afla lucrând la o cauză. Cu toate acestea, o astfel de divulgare poate lua forme procedurale – de exemplu, informațiile private pot deveni cunoscute din depoziția unui martor sau din hotărârea judecătorească însăși. Atunci când divulgarea are un scop procedural specific (de exemplu, pentru stabilirea faptelor cauzei) și este în interesul justiției, ar trebui permisă (cu unele excepții care pot fi justificate de interesele minorilor, de protecția martorilor etc.) Codul poate reglementa doar divulgările «neprocedurale» (cum ar fi relatarea «detaliilor picante» ale unei cauze penale către presă, când nu există o nevoie procedurală de a face acest lucru).”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §59

„Articolele 14-16 conțin dispoziții ce se referă parțial la disciplina muncii și atribuțiile manageriale ale judecătorului (să înceapă audierile la timp, să supravegheze munca angajaților instanței etc.) și parțial la calitatea deciziei judiciare și la corectitudinea procedurală (să redaceze texte clare și bine motivate, să nu amâne audierile din cauza cunoașterii deficitare a dosarului etc.). Cu toate acestea, aceste reguli ar trebui aplicate cu prudență: judecătorul ar trebui să aibă o largă marjă de apreciere în desfășurarea procedurilor, și nu există un standard unic de decizii «convingătoare, logice și bine motivate». [...]"

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §60

3.5 Transferul și încetarea anticipată a funcției

3.5.1 Transferuri și misiuni

„Comisia de la Veneția a susținut constant principiul inamovibilității în constituții. Transferurile împotriva voinței judecătorului pot fi permise numai în cazuri excepționale. [...]"

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar – Partea I: Independența judecătorilor, §43

„[T]ransferarea neconsimțită a judecătorilor la o altă instanță [...] este [...] justificată în principiu în cazurile de reorganizare instituțională legitimă.”

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare a statului de drept, §80

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§21-23; CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §24; CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la Constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §17

„Este, de asemenea, important să se asigure că același nivel de remunerație și o funcție echivalentă sau similară sunt garantate judecătorului transferat, și trebuie stipulate în această dispoziție. [...]”

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §52

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §24; CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și îndatoririle judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §58; CDL-AD(2008)007, Avizul privind proiectele de lege privind judecătoria și organizarea instanțelor din Republica Serbia, §23

„[...] Secțiunea 31 ALSRJ îi dă președintelui tribunalului dreptul să redistribuie judecătoria, fără consimțământul lor, într-o funcție judiciară pe un alt post de serviciu, în mod temporar, în interes de serviciu, la fiecare trei ani, pentru maximum un an, sau pentru promovarea dezvoltării sale profesionale. Secțiunea 34 îi permite președintelui NJO (National Judicial Office) să transfere un judecător la o altă instanță, dacă o instanță este închisă sau competența ori jurisdicția sa teritorială sunt reduse într-o asemenea măsură încât nu mai permit angajarea unui judecător. [...]”

Atât timp cât astfel de transferuri se fac cu acordul judecătorului în cauză, pare că aceste dispoziții sunt conforme cu principiile menționate mai sus privind transferarea judecătorilor, cu excepția posibilității general formulate și excesiv de largi de a transfera un judecător «pentru motive de serviciu», pentru maximum un an, la fiecare trei ani, ceea ce pare prea des.

Cu toate acestea, dacă judecătorul nu e de acord cu transferul, el e automat «suspendat din funcție» timp de șase luni și relația sa de serviciu încetează [...]. Aceasta pare a fi o sancțiune automată excesiv de dură. Deși, în anumite circumstanțe, transferurile pot fi justificate, în cazuri excepționale chiar și fără acordul judecătorului – de exemplu datorită unei reforme organizaționale – trebuie să existe reguli clare și proporționale pentru astfel de acțiuni, precum și dreptul la o cale de atac.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și salarizarea judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor judecătorești din Ungaria, §§77-79

„Transferul la o instanță superioară este posibil pe baza rezultatelor unui concurs. În timpul concursului, Comisia de calificare monitorizează stilul de viață al judecătorilor și, în plus, îi întreabă pe judecătoria instanței la care funcționează judecătoria candidați despre calitățile personale ale candidaților și raporturile lor cu colegii. Aceste dispoziții creează o neliniște considerabilă. Dacă trebuie urmată o astfel de procedură, ea ar trebui bazeze pe faptul că orice se spune trebuie pus la dispoziția candidatului, care ar trebui să aibă ocazia să facă comentarii.”

CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor din Ucraina, §68

„[...] **Comisia salută faptul că modificările prevăd o cale de atac la instanța de contencios administrativ și litigii de muncă în cazul unui transfer. Cu toate acestea, acesta ar trebui să permită o revizuire completă a procedurii și a fondului deciziei [...].**”

CDL-AD(2012)020, Avizul privind actele cardinale asupra sistemului judiciar care au fost modificate în urma adoptării avizului CDL-AD (2012) 001 privind Ungaria, §56

„[...] [T]rimiterarea [judecătorului la o altă instanță sau] trimiterea lui în misiune ar trebui să fie posibilă doar în baza unor criterii stricte stabilite clar de lege, de exemplu, numărul de cauze la instanța la care este trimis, numărul de cauze la instanța de la care e trimis, numărul de cauze gestionate de judecătorul trimis. [...] De asemenea, durata maximă a misiunii ar trebui indicată în lege.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §36

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §19

„Refuzul de a consimți la transferarea la o altă instanță în cazul închiderii sau reorganizării instanței este o formulare prea largă pentru un motiv de revocare a judecătorului, chiar dacă închiderea sau reorganizarea au fost decise de *Verkhovna Rada* prin lege. Multe depind de propunerile de transfer făcute judecătorului și de calendarul acestora. [...] Înainte de a se confrunța cu o revocare, judecătorul ar trebui să primească mai mult de o propunere de transfer, iar la formularea acestor propuneri ar trebui luate în considerare perspectivele pensionării judecătorilor din alte instanțe. În loc să fie pur și simplu demis, judecătorul ar trebui transferat împotriva voinței sale. Dacă judecătorul nu se prezintă la noul post, ar putea fi luate măsurile disciplinare obișnuite, care ar putea duce în cele din urmă la demiterea judecătorului, dar nu din cauza refuzului transferului, ci din cauza refuzului de a lucra.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §29

„În conformitate cu noul articol 95 alin. 6, transferarea și rotația judecătorilor din instanțele locale se decide de către Președinte în urma cererii Consiliului Judecătorilor în conformitate cu procedurile și motivele prevăzute de legea constituțională. [...] Se [...] recomandă **să se omită implicarea președintelui în astfel de probleme interne ale sistemului judiciar.**”

CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituție” din Republica Kârgistan, §71

A se vedea și CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru drepturile omului din cadrul Direcției generale a drepturilor omului și statului de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificările legii privind Înalțul Consiliu al Justiției din Ucraina, §60

„Președinții au o competență importantă de a detașa judecătorii la alte instanțe. [...]

Comisia de la Veneția consideră că ar trebui să existe un control extern asupra puterii președinților de a detașa; de exemplu, asemenea decizii ar trebui să poată fi atacate la secțiile SJC de părțile interesate (cei care au fost detașați împotriva voinței lor sau care au dorit să fie detașați, dar nu au fost).”

CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §§86 și 87

3.5.2 Încetarea anticipată a funcției și punerea sub acuzare³

„[...] Nu ar fi în acord cu principiile unei societăți guvernate de statul de drept să se permită eliberarea din funcție a judecătorilor fără a li se oferi garanții. [...]”

CDL-AD(2008)007, Avizul privind proiectele de lege privind judecătoria și organizarea instanțelor din Republica Serbia, §61

„[...] [A]cordarea [președintelui Parlamentului] a dreptului de a propune eliberarea din funcție a judecătorilor Curții Supreme [...] și a Curții Economice [...] este o denaturare gravă a principiilor independenței judiciare și a separării puterilor.”

CDL-INF(1997)006, Avizul privind proiectul de Constituție a Republicii autonome Nakhichevan (Republica Azerbaidjan), p.5

„[...] [C]omisia constată că Curtea Supremă nu ar trebui să aibă competența să elibereze din funcție judecătorii cantonali, și nici înalta curte cantonală să elibereze din funcție judecătorii municipali [...].”

CDL-INF(1998)015, Avize privind regimul constituțional al Bosniei și Herțegovinei, capitolul B.I, §9

„Comisia observă că deciziile de eliberare din funcție a judecătorilor sunt de competența Curții Constituționale [...]. Deși aceasta poate fi privită ca o garanție suplimentară pentru independența judiciară, absența oricărui remediu împotriva unei astfel de decizii a Curții Constituționale poate ridica probleme. O soluție mai adecvată ar fi darea deciziei de excludere a unui judecător în competența Consiliul de Justiție, cu posibilitatea ca judecătorul destituit să facă apel la Curtea Constituțională. [...]”

CDL-INF(2001)017, Raportul privind Constituția revizuită a Republicii Armenia, §63

„Prevederea că un judecător poate fi înlăturat pentru că nu îndeplinește sistematic responsabilitățile oficiale pare o dispoziție care nu e inadecvată. Neîndeplinirea responsabilităților profesionale trebuie să fie cauzată de o alegere voluntară a persoanei în cauză, și nu de problemele sale de sănătate. [...]”

CDL-AD(2003)016, Avizul privind modificările constituționale care reformează sistemul judiciar din Bulgaria, §16

„[...] Al treilea paragraf al acestui amendament prevede patru motive pentru eliberarea din funcție a judecătorului: 1) condamnarea la cel puțin șase luni de închisoare; 2) săvârșirea unei infracțiuni care face persoana nedemnă pentru funcția de judecător; 3) îndeplinirea cu incompetență a funcțiilor judiciare, și 4) săvârșirea unei abateri disciplinare grave.

Primul motiv nu ridică nicio problemă aparentă. În al doilea, formularea «*o infracțiune care face persoana nedemnă pentru funcția de judecător*» este vagă, și ar beneficia de o formulare mai precisă dacă ar stabili clar la ce tip de infracțiune se face referire.

Al treilea motiv pune o problemă reală, deoarece «*îndeplinirea cu incompetență a funcțiilor judiciare*» nu este precisă și poate acoperi o varietate de situații; în special, s-ar putea aplica unui judecător care a făcut o greșală. [...]

Al patrulea motiv trebuie să detalieze care sunt abaterile disciplinare grave la care se referă. [...]”

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §§46-49

³ A se vedea, de asemenea, secțiunea 2.4.2 de mai sus privind controlul disciplinar

„[...] Alegerea încetării automate a funcției în urma oricărei condamnări penale, indiferent de gravitatea sa, este una foarte severă, ridicând, probabil, probleme în temeiul CEDO.”

CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §24

„Consecințele eliberării din funcție/suspendării sunt suspendarea plății salariului [...]. În opinia Comisiei de la Veneția, ar trebui luat în considerare faptul că suspendarea salariului, pe lângă faptul că afectează și familia judecătorului, poate împiedica grav dreptul la o apărare legitimă prin eliminarea tuturor mijloacele sale financiare, și astfel ar putea afecta grav drepturile judecătorului care, până la pronunțarea unei condamnări definitive, este considerat nevinovat. [...]”

CDL-AD(2011)017, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „privind statutul judecătorilor” din Kârgistan, §§55-56

„[...] [G]aranțiile pentru eliberarea din funcție trebuie să fie mai mari decât cele pentru numire. În special, este esențial ca eliberarea din funcție din cauza infracțiunilor comise de titularul funcției să fie investigată de un organism independent, și nu de un organ politic precum Parlamentul sau Președintele. [...] În consecință, ar trebui ca acea decizie să ducă la eliberarea din funcție, iar nu decizia unui organ politic. O astfel de demitere ar trebui să se distingă de votul de neîncredere, pe care Parlamentul îl poate da împotriva anumitor oficiali de stat precum miniștrii (responsabilitate politică). Un vot de neîncredere nu este potrivit pentru oficialii judiciari care nu au o responsabilitate politică în fața unui organism reprezentativ.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §72

A se vedea și CDL-CR-PV(1998)004, Reuniunea Grupului de lucru pentru Albania al Subcomisiei pentru Reforma Constituțională cu Comisia Constituțională din Albania, „Părți ale constituției luate în considerare pentru prima dată”, „Articolul 130”.

„[...] [N]u ar mai trebui adoptată vreo decizie de către un organ politic după ce Consiliul Judiciar Suprem a hotărât cu privire la temeiurile excluderii. Ar trebui să existe o cale de atac la o instanță împotriva deciziei Consiliului, dar după o astfel de cale de atac excluderea ar trebui să producă efecte fără nicio decizie a Parlamentului. [...]”

CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente la Constituție (capitolele 1-7 și 10) ale Republicii Armenia, §153

A se vedea și CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituție” din Republica Kârgistan, §73

„[...] [Î]naltul Consiliu al Justiției este împuternicit să «decidă încetarea funcției» judecătorilor. În plus, necesitatea unui act prezidențial după decizia ÎCJ de eliberare din funcție ar complica și întârzia procesul de eliberare din funcție și ar antrena riscul de blocaj dacă președintele nu acționează. [...]”

CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §28

„Această propunere ar introduce o procedură de punere sub acuzare împotriva unui judecător dintr-o instanță inferioară, care ar fi inițiată de cel puțin 20% din cetățenii Ucrainei din districtul respectiv, sau de o treime din membrii *Verkhovna Rada*. În urma unei astfel de inițiative *Verkhovna Rada* votează cu privire la punerea sub acuzare, iar judecătorul va fi demis dacă mai mult de jumătate din membrii Rada votează pentru aceasta. Inițiativele de punere sub acuzare a judecătorilor înaltelor instanțe

specializate și ai Curții Supreme ar putea fi introduse de o treime din membrii Rada, și ar fi adoptate dacă două treimi din membri ar vota favorabil.

Introducerea unei astfel de proceduri contrazice clar principiul independenței sistemului judiciar și ar face ca poziția judecătorilor să depindă de un organ politic, *Verkhovna Rada*. Inițierea punerii sub acuzare de către cetățeni ar putea duce chiar la judecători care să încerce să mulțumească «alegătorii», mai degrabă decât să aplice Constituția și legile, de exemplu prin sentințe dure în dosare penale extrem de mediatizate”.

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §§31-32

„[...] Un test de calificare pentru toți judecătorii în funcție ar putea [...] pune în pericol independența judiciară și ar trebui evitat. Problemele cu calificarea judecătorilor ar trebui soluționate prin proceduri disciplinare eficiente în cazuri individuale.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §48

„[...] [E]liberarea din funcție a tuturor judecătorilor, în afara unor situații foarte excepționale, cum ar fi discontinuitatea constituțională, nu este în acord cu standardele europene și cu statul de drept. [...]”

CDL-AD(2015)027, Avizul privind amendamentele propuse la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost aprobate de Comisia constituțională la 4 septembrie 2015, §37

„[...] [P]entru a servi drept temei pentru excludere, evaluările proaste ar trebui să acopere o perioadă substanțială a activității judecătorului și să se bazeze pe indicatori alesi cu atenție. Ar fi greșit să se efectueze rapid două evaluări «excepționale» una după alta și să fie exclus judecătorul pe baza lor.”

CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii cu privire la instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §45

„[...] Printre alte motive, președintele [instanței] poate fi demis pentru omisiunea de a începe procedurile disciplinare împotriva judecătorului din cadrul instanței sale, atunci când există motive pentru aceasta. [...] [P]roblema dacă a fost comisă sau nu o abatere disciplinară este o chestiune de evaluare. [...] Această îndatorire ar trebui formulată astfel încât să se refere numai la încălcările *evidente și grave* comise de judecători, cunoscute de președinte, și nu la orice potențială neregulă.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii cu privire la instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §71

A se vedea și CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii cu privire la instanțele din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §§62-65

„Articolul 47 din Legea instanțelor judecătorești prevede că un candidat la funcția de președinte al instanței ar trebui să prezinte CJ un program de lucru care să includă «indicatori măsurabili» și «un calendar pentru realizarea obiectivelor programului». Mai mult, președintele instanței poate fi demis din această funcție pentru «eșecul în îndeplinirea programului de lucru» (a se vedea articolul 79, (1) p. 8). Aceste dispoziții riscă să îl transforme pe președintele instanței într-un «câine de supraveghere a productivității» și, în plus, nu iau în considerare factorii obiectivi care îl pot împiedica pe judecător să îndeplinească «programul de lucru» (cum ar fi insuficiența personalului, aflusul brusc de cauze noi etc.). Aceste dispoziții ar trebui reconsiderate.”

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §81

3.6 Pensionarea

„Vârsta de pensionare pentru judecători ar trebui să fie clar stabilită în lege. Orice îndoială sau ambiguitate trebuie evitate, și un organism care ia decizii privind pensionarea nu ar trebui să poată exercita o putere discreționară. [...]”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §52

„[...] Conform articolului 36 din proiectul de lege, un judecător al CS [Curții Supreme] se pensionează la împlinirea vârstei de 65 de ani (conform legii actuale, limita superioară de vârstă pentru judecătorii CS este de 70 de ani).

Revine legiuitorului democratic să stabilească vârsta de pensionare a judecătorilor. Cu toate acestea, tendința generală europeană constă în introducerea unei *vârste mai mari* de pensionare.”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național al Justiției; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legii cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §§44 și 45

„MJ poate, la discreția sa, să prelungească mandatul judecătorului dincolo de vârsta de pensionare (articolul 69 § 1b). Legea nu prevede pentru cât timp poate fi prelungit mandatul; aceste prelungiri pot fi acordate pentru perioade scurte de timp, astfel încât judecătorul să rămână nesigur de prelungirea ulterioară a contractului său și să devină mai vulnerabil la presiune. Această posibilitate ar trebui eliminată, deoarece pune cariera judecătorilor (de obicei cei cu vechimea mai mare) în mâinile MJ”.

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii privind Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §109

A se vedea și CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii privind Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §52; CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §57

„Secțiunile 90.h.ha, 94.3 și 96.2 ALSRJ prevăd ca judecătorii care ajung la așa-numita «limită de vârstă superioară» să fie eliberați din funcție cu șase luni înainte de data efectivă a pensionării. Este discutabil – cu atât mai mult în perioadele de tensiuni bugetare – ca oamenii să fie eliberați din funcție cu plata integrală doar pentru că vor ieși la pensie în următoarele șase luni.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor judecătorești din Ungaria, §95

„Noua schemă de pensionare anticipată pentru judecători și procurori, magistrații-asistenți ai Înaltei Curți, magistrații-asistenți ai Curții Constituționale și personalul asimilat de specialitate juridică (noile articole propuse 82 și 83 din Legea nr. 303/2004) permite pensionarea la vârsta de 60 de ani, după 25 de ani vechime, și chiar între 20 și 25 de ani vechime, cu o pensie ușor redusă. [...]”

Această propunere creează un risc real de reducere severă a corpului magistraților din sistemul judiciar român, în special la nivelul superior. Sistemul judiciar din România riscă să își piardă membrii cu cea mai mare experiență și calificare, în timp ce perioada de instruire pentru ca judecătorii și procurorii să intre în magistratură va crește.

[...]

În situația actuală de conflict între unii deținători de funcții politice și magistrați și de presiune crescută pusă asupra magistraților, inclusiv prin unele dintre modificările discutate, există riscul ca mulți judecători calificați să aleagă pensionarea anticipată.

[...] Schema de pensionare anticipată propusă ar trebui abandonată, cu excepția cazului în care se poate constata că nu va avea niciun impact negativ asupra funcționării sistemului.”

CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §§151, 152, 154 și 155

„[...] Textul acestor dispoziții implică faptul că judecătorilor pensionari le este limitată permanent posibilitatea de implicare în activități din domeniul dreptului, ceea ce constituie în mod clar o limitare inutilă și excesivă. Deși pot exista unele restricții, cum ar fi limitarea temporară a posibilității unui fost judecător de a activa ca avocat în fața instanței în cadrul căreia a activat ca judecător, acestea ar trebui să fie formulate restrictiv și proporțional. [...]”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan, §67

„Propunerea nr. 10 stabilește vârsta de 75 de ani ca vârstă de pensionare pentru judecătorii de la Curtea Supremă și instanțele superioare specializate, în timp ce 65 de ani este stabilită ca vârstă de pensionare pentru toți ceilalți judecători. O astfel de diferențiere puternică pare excesivă, deoarece ar crea două clase de judecători [...]. O astfel de diferențiere în cadrul profesiei de judecător nu este doar discriminatorie, ci ar putea conduce și la judecători dispuși să facă compromisuri în judecarea cauzelor pentru a obține promovarea înainte să se retragă la 65 de ani.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §30

„[...] Eliberarea anticipată din funcție a unui număr mare de judecători ai Curții Supreme (inclusiv prim președintele) prin aplicarea, cu efect imediat, a unei vârste mai reduse de pensionare le încalcă drepturile individuale și pune în pericol independența sistemului judiciar în ansamblu [...]”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, § 130

„[...] În ceea ce privește vârsta de pensionare, Comisia de la Veneția a exprimat critici dure cu privire la reducerea vârstei de pensionare atunci când acest lucru se aplică judecătorilor în funcție, dar nu există nicio obiecție, în principiu, pentru creșterea vârstei de pensionare în cazul în care judecătorii în funcție își păstrează posibilitatea să se retragă conform regulilor actuale.”

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii din Malta, §42

3.7 Remunerarea

„[...] [C]omisia de la Veneția este de părere că pentru judecători ar trebui să fie garantat prin lege un nivel de remunerare în acord cu demnitatea funcției și cu atribuțiile lor. Bonusurile și beneficiile nefinanciare, a căror acordare implică un element discreționar, ar trebui eliminate treptat.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §51

A se vedea și CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §60; CDL-AD(2011)017, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „privind statutul

judecătorilor” din Kârgistan, §71; [CDL\(1995\)074rev](#), Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p.3

„[...] [F]aptul că salariile judecătorilor nu pot fi reduse pe durata exercitării funcției lor [...] este o garanție comună și dezirabilă a independenței judiciare.”

[CDL\(1995\)074rev](#), Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI al Constituției de tranziție a Albaniei), p.3

„Propunerea de creștere a salariului din articolul 99.3 pentru un judecător care soluționează cauze ce au ca obiect infracțiuni de crimă organizată, corupție, terorism sau crime de război, precum și în caz de «condiții dificile de muncă» ar putea fi problematică, creând pericolul ca judecătorii să clasifice cauzele obișnuite drept cauze de criminalitate organizată pentru a-și menține salariile mai mari.”

[CDL-AD\(2011\)010](#), Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului, precum și proiectele de amendamente la Legea instanțelor judecătorești, Legea cu privire la parchetul de stat și Legea cu privire la Consiliul Judiciar din Muntenegru, § 34

„Prin urmare concluzia e că, în absența unei interdicții constituționale explicite, o reducere a salariilor judecătorilor poate fi justificată în situații excepționale și în condiții specifice și nu poate fi privită ca o încălcare a independenței sistemului judiciar. În procesul de reducere a salariilor judecătorilor, dictat de o criză economică, se va acorda o atenție adecvată faptului dacă remunerația continuă să fie proporțională cu demnitatea profesiei judecătorului și cu responsabilitatea care îi revine. [...]

[...] În[tr-o situație de criză economică gravă], o reducere generală a salariilor finanțate de la bugetul de stat poate include sistemul judiciar și nu poate fi calificată ca o încălcare a principiului independenței judecătorilor. O astfel de măsură generală e în concordanță cu Raportul Comisiei de la Veneția privind independența sistemului judiciar, care afirmă că «nivelul remunerației ar trebui să fie determinat în lumina condițiilor sociale din țară și comparat cu nivelul remunerației înalților funcționari. Remunerația ar trebui să se bazeze pe un standard general și să se sprijine pe criterii obiective și transparente». În sfârșit, ea poate fi văzută ca un semn al solidarității și al justiției sociale [...].”

[CDL-AD\(2010\)038](#), scurt Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind modificări ale mai multor legi referitoare la sistemul de salarizare și remunerație a funcționarilor aleși și numiți, §§19-20

A se vedea și [CDL-AD\(2015\)045](#), Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar al Albaniei, §51

„A se permite președintelui CAS [Curtea Administrativă Supremă] și ministrului, membru al executivului, să aleagă ce judecători ar trebui să primească o distincție asociată cu o remunerație mai mare ridică îngrijorări cu privire la independența judiciară. Remunerația unui judecător trebuie să fie stabilită prin lege și să fie egală pentru toți judecătorii care exercită aceleași atribuții; pot exista diferențe în funcție de vechime, nivelul instanței sau alte motive clar stabilite de lege, dar nu ca urmare a unei decizii individuale rezervate de lege unui membru al executivului. [...]

[...]

Comisia de la Veneția își menține rezervele cu privire la titlurile onorifice acordate judecătorilor de către executiv, chiar dacă acestea nu sunt însoțite de beneficii financiare.”

[CDL-AD\(2019\)004](#), Avizul privind legea instanțelor administrative și legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii ale Ungariei, §§80 și 83

3.8 Jurați, asesori, judecători militari și alte persoane care îndeplinesc funcții judiciare⁴

„[...] Deși percepția că un sistem de jurați poate îmbunătăți procesul echitabil și poate duce la rate mai mari de achitare poate fi explicată prin dovezi istorice, această perspectivă ar trebui abordată cu prudență. Sistemele de jurați în ele însele nu sunt o garanție pentru independența și corectitudinea sistemului de justiție. Acest lucru va depinde de cadrul legal și de aplicarea practică a normelor.

Numărul juraților este stabilit la 12. Acest lucru pare să fi fost controversat, întrucât administrația prezidențială a dorit să aibă doar 7 sau maxim 9 jurați. **Cu toate acestea, e mai bine să existe 12 jurați, deoarece un număr mai mare de jurați ajută la fundamentarea deciziei pe un consens mai larg.**

[...] Proiectul de lege ar trebui să explice procesul de «selecție aleatorie» pentru a exclude orice utilizare abuzivă și corupție.

Articolul 9 are o mare importanță, deoarece reglementează cine poate fi exclus din lista de candidați de către administrație. **Această dispoziție exclude o gamă largă de profesioniști precum judecătorii, procurorii, militarii etc. Acest lucru este binevenit.**

Articolul 12 reglementează **compensația materială pentru jurați**. Acest lucru **pare a fi acceptabil** în măsura în care nu îi plasează pe jurați într-un dezavantaj financiar din cauza muncii lor.

[...] Garanțiile independenței și imunității judecătorilor pe baza Legii privind statutul judecătorilor Republicii Kârgistan sunt extinse la jurați și la membrii familiilor lor. Este, totuși, ciudat că imunitatea se aplică și membrilor familiei.”

CDL-AD(2008)038, Avizul privind legea constituțională privind instanțele din Kârgistan, §§7, 14, 18, 21, 22 și 23

„Asesorii judiciari par să fie o componentă solidă a sistemului judiciar bulgar [...]. Aceștia au aceleași drepturi și obligații ca judecătorii, iar faptul că sunt numiți de adunarea generală ierarhic superioară a judecătorilor ajută la asigurarea calificării lor. [...] Cu toate acestea, numirea lor la instanța penală specializată va fi făcută de Consiliul Municipal din Sofia [...], ceea ce ar putea fi în acord cu sistemul juridic bulgar, dar, în contextul selecției riguroase a judecătorilor, poate să nu fie o soluție adecvată, luând în considerare faptul că acei asesori au votul majoritar în senat.

După ce au optat să aibă asesori în sistemul de combatere a corupției și criminalității organizate, autoritățile bulgare pot fi conștiente de faptul că aceștia ar putea reprezenta o verigă slabă în sistemul lor, deoarece ar putea fi expuși unui risc mai mare de influență nepotrivită din partea persoanelor judecate de instanțele penale specializate. Din acest motiv, asesorii trebuie selectați cu atenție. [...]”

CDL-AD(2010)041, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii puterii judecătorești și proiectul de lege de modificare a Codului de procedură penală din Bulgaria, §§36, 37

„Articolul 62 prevede ca asesorii populari și jurații să primească o compensație pentru perioada de serviciu. Aceasta este, în principiu, o dispoziție binevenită, dar în practică poate crea o inhibare a utilizării juraților pe scară largă. Este cert că va fi costisitor dacă juriile sunt utilizate în mod obișnuit.”

CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru justiție și demnitate umană din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de drept a Consiliului Europei privind proiectul de lege de modificare a legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor și a altor legi ale Ucrainei, §44

⁴ A se vedea și secțiunea 4.1.2 de mai jos privind instanțele militare, comerciale și alte instanțe specializate

„[...] [L]egea stabilește în instanțele militare asesori judiciari, care pot fi generali, amirali, ofițeri sau subofițeri în serviciul militar permanent. Aceștia participă la ședințele de judecată. **În legislație pare să nu existe garanții care să asigure că personalul militar în serviciu care acționează ca asesor judiciar este independent și imparțial**, mai puțin dacă cerința prevăzută în articolul 68.3, ca aceștia să fie desemnați de Adunarea Generală a judecătorilor Curții Militare de Apel la propunerea comandanților lor, poate fi considerată o astfel de garanție (a se vedea cauza *Findlay împotriva Regatului Unit* [...]).”

CDL-AD(2009)011, Avizul privind Proiectul de lege de modificare a Legii puterii judecătorești și Proiectul de lege de modificare a Codului de procedură penală din Bulgaria, §29

„[...] [C]onform proiectului articolului 58 (4)6, o persoană care nu vorbește limba ucraineană nu poate fi jurat. [...] Pare rezonabil ca toți judecătorii să cunoască limba națională oficială, dar trebuie să ridice întrebări o dispoziție care ar exclude o parte substanțială a populației de la posibilitatea de a fi jurat.

[...] Acestea sunt chestiuni importante ce ar trebui atent examinate. S-ar putea lua în considerare unele soluții practice și mai constructive de natură să permită accesul tuturor la poziția de jurat.”

CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor din Ucraina, §§29 și 30

IV. INSTANȚELE

4.1 Înființarea și structura

4.1.1 Înființarea, structura și componența instanțelor

„[...] Deși este evident adecvat ca problemele legate de căile de atac și procedura în fața diferitelor instanțe să fie abordate în codurile de procedură, ar fi de preferat, în condițiile specifice ale unei țări care înființează cu caracter de noutate un sistem judiciar bazat pe statul de drept, să existe un text cuprinzător care să acopere toate problemele legate de componența, organizarea, activitățile și statutul sistemului judiciar.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p.2

„Cel mai competent organism pentru conceperea și modificarea rețelei de instanțe este Înaltul Consiliu Judiciar («ÎCJ»). Adoptarea rețelei poate fi, desigur, o atribuție a Parlamentului, deoarece astfel de decizii au implicații bugetare importante. Cu toate acestea, inițiativa pentru astfel de decizii ar trebui să vină de la ÎCJ, mai degrabă decât de la Președinte.

[...] Deși este pozitiv faptul că rețeaua instanțelor este înființată de Rada, acest lucru nu ar trebui făcut printr-o rezoluție, ci prin procedura legislativă ordinară.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la Constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §§13-14

A se vedea și CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum aU fost propusE de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §18; CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului European, privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina din, §16

„S-ar părea că organizarea teritorială a sistemului judiciar conform proiectului s-ar baza pe structura administrativă a [unei țări] în ce privește atât instanțele locale de prim grad, cât și înființarea [...] curților de apel [...]. De vreme ce criteriile esențiale care determină structura teritorială a sistemului

judiciar ar trebui să fie nevoile sistemului judiciar însuși și facilitarea accesului justițiabililor la instanțe, un astfel de sistem este acceptabil în principiu. Într-o democrație nouă [...] ar fi totuși preferabil să se evite o astfel de legătură între organizarea administrativă și organizarea instanțelor, pentru a face mai dificilă exercitarea de către administrație a unei influențe nejustificate asupra instanțelor.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 4

„Totuși, ar fi de preferat ca regulile de procedură să fie cele care prevăd compunerea completelor.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §59

„[...] Conform [principiului judecătorului și/sau completului «legal» sau «natural»], componența completului care soluționează o cauză ar trebui stabilită în prealabil printr-un statut sau cel puțin prin criterii obiective în baza legii. [...]

[...] [P]rim-președintele/președinții secțiilor [Curții Supreme] nu ar trebui să aibă o marjă de apreciere nelimitată în ce privește înființarea completelor, repartizarea cauzelor între ele și repartizarea judecătorilor (și a asesorilor) în complete.”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §§87 și 88

„Ar fi de dorit să se evite o implicare extinsă a executivului (Ministerului Justiției) în adoptarea regulilor de funcționare și de procedură internă ale instanțelor, și să se delege adoptarea regulamentului și a regulilor de procedură internă instanțelor, în limitele stabilite de legi.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §70

A se vedea și CDL-AD(2017) 031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii privind Consiliul Național Judiciar, proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §§81, 82, 118 și 119; CDL-AD(2015)023, Avizul privind Regulamentul de procedură al Camerei constituționale a Curții Supreme a Republicii Kârgistan, §§12 și 13

„[...] Nu există un standard internațional privind numărul instanțelor; statul este liber să aleagă un model care se potrivește cel mai bine nevoilor sale și este compatibil cu tradițiile juridice naționale.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §38

„Sistemul instanțelor este destul de complex [...]. Există patru niveluri de jurisdicție [...]. Trebuie reținut faptul că un sistem judiciar foarte elaborat și complicat comportă riscul prelungirii procedurilor. [...] Prin urmare, caracteristicile structurale care provoacă întâzieri unui sistem judiciar nu sunt o scuză în temeiul articolului 6. Deși Curtea Supremă este aparent supraîncărcată astăzi, soluția pe termen mai lung nu poate consta în înființarea unor niveluri de jurisdicție suplimentare, ci în raționalizarea și eficientizarea procedurilor. [...] [S]istemul complicat de autogovernare judiciară îi poate priva pe mulți judecători de timpul necesar muncii judiciare reale. [...]”

CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturi omului și afaceri juridice a Consiliului European privind proiectul de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§20-23

„[...] [D]acă atribuția Președintelui de a înființa și desființa instanțe rămâne în Constituție, viitoarea reformă constituțională ar trebui să asigure că natura ceremonială a acestei atribuții e clar reflectată. [...]”

CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului din cadrul Direcției generale a drepturilor omului și a statului de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificări ale legii privind Înalțul Consiliu al Justiției din Ucraina, §34

A se vedea și CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor din Ucraina, §34; CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru justiție și demnitate umană din cadrul Direcției generale drepturi omului și Statul de drept al Consiliului Europei privind proiectul de lege de modificare a legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor și a altor acte legislative ale Ucrainei, §22

„Comisia de la Veneția [...] consideră că organismul adecvat pentru evaluarea finală a numărului de judecători ai Curții Supreme și a necesității unui număr mai mare de judecători este de obicei legiuitorul sau Înalțul Consiliu al Justiției, având în vedere că opțiunea depinde, printre altele, de mijloacele bugetare disponibile, care nu pot fi stabilite de judecătorii Curții Supreme. Cu toate acestea, e recomandabil ca legiuitorul să ia în considerare opinia Curții Supreme în procesul legislativ [...]”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statului de drept (DGI) a Consiliului Europei, privind proiectul de lege privind modificările Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §19

„[...] [P]oate fi necesar să se stabilească [în proiectul de cod] [...] numărul judecătorilor Curții de Casație, pentru a evita «aglomerarea» acestei instanțe cu noi judecători. În schimb, în ceea ce privește instanțele inferioare, ar fi mai bine să se prevadă în proiectul de cod numai criteriile generale pentru determinarea numărului de judecători, și să se încredințeze SCJ și/sau Parlamentului posibilitatea de a determina numărul exact și repartizarea judecătorilor între instanțele inferioare.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §42

„Articolul 4(3) prevede că: «Numărul de judecători pentru fiecare instanță va fi stabilit de HJPC, la propunerea președintelui instanței și cu acordul expres al Ministerului Justiției». Deși prima parte a prevederii [...] e logică și necontestabilă, e mai puțin clar (1) de ce propunerea ar trebui să fie prezentată de președintele instanței și (2) când ar trebui să se facă acest lucru. Se pare că, din moment ce numărul de judecători urmează să fie stabilit pentru fiecare instanță, președintele fiecărei instanțe ar trebui să facă o propunere, dar acest lucru trebuie clarificat. La fel de problematică e și cerința acordului expres al ministrului justiției. Proiectul de lege nu detaliază dacă și în ce caz ministrul justiției poate refuza acordul, sau ce se întâmplă în această eventualitate, ce poate duce la impas.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §25

„Articolul 4(2) prevede că: «Înalta Curte va avea un număr egal de judecători din fiecare din popoarele constitutive, și numărul corespunzător de judecători din rândul celorlate». Comisia de la Veneția înțelege că această dispoziție își propune să asigure reprezentarea echitabilă a diferitelor popoare care trăiesc pe teritoriul BiH. Deși un astfel de efort este legitim în sfera politică, de exemplu în stabilirea parametrilor sistemului de vot, ar fi extrem de problematic să îl aplicăm în sistemul judiciar. [...]

„[...] [O]rganizarea instanțelor pe criterii etnice ar fi greșită, contraproductivă și dăunătoare credibilității instituțiilor judiciare. [...]”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §§21 și 23

„[...] [M]ai multe prevederi ale proiectului conferă Ministerului Justiției competențe asupra sistemului judiciar. Articolul 47 impune președintelui instanței obligația să transmită raportul de activitate al instanței la Ministerul Justiției, și, la cererea Ministerului Justiției, să transmită rapoarte specifice sau

periodice necesare pentru îndeplinirea sarcinilor aflate în competența sa. Aceste obligații par să-l plaseze pe președintele instanței într-o poziție de subordonare față de Ministerul Justiției.

Conform articolului 50, «îndeplinirea sarcinilor de administrare a instanțelor judecătorești este supravegheată de Ministerul Justiției. [...]». Articolul 52 stabilește în plus posibilitatea ca Ministerul Justiției să facă inspecții în instanțe, de exemplu în legătură cu organizarea muncii în instanțe [...].

Articolul 50 alin. 2 include o prevedere specifică care stabilește pe bună dreptate că «în exercitarea funcțiilor sale de supraveghere, Ministerul Justiției nu poate întreprinde acțiuni care să interfereze cu adoptarea hotărârilor în dosare». Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că nicio limită clară nu separă supravegherea administrării instanțelor de supravegherea îndeplinirii atribuțiilor de judecată. [...] Ar trebui să se aprecieze dacă Consiliului Judiciar i s-ar putea încredința supravegherea administrării instanțelor, așa cum e definită în capitolul IV al Proiectului de lege privind instanțele [...].

Ar trebui luată în considerare armonizarea celor două legi în acest sens, limitându-se rolul de supraveghere al Ministerului Justiției într-o manieră mai clară. Se reamintește, în acest context, că Muntenegru are o lungă istorie de risc de politizare a sistemului judiciar și că, așa cum este propus în proiectul de lege privind drepturile și îndatoririle judecătorilor și ale consiliului judiciar, Consiliul Judiciar va avea o (mai echilibrată) structură specială pentru a combate atât acest risc, cât și riscul unei abordări prea corporatiste în cadrul sistemului judiciar.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele și drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §§33-36

„Comisia de la Veneția acceptă ca asesorii să poată participa la procedurile în fața instanțelor de prim grad. Cu toate acestea, participarea lor la CS (Curtea Supremă) este, de regulă, nerecomandată. [...]”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii privind Consiliul Național Judiciar, proiectul de lege de modificare a Legii Curții Supreme, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §70

4.1.2 Instanțe specializate

„[...] [A]r fi, *inter alia*, de dorit să se stabilească în mod clar că instanțele de drept comun au competență reziduală, adică sunt competente să soluționeze toate cauzele care nu sunt în mod specific date de lege în competența instanțelor specializate.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 3

„De obicei, Comisia de la Veneția se abține să ia o poziție clară privind înființarea instanțelor administrative separate. Ambele modele (existența instanțelor administrative sau darea cauzelor administrative în competența instanțelor ordinare) sunt legitime. Deși specializarea poate fi foarte utilă în anumite circumstanțe, ea creează riscul de a complica sistemul și nu este întotdeauna rentabilă, în special în țările mici. Acestea fiind spuse, «este desigur perfect compatibilă cu standardele europene înființarea instanțelor administrative cu competență specifică, alături de instanțele ordinare».

Ce poate fi problematic este atunci când un astfel de sistem cu trei piloni nu are o instanță supremă comună, deoarece cele trei secții diferite rămân separate în cadrul Curții de Casație. Aceasta poate da naștere la două tipuri de complicații: conflictele de competență (litigiile în legătură cu instanța competentă să judece o anumită cauză) și jurisprudența neunitară, în special între pilonii civil și administrativ. [...] Dacă diferitele ramuri ale sistemului judiciar sunt complet separate, există riscul ca acestea să dezvolte abordări contradictorii cu privire la aceleași probleme.

Există diferite soluții la această problemă. Una ar fi să existe o secție comună cu un număr mai mare de judecători, dar cu complete civile și administrative separate. În cadrul acestei secții ar fi posibil ca gestionarea și repartizarea cauzelor să se dezvolte pe baza unor dispoziții sau uzanțe care ar putea sprijini uniformitatea. [...]

O altă soluție ar fi să se păstreze secțiile separate, dar să se prevadă ședințe comune regulate (sau *ad hoc*) ale celor trei secții ale Curții de Casație, care ar rezolva conflictele de competență și ar asigura coerența jurisprudenței.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§44-47

A se vedea și CDL-AD(2019)004, Avizul privind Legea instanțelor administrative și Legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii din Ungaria, §§27-28; CDL-AD(2011)012, Avizul comun privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §17; CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §6, 7; CDL-INF(2001)017, Raportul privind Constituția revizuită a Republicii Armenia, §59; CDL-INF(1996)006, Avizul privind proiectul de Constituție a Ucrainei, p. 15

„[...] Comisia de la Veneția a subliniat anterior necesitatea unificării sistemului instanțelor ordinare și transformării instanțelor superioare specializate în secții în cadrul Curții Supreme, cu (posibila) excepție a înaltei instanțe administrative. Aceasta ar putea contribui la unificarea jurisprudenței, aplicarea uniformă a legii și evitarea conflictelor dintre instanțe, și ar diminua birocrăția. De asemenea, ar reduce durata procedurilor, care trebuie să fie rezonabilă în temeiul articolului 6 din CEDO.”

CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §19.

A se vedea și CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind modificările la Constituție, Consolidarea independenței judecătorilor și modificările la Constituție propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §45

„Proiectul prevede un sistem separat de instanțe economice (de arbitraj). Astfel de sisteme există în diferite țări, iar necesitatea ca judecătorii să se specializeze în diferite domenii ale dreptului comercial pentru a soluționa eficient litigiile comerciale justifică soluționarea separată a cauzelor comerciale. Cu toate acestea, în Europa de Vest este mai frecventă existența în instanțele obișnuite a completelor specializate în astfel de materii, adesea cu asigurarea implicării comercianților ca judecători asesori. În schimb, soluția ucraineană pare problematică, deoarece este o simplă continuare a modelului sovietic, care se baza pe reglementări legale diferite pentru persoane fizice și pentru entitățile deținute de stat. Justificarea conceptuală pentru acest model nu există într-o economie de piață în care relațiile dintre întreprinderi sunt guvernate de dreptul privat.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 5

„[Legea prevede că instanțele regionale trebuie să aibă un complet de drept civil și un complet de drept penal]. În mod ideal, ar trebui să funcționeze principiul rotației judecătorilor între complete din când în când. Același lucru este valabil și pentru Curtea Supremă [...].”

CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judecătorească și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §42

„[...] Un sistem care atribuie competență instanțelor militare în cauzele care implică civili și în care nu pare să fie nevoie să se recurgă la judecători militari produce obligatoriu încălcări ale Convenției.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 5

„Este adevărat că instanțele militare există în alte țări și nu sunt inacceptabile ca atare. Cu toate acestea, sistemul propus depășește ceea ce este acceptabil. Într-o țară democratică armata trebuie integrată în societate, și nu ținută separat. De aceea democrațiile prevăd, în general, posibilitatea de a ataca hotărârile instanțelor militare la instanțele civile, iar o cale de atac finală la un complet format din ofițeri militari pare complet nesatisfăcătoare”.

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 4

„[...] Transferarea către justiție a competenței de a judeca cauzele contravenționale e binevenită. În sistemul actual, organele care soluționează cauzele contravenționale nu au statutul de instanțe, deși în astfel de proceduri poate fi pronunțată pedeapsa cu închisoarea.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §15

„Argumentele pentru specializare sunt foarte slabe atunci când vine vorba de probleme centrale de natură penală. Măsurile ce se iau împotriva persoanelor suspectate de comiterea unei infracțiuni sunt o parte importantă a procedurii penale. În majoritatea țărilor, judecătorii în materie penală iau astfel de măsuri în faza de anchetă, iar în Turcia, chiar și după înființarea judecătorilor de pace, judecătorii în materie penală continuă să o facă în faza de urmărire penală. Din acest motiv, toți judecătorii în materie penală trebuie să fie deplin competenți să se pronunțe cu privire la astfel de chestiuni.

Crearea unei instanțe specializate care să se ocupe de probleme penale în faza care precede procesul penal nu pare a fi o tradiție a sistemelor judiciare în multe democrații europene. [...]”

CDL-AD(2017)004, Avizul privind îndatoririle, competențele și funcționarea judecătorilor de pace în materie penală din Turcia, §§59-60

4.2 Organizarea muncii în instanțe

4.2.1 Rolul instanțelor superioare față de instanțele inferioare

„[...] Hotărârile judecătorești nu ar trebui să fie supuse revizuirii în afara procedurii căilor de atac [...]”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan, §8

„[...] Independența judiciară internă impune ca aceștia să fie liberi de instrucțiuni sau presiuni din partea colegilor lor judecători și față de superiorii lor judiciari.

Solicitarea de instrucțiuni în cauze individuale de la judecătorii de la instanța superioară, care ar hotărî în calea de atac, privează părțile de un control independent asupra hotărârii, încălcându-le dreptul de acces la instanță [...]. O astfel de practică (inclusiv darea de instrucțiuni) nu este doar inefficientă (un nivel de jurisdicție este, *de facto*, eliminat), ci încalcă și drepturile omului. **Această practică, dacă va continua, ar trebui abordată prin mijloace disciplinare împotriva judecătorilor care iau parte.”**

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători) din Armenia, §§15 și 18

A se vedea și CDL-AD(2018)032, Avizul privind documentul conceptual privind reforma Înalțului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §89; CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §72; CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională privind modificările Constituției Georgiei, §101

„În avizul anterior, Comisia de la Veneția a indicat diferite moduri în care Curia și președinții instanțelor pot interveni în administrarea justiției de către instanțele inferioare. Curia asigură uniformitatea aplicării legii prin adoptarea «unei decizii obligatorii pentru instanțe» [...], prin «publicarea hotărârilor

judecătorești sau a altor hotărâri cu efect obligatoriu» [...], prin pronunțarea unei «decizii de standardizare legală» [...] și prin efectuarea de analize ale jurisprudenței.

În mod crucial, președinții de instanță și de secție monitorizează continuu administrarea justiției de către instanțele aflate sub supravegherea lor și trebuie să informeze nivelurile superioare cu privire la hotărârile pronunțate contrar «problemelor teoretice» și «temeiurilor teoretice» [...]. Nerespectarea hotărârilor instanțelor superioare ar putea avea o influență negativă asupra evaluării judecătorilor și, astfel, asupra carierei lor.

[...] [P]rocedura de uniformizare și sistemul său de supraveghere de către președinții de instanțe ar putea avea un efect de descurajare asupra independenței judecătorului individual [...] [și] poate fi acceptată doar dacă nu are o influență negativă asupra carierei judecătorilor [...]

[...] **Supravegherea judecătorilor de către președinți de instanță și de secție ar trebui desființată.**”

CDL-AD(2012)020, Avizul privind actele cardinale asupra sistemului judiciar care au fost modificate în urma adoptării avizului CDL-AD(2012)001 privind Ungaria, §§50-53

„[...] [Î]n timp ce o autoritate judiciară supremă, cum ar fi Curtea Supremă, joacă în general un rol cheie într-o țară, asigurând, printre altele, securitate juridică, previzibilitate și uniformitate în interpretarea și aplicarea legii, aceasta nu ar trebui să supravegheze instanțele inferioare și nici să emită orientări, directive sau explicații sau rezoluții obligatorii pentru judecători. **Prin urmare, articolul 96 alin. 2, astfel cum a fost modificat, permițând Curții Supreme să ofere «explicații» obligatorii, ar trebui eliminat.**

În același timp, acest lucru nu înseamnă că judecătorii din instanțele inferioare pot pur și simplu să ignore hotărârile Curții Supreme. Prin intermediul căilor de atac, Curtea Supremă se va asigura că interpretarea pe care a dat-o legii prevalează. Cu toate acestea, judecătorii din instanțele inferioare ar trebui să aibă posibilitatea să distingă cauzele lor de cauzele anterioare și să fie în măsură să prezinte noi argumente, care apoi să fie evaluate în judecarea căii de atac.”

CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege de „Introducere a amendamentelor și modificărilor la Constituție” al Republicii Kârgistan, §§68-69

A se vedea și CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea de intrare în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii ale Ungariei, §§102-105; CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §§34 și 35; CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§22 și 30; CDL-AD(2017)002, Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §32; CDL-AD (2015) 014, Avizul comun privind proiectul de lege de „introducere a modificărilor și modificărilor la Constituție” al Republicii Kârgistan, §72; CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele și drepturile și îndatoririle judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §22; CDL-AD(2014)030, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din Direcția drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei, privind proiectele de lege care modifică Codurile civil, penal și administrativ din Georgia, §§33, 34; CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p. 4

„[...] Uniformitatea interpretării legii va fi încurajată prin studii de practică judiciară care [...] nu au forță obligatorie.”

CDL-AD(2015)014, Avizul comun privind proiectul de lege de „introducere a amendamentelor și modificărilor la Constituția” Republicii Kârgistan, §71

A se vedea și CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor din Ucraina, §36

„[...] Îndrumările instanțelor superioare sunt foarte importante pentru instanțele inferioare în interpretarea și implementarea standardelor drepturilor omului în jurisprudența lor. Este evident că o cale de atac în fața unei instanțe superioare ar oferi garanții mai bune părților interesate în comparație cu o cale de atac în fața unui judecător de la același nivel de jurisdicție.

[...] Este greu de înțeles cum sistemul de căi de atac orizontale poate contribui la obiectivul standardizării. Dimpotrivă, căile de atac orizontale par a fi problematice din punctul de vedere al unificării jurisprudenței.”

CDL-AD(2017)004, Avizul privind îndatoririle, competențele și funcționarea judecătorilor de pace din materie penală din Turcia, §§72-73

„Articolul 15(3)(b) permite Curții de Stat să redeschidă procedurile penale care au fost finalizate cu o hotărâre cu efect obligatoriu a Curții. Această <dispoziție este prea largă în forma sa actuală și ar permite Curții să redeschidă o achitare, cu încălcarea regulii non bis in idem. Trebuie stabilite condițiile în care o hotărâre obligatorie poate fi revizuită. [...]”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §45

„[...] [D]acă un organ nejudiciar ar revizui hotărârile judecătorești, drepturile posibilelor victime ale comportamentelor infracționale pedepsite de instanțe ar rămâne neprotejate. În plus, dacă au apărut noi circumstanțe, inclusiv conștientizarea erorilor judiciare din trecut, doar instanțele sunt capabile să le revizuiască în ultimă instanță. Acesta este motivul pentru care este esențial ca atunci când se hotărăște dacă o cauză ar trebui sau nu înaintată la o Curte de Apel, [comisia pentru erorile judiciare] să nu menționeze care soluție ar fi trebuit sau ar trebui să fie dată în cauză.

[...] Înființarea unei «secții speciale pentru erorile judiciare» ar fi contrară interdicției constituționale a instanțelor extraordinare.”

CDL-AD (2013) 013, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției justiție și demnitate umană din cadrul Direcției generale drepturile omului și statul de drept (DG I) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind Comisia de stat provizorie privind erorile judiciare din Georgia, §§ 15 și 83

„Nou-creata Secție Extraordinară va primi competența de a revizui hotărârile judecătorești obligatorii prin «control extraordinar». [...]

Un sistem de căi de atac extraordinare împotriva hotărârilor judecătorești definitive a existat în multe țări foste comuniste. Un astfel de sistem a fost apreciat de CEDO ca încălcând principiul *res judicata* și pe cel al securității juridice. Sistemul polonez propus nu este întru totul identic cu vechiul sistem sovietic, dar are multe asemănări cu el.

[...]

Conform listei de verificare a statului de drept, principiul *res judicata* implică faptul că «hotărârile judecătorești definitive trebuie respectate, cu excepția cazului în care există motive convingătoare pentru revizuirea lor». Unele din propunerile făcute în proiectul de lege sunt acceptabile. De exemplu, articolul 86§1 prevede redeschiderea procedurilor în cazul în care a avut loc o încălcare a drepturilor și libertăților omului. În astfel de circumstanțe, redeschiderea trebuie să fie posibilă, dar *numai în anumite condiții* – și anume, în cazul în care Tribunalul Constituțional din Polonia sau CEDO au stabilit existența unor astfel de încălcări.”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §§53-54, 62

„[Conform proiectelor de amendamente] la constituția Kârgistanului, Curtea Supremă a Republicii Kârgistan are drept de inițiativă legislativă. Comisia constată că Curtea Supremă nu ar trebui să fie direct implicată în eforturile de negociere pentru a forța proiectele legislative specifice în parlament, deoarece aceasta ar putea-o atrage în arena politică și i-ar putea astfel pune în pericol independența.”

CDL-AD(2002)033, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Kârgistanului, §29

4.2.2 Repartizarea cauzelor

„[...] [C]omisia de la Veneția recomandă ferm ca repartizarea cauzelor către judecătorii individuali să se bazeze în cea mai mare măsură posibilă pe criterii obiective și transparente stabilite în prealabil în lege sau în reglementări speciale adoptate în baza legii, de exemplu în regulamentele instanțelor. Excepțiile ar trebui motivate.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §§62, 81

A se vedea și CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §70.7

„[...] [C]omisia de la Veneția recomandă ca autoritățile ungare să utilizeze alte mecanisme de repartizare a cauzelor [...] «[...] de exemplu pe baza ordinii alfabetică, pe baza unui sistem computerizat sau pe baza unor criterii obiective precum tipurile de cauze». Regulile generale (inclusiv excepțiile) ar trebui stabilite în lege sau în reglementări speciale adoptate în baza legii, de ex. în regulamentele instanțelor adoptate de colegiu sau președinte. Se poate să nu fie întotdeauna posibil să se stabilească un sistem abstract total cuprinzător, care să funcționeze pentru toate cauzele fără a lăsa loc deciziilor de repartizare a unor cauze individuale. Pot exista situații care necesită luarea în considerare a volumului de muncă sau a specializării judecătorilor. Problemele juridice deosebit de complexe pot necesita participarea judecătorilor experți în domeniu. În plus, poate fi prudent ca judecătorii nou numiți să fie plasați într-un complet cu membri mai experimentați pentru o anumită perioadă de timp. Mai mult, poate fi prudent ca, atunci când o instanță trebuie să pronunțe o hotărâre de principiu într-o cauză complexă sau de referință, judecătorii cu vechime să judece acea cauză. Cu toate acestea, criteriile pentru luarea unor astfel de decizii de către președintele sau de colegiul instanței ar trebui stabilite în prealabil pe baza unor criterii obiective. [...]”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor judecătorești din Ungaria, §91

A se vedea și CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme de tranziție din Ungaria, §§107-108; CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificare a legilor privind sistemul judiciar din Serbia, §39; CDL-AD(2011)012, Avizul comun privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §27

„[...] **[A]r trebui să ne asigurăm că specializarea judecătorilor nu poate fi utilizată pentru a eluda sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor [...].”**

CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §13

„[...] [O]ri de câte ori există un sistem electronic de repartizare a cauzelor [de distribuire a cauzelor între judecători], regulile în baza cărora operează trebuie să fie clare și ar trebui să fie posibil să se verifice aplicarea corectă a acestora. În mod ideal, repartizarea ar trebui să fie supusă controlului. [...]”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §80

„[...] Dacă trebuie să existe excepții de la principiul general al repartizării aleatorii a cauzelor, acestea ar trebui formulate clar și restrictiv în lege. Stabilirea metodei de repartizare a cauzelor nu ar trebui să fie în puterea discreționară a MJ.”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §120

„**Articolele 31-33** stabilesc regulile privind adoptarea de către președintele instanței a programului anual al repartizărilor. Este un sistem bine conceput, care exclude orice interferență externă, asigură participarea judecătorilor instanței și garantează transparența.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești, drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §37

4.2.3 Transferarea cauzelor de la un judecător la altul

„[S]tatisticile privind volumul de muncă oferă date statistice obiective, dar nu sunt suficiente ca bază pentru decizia de transferare [...]. Pentru a preveni orice risc de abuz, președinții de instanțe și președintele OJN (Oficiul Judiciar Național) nu ar trebui să aibă discreția să decidă care sunt cauzele care trebuie transferate, sau să selecteze instanțele «de trimitere» sau «de primire». În plus, orice astfel de repartizare a cauzelor ar trebui să fie supusă controlului pentru a lua în considerare posibilele situații dificile în care se găsesc persoanele lipsite de mijloace materiale pentru a ajunge la o instanță îndepărtată de orașul în care locuiesc.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria, §91

„Al doilea subiect urgent e procedura transferării cauzelor. În timp ce CNJ a adoptat criteriile de stabilire a instanței care urmează să primească cauza, cea mai critică decizie este selectarea cauzelor de către președintele instanței supraîncărcate. Modificările nu prevăd criterii pentru această selecție.

CNJ ar trebui să fie mandatat să stabilească astfel de criterii, care ar trebui să fie obiective (de exemplu, o selecție transparentă aleatorie). Conformitatea selectării unei cauze cu astfel de criterii ar trebui să fie standardul pentru controlul judiciar al transferului.

În plus, alte aspecte sunt legate de transferul de cauze:

1. data notificării transferului către părți ar trebui să fie punctul de plecare al termenului de 8 zile pentru calea de atac împotriva transferului, iar nu data publicării lor pe site-ul web;
2. în cazul anulării de către Curia a transferării unei cauze la altă instanță, cauza ar trebui să fie soluționată de instanța inițială, iar președintele CNJ nu ar trebui să o poată transfera la altă instanță;
3. chiar dacă Curia folosește principiile CNJ privind transferul de cauze, președintele CNJ ar trebui să fie obligat explicit să le aplice (și nu doar «să țină seama de ele»), iar controlul judiciar asupra transferării cauzelor nu ar trebui să fie limitat la respectarea «dispozițiilor legale», ci ar trebui să includă explicit principiile stabilite de CNJ;
4. întrucât contrazice principiul egalității armelor, competența Procurorului General de a da instrucțiuni ca acuzațiile să fie trimise altei instanțe decât cea normal competentă ar trebui înlăturată.”

CDL-AD(2012)020, Avizul privind actele cardinale asupra sistemului judiciar care au fost modificate în urma adoptării avizului CDL-AD(2012)001 privind Ungaria, §§90-91

A se vedea și CDL-AD(2013)012, Avizul privind al patrulea amendament la legea fundamentală a Ungariei, §§73-75

„Cauzele nu ar trebui transferate de la un judecător fără motive întemeiate [...]”

CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificare a Legilor sistemului judiciar din Serbia, §42

A se vedea și CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §53

4.2.4 Președinții și judecătorii de la instanțele superioare: numire, statut, rol și atribuții

4.2.4.1 Numirea președinților

„[...] [P]rerogativa Președintelui de a numi președinții tuturor instanțelor fără implicarea Consiliului Justiției [...] pare problematică.”

CDL-AD(2004)044, Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia, §60

A se vedea și CDL(1999)088, Raportul interimar privind reforma constituțională în Republica Moldova, §26

“[...] Posibilitatea numirii prim-președintelui [Curții Supreme] *ad interim* ar trebui limitată la situații de urgență reală; proiectul de lege ar trebui să prevadă o soluție automată (cum ar fi numirea celui mai în vârstă dintre președinții secțiilor, fără posibilitatea președintelui Republicii de a aprecia asupra acestei chestiuni), limitată în timp. [...]”

În principiu, numirea prim-președintelui de către președintele Republicii se încadrează în gama de soluții acceptabile, atâta timp cât sistemul judiciar este implicat în mod semnificativ în proces. [...]”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §§73 și 75

A se vedea și CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză a organizării sistemului judiciar, p. 2

„[Proiectul conform căruia] președinții diferitelor instanțe, cu excepția președintelui Curții Supreme, sunt aleși de [parlament ...] este problematic din punct de vedere al independenței judiciare. Ar fi de preferat alegerea președintelui respectiv de către colegii săi.”

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar, p.3

A se vedea și CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificări aduse legilor sistemului judiciar din Serbia, §71; CDL-INF(1998)015, Avizele privind regimul constituțional al Bosniei și Herțegovinei, capitolul B.I, §9

„[...] Într-adevăr, Comisia a indicat în avizele anterioare că încredințarea deciziei finale cu privire atât la numirea cât și la revocarea președintelui Curții Supreme la Parlament a lăsat impresia controlului politic. Modificarea propusă ia în considerare pe deplin astfel de critici și elimină orice intervenție politică în alegerea președintelui Curții Supreme. În acest sens, ar trebui asigurată transparența procedurii de numire și revocare a președintelui Curții Supreme de către majoritatea de două treimi a Consiliului Judiciar, la propunerea judecătorilor Curții Supreme.

În ceea ce privește propunerea prezentată în al doilea set de amendamente, cerința unei majorități de două treimi reprezintă o îmbunătățire în comparație cu situația actuală; cu toate acestea, Comisia de

la Veneția consideră că prima propunere – alegerea și eliberarea din funcție de către Consiliul Judiciar – este mai adecvată și ar trebui menținută.”

CDL-AD(2012)024, Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru, §§16-17

„Președintele Curții Supreme Administrative este ales pentru un mandat de nouă ani cu o majoritate de două treimi din membrii Adunării Naționale [...]

[...]

Prin urmare, ar trebui depuse eforturi pentru asigurarea că condițiile alegerii contribuie la minimizarea aspectului politic, evitându-se în același timp impasul. Pentru a realiza acest lucru, e important să se circumscrie strict condițiile de eligibilitate, între care problema experienței e primordială. În noul sistem introdus în Ungaria, deși numirea judecătorilor cu experiență administrativă e binevenită, ar trebui prevăzută o experiență de cel puțin cinci ani ca judecător pentru numirea în funcția de președinte al CSA. [...]

Astfel, condiția prevăzută la articolul 44 § 1 b) ar trebui modificată, în cadrul Legii fundamentale, pentru ca o persoană numită judecător în baza experienței sale îndelungate în administrația publică să nu poată fi numită președinte al CSA timp de câțiva ani după recrutarea sa ca judecător administrativ. Se poate observa în acest sens că numirea de către o autoritate executivă, cum ar fi șeful statului, cu garanții adecvate, poate avea o natură mai puțin politică decât alegerea de către Parlament.”

CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea de intrare în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii ale Ungariei, §§95 și 97

„Având în vedere această implicare a *JogorkuKenesh* în numirea și revocarea judecătorilor Curții Supreme, nu este clar de ce ar fi, în plus, necesar ca aceasta să îi numească și pe președintele și vicepreședintele Curții. Procedura actuală, prin care această numire este lăsată la latitudinea membrilor Curții Supreme, pare a fi modalitatea mai rezonabilă de alegere a președintelui/vicepreședinților, deoarece ceilalți membri ai Curții vor fi mai familiarizați cu cerințele postului și cu calificările necesare pentru ocuparea lui. [...]

CDL-AD(2015)014, Avizul comun privind proiectului de lege „privind introducerea modificărilor la Constituția” Republicii Kârgistan, §78

„Numirea în funcțiile de președinte și vicepreședinte al instanței administrative intră, de asemenea, în competența ministrului [...]

[...]

[...] Se recomandă reconsiderarea procedurii pentru a se implica Consiliul personalului CJAN [Consiliul Judiciar Administrativ Național], în mod efectiv, în decizia finală a ministrului, și a se prevedea o cale de atac judiciară împotriva acestor decizii.”

CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea de intrare în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii ale Ungariei, §§61 și 64

„Numirea președinților de instanțe de către organele de autoadministrare judiciară [...] ar merge prea departe și dacă această sintagmă s-ar referi doar la Congresul judecătorilor. [...] [A]stfel de numiri ar trebui făcute mai degrabă de Înalțul Consiliu Judiciar, care are o legitimitate democratică mai mare decât organele de autoadministrare judiciară. Dacă sintagma «organe de autoadministrare judiciară» include și Înalțul Consiliu Judiciar, atunci acest lucru ar trebui spus explicit.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §18

„Comisia de la Veneția și Direcția salută sistemul propus de alegere a președinților de instanțe de către judecătorii respectivei instanțe prin vot secret, ceea ce este în conformitate cu cerințele principiului independenței interne a sistemului judiciar [...]”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §84

A se vedea și CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §81; CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturilor omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §90

„Paragraful 13/2 stabilește că candidații la funcția de președinte de instanță, în plus față de calificarea, competența și demnitatea normale pentru îndeplinirea funcției judiciare, trebuie să aibă și capacitatea de a gestiona și organiza activitatea instanțelor. [...] Toate aceste criterii par proprii să fie avute în vedere la alegerea președintelui unei instanțe. De asemenea, este binevenit faptul că aceste premise sunt prevăzute într-un text normativ, ceea ce este departe de a fi cazul în toate statele membre.

[...]

Cu toate acestea, problema este din nou modul în care aceste criterii sunt evaluate. Acest lucru este cu atât mai important cu cât, prin definiție, o persoană care candidează la funcția de președinte de instanță pentru prima dată nu va fi avut ocazia să-și arate abilitățile manageriale. Aceasta înseamnă că criteriile par a fi subiective [...] Acest lucru ar putea fi revizuit.”

CDL-AD(2009)023, Avizul privind proiectul de criterii și standarde pentru alegerea judecătorilor și a președinților de instanță din Serbia, §§50, 52

4.2.4.2 Durata mandatului, mandatul, reînvestirea

„[...] [N]umirea președinților de instanță cu atribuții administrative pentru o perioadă limitată de timp nu încalcă standardele europene. Cu toate acestea, nu există un singur standard – în mai multe țări europene principiul este că, de asemenea, președinții de instanțe sunt inamovibili.”

CDL-AD(2014)021, Avizul privind proiectul de lege privind introducerea de modificări și completări la codul judiciar al Armeniei (mandatul președinților de instanță), §41

„[...] [L]imitarea duratei mandatului președinților pare a fi o garanție a independenței în cazul în care autoritățile executive au o influență decisivă asupra procedurii de numire a președinților. În acest ultim caz, potrivit Comisiei de la Veneția, numirile ar trebui să aibă o durată determinată, și ar trebui să existe o limitare a posibilităților reînnoiri. Influența președinților poate tot crește pe o perioadă lungă de timp, iar mandatele reînnoibile pot, de asemenea, să pericliteze substanțial independența unui președinte, care poate fi la un moment dat influențat în munca sa de dorința de a fi numit din nou de executiv.

Cu toate acestea, o numire pe termen scurt riscă să submineze posibilitățile președinților de instanță de a realiza o conducere eficientă și de a asigura o organizare solidă a instanțelor.

[...] Se recomandă ca numirea imediată să fie exclusă din proiectul de lege. [...] [C]omisia de la Veneția și DHR nu văd motivul pentru care mandatul președinților de instanță, care este de cinci ani în sistemul actual, este redus la trei ani în proiectele de amendamente. Dimpotrivă, într-un sistem de numire care

garantează o mai bună independență internă, ca cel nou propus, președinții de instanță pot avea un mandat chiar mai lung, pentru a asigura o organizare solidă a instanțelor.

Având în vedere în special sistemul propus de numire a președinților de instanță, termenul de trei ani pare destul de scurt. Comisia și Direcția recomandă astfel prelungirea duratei mandatului președinților de instanță.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturilor omului (DHR) din cadrul Direcției drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §§86, 88, 90 și 91

A se vedea și CDL-AD(2014)021, Avizul privind proiectul de lege privind introducerea modificărilor și a actelor adiționale la codul judiciar al Armeniei (durata mandatului președinților de instanță), §530, 31

„[...] [M]andatul președintelui Curții Supreme este de 10 ani. În situația actuală din Georgia, care se află într-un punct de tranziție către o Curte Supremă nou constituită mai mare, numirea președintelui acesteia pentru 10 ani ar putea fi prea mult. Prin urmare, pentru a facilita o numire eșalonată, [...] s-ar putea lua în considerare un mandat mai scurt pentru președinte.”

CDL-AD(2019)009, Avizul urgent privind selecția și numirea judecătorilor Curții Supreme în Georgia, §53

„[...] Dispozițiile care prevăd încetarea automată a mandatului președintelui instanței la adoptarea proiectului de lege de modificare este problematică și ar trebui înlăturată.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturile omului (DHR) a Direcției drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §101

4.2.4.3 Atribuțiile președintelui

„[...] [C]ompetența președintelui de instanță ar trebui să rămână pur administrativă și nu ar trebui să interfereze cu funcțiile judiciare ale judecătorilor.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturile omului (DHR) din cadrul Direcției drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §93

A se vedea și CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §§23, 24

„[...] [Un] președinte nu ar trebui să fie văzut ca ierarhic superior judecătorilor «obișnuiți»: el nu ar trebui să fie în situația să le dea instrucțiuni cu privire la cauzele lor – nici *de jure*, nici *de facto*. Prin urmare, este important ca puterile președinților să fie formulate cu suficientă precizie, astfel încât să limiteze orice posibilitate de abuz. [...]”

CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §83

A se vedea și CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii din Ungaria, §§98-101; CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §52; CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, §62;

„[...] Este, astfel, binevenit faptul că Înalțul Consiliu al Justiției este indicat în proiectul de lege ca unica autoritate care poate iniția formal proceduri disciplinare împotriva judecătorilor. Limitarea competenței președinților de instanțe la «informarea» Înalțului Consiliu cu privire la abaterea

disciplinară comisă de un judecător este, de asemenea, un pas pozitiv care consolidează «independența judiciară internă».”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea cu privire la răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §23

A se vedea și CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §84; CDL-AD(2008)041, Avizul privind proiectul de amendamente la legea constituțională a Curții Supreme și a instanțelor locale din Kârgistan, §17

„[...] Nu este clar de ce președintele instanței ar trebui să stabilească calendarul și frecvența evaluării. El poate avea posibilitatea să semnaleze necesitatea unei evaluări sau să ceară o anchetă disciplinară. Cu toate acestea, nu ar trebui să fie atribuția președintelui să ia decizii cu privire la aceste aspecte.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §86

„Articolul 8.3 stabilește ce ar trebui să facă judecătorii atunci când se fac încercări de a-i influența sau de a pune presiuni nejustificate asupra lor. Ar fi util să se recomande ca președintele instanței respective să acționeze în sprijinul judecătorului vizat atunci când sesizează comunitatea judiciară și organele de drept cu privire la această situație.”

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară a Republicii Tadjikistan, §51

4.2.5 Remedii la problema duratei procedurilor

„[...] [Î]n paralel cu introducerea dreptului la un proces echitabil într-un termen rezonabil, instanței imediat superioare sau direct Curții Supreme ar trebui să li se încredințeze un remediu compensatoriu și accelerator specific împotriva duratei excesive a procedurii.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §10

„[Legea] permite președintelui ONJ să desemneze o altă instanță pe baza criteriului vag al «soluționării cauzelor într-un termen rezonabil». Acesta se referă la articolele 11.3 și 11.4 din Legea privind dispozițiile tranzitorii din 30 decembrie 2011, care au fost adoptate la nivel constituțional pentru a remedia anularea unei dispoziții legislative similare prin hotărârea Curții Constituționale nr. 166 din 20 decembrie 2011. Curtea Constituțională a constatat că dispoziția este contrară Convenției europene a drepturilor omului. [...] Chiar dacă cerința duratei rezonabile e prevăzută atât în articolul XXVIII din Legea fundamentală cât și în articolul 6.1 din CEDO, ea nu este absolută, ci formează un câmp de tensiune cu dreptul cu care adesea se află în conflict, cel la un proces echitabil, din perspectiva faptului că exercitarea mai multor drepturi procedurale merge în mod necesar mână în mână cu o durată mai mare a procedurii. Ținând seama de importanța pe care dreptul la un judecător stabilit în baza legii o are pentru dreptul la un proces echitabil, statul trebuie să recurgă la alte mijloace mai puțin intruzive, în special să asigure un număr suficient de judecători și de personal auxiliar. Rezolvările prin desemnarea arbitrară a unei alte instanțe nu pot fi deloc justificate.”

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și remunerarea judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria, §90

„[...] Se pare că scopul acestor articole este să abordeze problema gravă a procedurilor dilatorii sau șicanatoare și, astfel, să protejeze dreptul la un proces echitabil. Asemenea scop ar trebui salutat.

Posibilitatea de a se adresa unei instanțe superioare cu cererea de remediere a întârzierii nejustificate poate fi un instrument eficient pentru protejarea dreptului la un proces echitabil. Cu toate acestea, motivele procedurilor dilatorii sau șicanatoare ar putea fi multe: reglementări ineficiente și/sau greoaie, creșterea numărului de cauze, lipsa de pregătire etc. Astfel, pentru a elimina problemele trebuie analizate motivele acestor întârzieri, pentru a fi abordate corect.

Temeiul acestui set de dispoziții este obligația unui stat membru, potrivit articolului 13 din Convenția europeană a drepturilor omului, de a oferi un remediu eficient, inclusiv, în ultimă instanță, plata de despăgubiri, în cazul în care se produce o încălcare a Convenției. [...]

Punctul de plecare al unei reglementări ar trebui să fie considerarea compensației financiare ca un remediu între altele. Astfel, compensația financiară nu trebuie să fie singurul remediu sau remediul care trebuie luat în considerare mai întâi. Totul depinde de circumstanțele cauzei. [...] Aceasta înseamnă că, în măsura posibilului, încălcările ar trebui reparate sau remediate în primul rând în cadrul procesului în care apar. Pentru ca acest lucru să fie posibil, instanțele și autoritățile administrative trebuie să fie conștiente de toate aspectele care privesc Convenția europeană a drepturilor omului, din punct de vedere procedural și material. În același timp, persoanele nu pot rămâne pasive în contactele lor cu instanțele și autoritățile.

Trebuie subliniat faptul că statele contractante au o mare libertate de a alege modul în care își îndeplinesc angajamentele în acest sens. Există diverse alternative pentru reglementarea daunelor pentru încălcarea Convenției europene a drepturilor omului, de exemplu reducerea unei pedepse penale ar putea fi un remediu eficient în anumite cazuri.

Legislația unui stat poate conține, de asemenea, o serie de măsuri de protecție proactive pentru a asigura că judecătorii soluționează cauzele fără întârzieri nejustificate. De exemplu, ar putea fi vorba despre dispoziții care să ofere unei părți dreptul de a solicita accelerarea soluționării unei cauze în instanță. Dacă soluționarea unei cauze a fost întârziată în mod nerezonabil, aceasta ar putea avea prioritate în instanță. În temeiul unor astfel de dispoziții, președintele unei instanțe poate avea responsabilitatea de a interveni în situațiile în care există un risc grav ca o anumită cauză să nu poată fi soluționată într-un termen rezonabil. Dacă o cauză nu este soluționată într-un termen rezonabil, președintele instanței ar putea fi obligat să asigure că un alt judecător preia cauza.

[...]

[...] [P]roiectul articolului 8A-8C introduce, de asemenea, o procedură în care o cerere și o hotărâre de despăgubire sunt conectate cu conceptul de accelerare a soluționării cauzei. Daunele sau «despăgubirea corespunzătoare» vor fi stabilite în prealabil, și un sistem cu procese paralele este introdus în consecință.

Această decizie privind despăgubirile va servi ca un fel de pedeapsă sau amendă, obligând judecătorul să se ocupe de cauză. Acest lucru l-ar putea pune sub presiune, ceea ce la rândul său ar putea pune în pericol principiul procesului echitabil. Principiul răspunderii statului urmat de răspunderea judecătorului în anumite condiții prevăzute la articolul 6 din Legea judecătorilor ar putea, de asemenea, crește această presiune. Pe parcursul soluționării unei cauze, fapte sau aspecte noi și neprevăzute pot să fie invocate sau să schimbe în alt mod condițiile în care dreptatea este sau ar trebui făcută în cauză. Prin urmare, este important să subliniem faptul că statul este responsabil în temeiul Convenției europene a drepturilor omului, iar nu judecătorul individual”.

CDL-AD(2013)005, Avizul privind Proiectele de modificare a legilor privind sistemul judiciar din Serbia, §§87-92, 94, 95

„În principiu, amendarea avocaților pentru amânarea cu intenție a procedurilor judiciare e acceptabilă atâ timp cât sunt respectate standardele procesului echitabil. Nu se poate prevedea o sancțiune automată, trebuie analizate individual circumstanțele fiecărei cauze”.

CDL-AD(2014)016, Avizul privind proiectele de amendamente la procedura penală și codurile de procedură civilă din Albania, §16

„O problemă majoră [...] este stocul de aproximativ 12.000 de dosare la Curtea Supremă. Multe din cauzele aflate pe rol se referă la probleme de proprietate imobiliară. Ministrul Justiției și președintele Curții Supreme sunt de acord că Curtea ar trebui să își reducă numărul de dosare prin hotărâri mai uniformizate.

În hotărârile de uniformizare, plenul Curții Supreme decide asupra dispozițiilor legale care au fost interpretate diferit de diverse instanțe de apel sau – preventiv – când sunt posibile asemenea interpretări divergente. Aceste decizii au forța unui precedent obligatoriu și ar trebui să permită soluționarea mai rapidă a cauzelor similare. Având în vedere că hotărârile de uniformizare nu sunt abstracte ci sunt date în cauze individuale, delegația Comisiei de la Veneția nu s-a opus acestei practici.

[...]

[O altă] soluție [pentru a reduce stocul] a fost transformarea Curții Supreme într-o adevărată curte de casație, care ar trebui să nu administreze probe ci doar să analizeze motivele de drept. În plus, orice competență de soluționare în primă instanță ar trebui luată de la Curtea Supremă. Delegația Comisiei de la Veneția a susținut această idee”.

CDL-AD(2014)016, Avizul privind proiectele de amendamente la procedura penală și codurile de procedură civilă din Albania, §§22-23 și 25

4.3 Autonomia bugetară și privind personalul

„Este datoria statului să asigure resurse financiare adecvate pentru sistemul judiciar. Chiar și în perioade de criză, buna funcționare și independența sistemului judiciar nu trebuie puse în pericol. Instanțele nu ar trebui finanțate pe baza deciziilor discreționare ale organismelor oficiale, ci într-un mod stabil, pe baza unor criterii obiective și transparente.

Textele internaționale nu prevăd autonomia bugetară a sistemului judiciar, dar există argumente puternice în favoarea luării în considerare a punctelor de vedere ale sistemului judiciar la pregătirea bugetului. [...]

Deciziile privind alocarea fondurilor către instanțe trebuie luate cu cea mai strictă respectare a principiului independenței judiciare, iar sistemul judiciar ar trebui să poată să își exprime opiniile cu privire la bugetul propus parlamentului, posibil prin intermediul consiliului judiciar.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §§53-55.

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §44; CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §24; CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §30; CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§67-68; CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificare a legilor privind sistemul judiciar din Serbia §§124; CDL-AD(2011)012, Avizul comun privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §§24-25

„[...] Este binevenit faptul că Consiliul este competent să pregătească bugetul sistemului judiciar. Cu toate acestea, pentru a consolida independența sistemului judiciar, Consiliul ar trebui să fie, de asemenea, autorizat să prezinte acest proiect și să îl apere direct în Parlament. [...]”

CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente la Constituție (capitolele 1-7 și 10) ale Republicii Armenia, §184

„Se pot aplica garanții suplimentare pentru asigurarea independenței financiare a sistemului judiciar, cum ar fi interzicerea reducerii bugetului instanțelor comparativ cu exercițiul financiar anterior sau fără acordul HJC, cu excepția cazului unei reduceri generale a bugetului public.”

CDL-AD(2013)005, Avizul privind proiectele de modificare a legilor sistemului judiciar din Serbia §125

„[Practica conform căreia, contrar principiului autonomiei bugetare a magistraturii, Ministerul Justiției controlează în fapt fiecare detaliu al bugetelor operaționale ale instanțelor] antrenează pericole evidente de interferență nejustificată în exercitarea independentă a funcțiilor lor.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar, p. 3

„În ceea ce privește *dezvoltarea* bugetului general al sistemului judiciar, Ministerul Justiției poate juca un rol în acest proces; de exemplu, ministerului i se poate permite să prezinte Parlamentului obiecții sau amendamente la bugetul propus de SJC pentru adoptare.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §49

„[...] [L]uptele parlamentare pentru buget [...] sunt, fără îndoială, de natură politică. [...] Deși se dorește să se asigure o mai mare independență judecătorilor și instanțelor și astfel să se obțină depolitizarea lor, [prin implicarea Consiliului Justiției în aceste lupte] se poate ajunge, din contră, să fie antrenate în dezbaterile politice. Fără a se abate de la principiul de a avea un buget separat pentru sistemul judiciar, pentru a se permite o independență judiciară de facto, aceste puteri și lupte bugetare ar putea fi lăsate mai degrabă la latitudinea ministrului justiției sau a guvernului în ansamblu, care se va simți responsabil politic pentru tratamentul acordat justiției în materie de finanțare adecvată.”

CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §48

„[...] Independența în materie financiară, adică dreptul sistemului judiciar de a primi fonduri suficiente pentru a-și îndeplini corespunzător funcțiile și de a avea un rol în a decizia de alocare a acestor fonduri, este unul din elementele esențiale ale independenței instituționale (și de asemenea individuale) a sistemului judiciar. [...]

Bugetele instanțelor și parchetelor sunt stabilite la nivelul statului (instanțele de stat), Republika Srpska (instanțele RS), Federației (instanțele Central FBiH), cantoanelor (instanțele cantonale) și districtului Brčko (instanțele BD). Federația, datorită structurii sale, suportă povara fragmentării bugetului, ceea ce subminează direct eficiența sistemului judiciar al Entității.

Nu există reguli uniforme în acest domeniu, astfel că există bugete destul de diferite alocate diferitelor instanțe și parchete. Mai mult, organele judiciare devin ușor vulnerabile la presiunile instituției care decide asupra bugetului.

HJPC a promovat o inițiativă menită să centralizeze finanțarea sistemului judiciar și să o aducă la nivelul statului. Până în prezent această inițiativă nu a fost pusă în aplicare, deși centralizarea finanțării s-ar putea număra printre cei mai importanți pași de făcut. Pe o scară mai mică, Federația ar trebui să ia în considerare, pe termen lung, ca finanțarea sistemului judiciar (atât a instanțelor cât și a parchetelor)

să se concentreze la nivelul entităţii. Pe termen scurt, Federaţia ar putea lua în considerare cel puțin să aducă finanţarea salariilor judecătorilor și procurorilor la nivelul Federaţiei și să lase, deocamdată, finanţarea cheltuielilor legate de funcţionarea instanţelor la nivelurile cantonale.”

CDL-AD(2012)014, Avizul privind securitatea juridică și independenţa sistemului judiciar în Bosnia și Herţegovina, §§95-98

„Articolul 35(4) prevede că «Asistenţii judiciari, asistenţii judiciari superiori și consilierii juridici vor fi numiţi de Înalţul Consiliu Judiciar și al Procurorilor». În măsura în care asistenţii judiciari și consilierii juridici îi vor asista pe judecători în activitatea lor, poate fi util să se permită implicarea instanţei și a judecătorilor în procesul de selecţie. Consilierii vor colabora îndeaproape cu judecătorii, iar funcţionarea instanţei poate fi mai eficientă dacă judecătorii au un cuvânt de spus în alegerea consilierilor lor.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanţele din Bosnia și Herţegovina, §72

„Conform articolului 48(5), «La sfârşitul fiecărui exerciţiu bugetar, preşedinţii instanţelor vor informa Adunarea parlamentară a Bosniei și Herţegovinei cu privire la execuţia bugetului instanţei respective». Justificarea unei astfel de proceduri este discutabilă și poate avea, de asemenea, un impact negativ asupra independenţei sistemului judiciar. Preşedintele instanţei ar trebui să fie scutit de o astfel de obligaţie legală și, în același timp, ar trebui stabilite cele mai înalte standarde de transparenţă pentru cheltuielile bugetare ale instanţor.”

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanţele din Bosnia și Herţegovina, §81

V. CONSILIUL JUSTIȚIEI⁵

5.1 Funcţii, atribuţii și îndatoriri

„Nu există un model standard pe care o țară democratică trebuie să-l urmeze la înfiinţarea sistemului său judiciar. Cu excepţia a foarte puţine țări în care independenţa sistemului judiciar este menţinută prin alte sisteme de control și echilibru, majoritatea țărilor europene au înfiinţat un consiliu judiciar independent care are sarcina de a asigura buna funcţionare a unui sistem judiciar independent într-un stat democratic.”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind legea de modificare și completare a Constituţiei (Justiţia) din Republica Moldova, §46

A se vedea și CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii cu privire la dispoziţiile constituţionale majore ale Republicii Albania, §5

„În concluzie, Comisia de la Veneţia este de părere că o metodă adecvată de garantare a **independenţei sistemului judiciar este ca un consiliu judiciar independent să aibă o influenţă decisivă în deciziile** privind numirea și cariera judecătorilor. Datorită bogăţiei culturii juridice din Europa, care este preţioasă și ar trebui protejată, nu există un model unic care să se aplice tuturor țărilor. **Respectând această varietate de sisteme juridice, Comisia de la Veneţia recomandă statelor care nu au făcut încă acest lucru să ia în considerare înfiinţarea unui consiliu judiciar independent sau a unui organism similar. În toate cazurile, consiliul ar trebui să aibă o compoziţie pluralistă, cu o parte substanţială,**

⁵ Această secţiune se referă la organele specializate care se ocupă de numirile judiciare, promovări, procedurile disciplinare împotriva judecătorilor și, mai general, asigură autonomia sistemului judiciar față de alte ramuri ale Guvernului. Aceste organe sunt adesea numite „consilii judiciare”, dar numele precum și componenţa și atribuţiile pot varia de la o țară la alta. Unele țări nu au deloc consilii judiciare.

dacă nu majoritară, a membrilor având calitatea de judecător. Cu excepția membrilor de drept, acești judecători ar trebui să fie aleși sau numiți de colegii lor.”

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor, §32

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind legea de modificare și completare a Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §§46-49; CDL-AD(2016)007, Lista de verificare a statului de drept, §§81 și 82; CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §22; CDL-AD(2013)018, Avizul privind echilibrul puterilor din Constituție și legislația Principatului Monaco, §§88-89; CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §§24, 25; CDL-AD(2004)044, Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia, §59

„[...] [Î]n avizul anterior, Comisia de la Veneția a recomandat să nu se supraîncarce Consiliul Judiciar cu sarcini pur administrative precum «administrarea judiciară, inclusiv salariile, clădirile instanțelor etc.»

[...] [E]xistă diferite modele de distribuire a funcțiilor administrative [...]. Singura cerință importantă este ca cele mai importante funcții administrative să aparțină unui organism sau unor organisme care se bucură de un grad semnificativ de independență.

[...] Această soluție nu exclude ca unele funcții administrative specifice legate de funcționarea zilnică a sistemului judiciar să fie îndeplinite de Ministerul Justiției (MJ). [...]

Acestea fiind spuse, toate funcțiile de sprijin administrativ care pot avea efect asupra independenței sistemului judiciar ar trebui să fie îndeplinite de un organism care să fie independent de MJ și, după cum s-a subliniat mai sus, să răspundă în fața CJS.”

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §§98, 100, 102 și 103

A se vedea și CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) Republicii Bulgaria, §§66, 71 și 72; CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §26; CDL-INF(1999)005, Avizul privind reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §39

„[...] Comisia de la Veneția își menține poziția conform căreia nu este nevoie de două organisme separate [adică consiliul judiciar și comisia de calificare a judecătorilor] [...].”

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind consolidarea independenței judecătorilor și modificările la Constituție propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §40

„Prin urmare, este un pas pozitiv faptul că Înalțul Consiliu al Justiției este singura autoritate care inițiază proceduri disciplinare împotriva judecătorilor, fapt care oferă mai multe garanții în comparație cu un sistem ce presupune o pluralitate de autorități disciplinare competente să inițieze acele proceduri. [...] Sistemul propus prevede, de asemenea, o împărțire clară a sarcinilor între organismul însărcinat cu ancheta (Înalțul Consiliu al Justiției) și organismul însărcinat cu luarea deciziei de aplicare de sancțiuni disciplinare, adică Consiliul de disciplină. Acest lucru este conform recomandărilor internaționale. [...]”

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea privind răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor instanțelor judecătorești din Georgia, §15

A se vedea și CDL-AD(2008)041, Avizul privind proiectele de amendamente la legea constituțională privind Curtea Supremă și instanțele locale din Kârgîstan, §17

„[...] Este frapant faptul că, în timp ce recomandarea Comisiei pentru Înalte Calificări trebuie să se bazeze exclusiv pe criterii obiective, Înalțul Consiliu al Justiției poate aparent să nu fie de acord cu o

recomandare din motive care nu sunt stabilite de lege. Acest lucru permite decizii arbitrare. Se recomandă ferm circumscrierea rolului Înalțului Consiliu al Justiției într-un mod mult mai transparent. Luând în considerare caracteristicile procesului decizional în fața Comisiei pentru Înalte Calificări și componența Înalțului Consiliu al Justiției, rolul Înalțului Consiliu al Justiției ar trebui să fie de natură marginală, fără a fi înlăturat.”

CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturi omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina , §50

„Nu este neobișnuit în Europa să existe un fel de organism de inspecție care să îi supravegheze pe judecători [...] într-o anumită măsură, pentru a vedea dacă își îndeplinesc îndatoririle corect. Unele țări au astfel de instituții, altele se descurcă fără ele. Cu toate acestea, dintr-o perspectivă comparativă, este clar că puterile HSYK turce, de a-i supraveghea și controla pe judecători [...] nu sunt doar mai mari decât în majoritatea celorlalte țări europene, dar tradițional au fost interpretate și aplicate astfel încât să exercite o influență puternică asupra atribuțiilor judiciare [...] esențiale, într-o manieră politizată care a fost destul de controversată.

Problema esențială a viitoarei independențe, eficiențe și legitimități a sistemului judiciar turc este dacă recenta reformă instituțională va aduce o schimbare în modul în care sunt utilizate competențele esențiale ale HSYK, sau dacă tradiția interferenței politice va fi continuată în cadrul noului cadru.”

CDL-AD(2010)042, Avizul interimar privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor (din 27 septembrie 2010) din Turcia, §§50, 51

„Sistemul de autogovernare judiciară este prea complicat. Există prea multe instituții: întâlniri ale judecătorilor la diferite niveluri, conferințe ale judecătorilor, Congresul judecătorilor din Ucraina, consiliul judecătorilor instanțelor respective și Consiliul Judecătorilor din Ucraina, care este un organ diferit de Înalțul Consiliu al Justiției. Structura ar trebui simplificată pentru a fi eficientă. Această structură piramidală poate deveni un obstacol în calea unei auto-guvernări efective, iar sfera «politicii judiciare» pare enormă. Dispersarea puterilor la multe organisme pare să ducă la o situație potențial confuză în care diferite organisme ar exercita aceleași puteri.”

CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §122

„[...] [P]revederile referitoare la formarea judecătorilor și înființarea unui Institut Național al Justiției [...] ar trebui să fie mai detaliate și ar trebui să stabilească activitatea principală a Institutului. Institutul ar trebui să fie controlat de Consiliul Judiciar Suprem, mai degrabă decât de Ministerul Justiției. [...]”

CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările la Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §5

„Modificările aduse articolului 128 [din Constituție] reflectă competențele propuse de Consiliul Judiciar de a alege și elibera din funcție pe Președintele Consiliului Judiciar și al Curții Supreme și, prin urmare, sunt binevenite. [...]”

CDL-AD(2012)024, Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru, §26

„[Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor] are competențe largi [...]: numește judecători și procurori [...], hotărăște suspendarea judecătorilor, stabilește criteriile de evaluare a judecătorilor și procurorilor, soluționează apelurile în procedurile disciplinare, își dă avizul cu privire la bugetul anual

al instanțelor și parchetelor, își dă avizul cu privire la proiectele de lege și reglementările privind sistemul judiciar etc. [...].

Articolul 24 al proiectului de lege conferă ÎCJP puterea de a solicita instanțelor, parchetelor și autorităților de stat, precum și judecătorilor și procurorilor, să îi furnizeze informații, documente și alte materiale în legătură cu exercitarea competențelor sale. De asemenea, poate avea acces în toate sediile instanțelor și parchetelor și la dosarele acestora. Astfel de competențe confirmă faptul că ÎCJP este organul central din cadrul sistemului judiciar.

Conform articolului 25 din proiect, ÎCJP pregătește un proiect de buget anual care este apoi transmis, prin intermediul Ministerului Justiției, la Ministerul Finanțelor și Trezoreriei, pentru aprobare. Potrivit articolului 23.2 din proiect, ÎCJP poate face recomandări și cu privire la bugetele anuale ale instanțelor și parchetelor. Cu toate acestea, sistemul de finanțare a sistemului judiciar rămâne foarte fragmentat, bugetele fiind stabilite la mai multe niveluri diferite (BiH, entități, cantonele FBiH, districtul Brčko).

Amploarea competențelor pare să fie în conformitate cu standardele europene, cu excepția rezervelor formulate în secțiunile D, E și F de mai sus.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§65-68

„Unitatea structurală a Înalțului Consiliu al Justiției prevăzută în proiectul articolului 351(1) pare a fi un organ de anchetă cu puteri foarte largi și discreționare. Este absolut liber să se cerceteze toate informațiile posibile despre candidații [la funcțiile judiciare], fără aproape nicio restricție, deoarece aceste competențe de cercetare, inclusiv privind datele personale, sunt acoperite de acordul candidatului (proiectul art. 35(4)). În primul rând, nu este deloc clar în proiectul de lege cum va fi alcătuită unitatea structurală a Înalțului Consiliu al Justiției și ce metode de lucru va utiliza. Pentru prelucrarea informațiilor extrem de confidențiale ar trebui să se stabilească în legislație cerințe speciale pentru membrii unei astfel de unități, precum și condițiile pentru numirea/selecția acestora de către Înalțul Consiliu, iar responsabilitățile lor trebuie clarificate.”

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările la Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia, §55

„În opinia Comisiei, această dispoziție îi permite Înalțului Consiliu al Justiției să își stabilească propriile reguli de procedură prin adoptarea unui «statut» adecvat, dar nu permite ca chestiuni importante care îi privesc competențele și care afectează drepturile și îndatoririle magistraților să fie reglementate în acest mod. Aceste chestiuni ar trebui mai degrabă reglementate de o lege adoptată de Parlament.”

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar, p. 3

„Obligația [Consiliului] de a prezenta un raport anual Adunării Naționale pare rezonabilă.

Informațiile furnizate publicului cu privire la activitățile Consiliului vor contribui, de asemenea, la transparentizarea activității judecătorilor în Consiliu. Acesta va permite în special publicului să vadă că se dispun sancțiuni împotriva judecătorilor care au comis abateri disciplinare etc.”

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Înalțului Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §§35, 36

A se vedea și CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) a Republicii Bulgaria, §§63 și 64; CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§71, 72

5.2 Componența Consiliului Judiciar

5.2.1 Abordare generală

„Nu există un model standard pe care o țară democratică trebuie să-l urmeze la înființarea Consiliului său Judiciar Suprem, atâta timp cât funcționarea unui astfel de consiliu se încadrează în obiectivul asigurării bunei funcționări a unui sistem judiciar independent într-un stat democratic. Deși există modele în care implicarea altor puteri (legislativă și executivă) este exclusă sau minimalizată, o astfel de implicare este recunoscută în diferite grade de majoritatea statutelor și este justificată de conținutul social al atribuțiilor Consiliului Judiciar Suprem și de necesitatea monitorizării activităților administrative ale sistemului judiciar de către celelalte puteri ale statului. Este evident că sistemul judiciar trebuie să răspundă pentru acțiunile sale conform legii, cu condiția să se prevadă proceduri corecte, și ca eliberarea din funcție să se facă numai din motive justificate. Cu toate acestea, se presupune, în general, că scopul principal al existenței unui Consiliu Judiciar Suprem este protejarea independenței judecătorilor prin izolarea acestora de presiunile nejustificate din partea altor puteri ale statului în chestiuni precum selecția și numirea judecătorilor și exercitarea funcțiilor disciplinare.”

CDL-INF(1999)005, Avizul privind reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §28

A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §61

„[...] Implicarea doar a judecătorilor prezintă riscul de a da impresia de auto-protecție, interes personal și favoritism. În ceea ce privește componența consiliului judiciar, trebuie evitate atât politizarea, cât și corporatismul. Ar trebui găsit un echilibru între judecători și membrii care nu au această calitate. Implicarea altor ramuri ale guvernului nu trebuie să reprezinte o amenințare de presiune nejustificată asupra membrilor Consiliului și asupra întregului sistem judiciar.”

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare a statului de drept, §82

A se vedea și CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §§17, 20, 21 și 23; CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §9

„[...] [P]olitizarea poate fi evitată dacă Parlamentului i se cere doar să confirme numirile făcute de judecători.”

CDL-AD(2002)021, Aviz suplimentar privind revizuirea Constituției României, §22

A se vedea și CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și amendamentele constituționale corespunzătoare din Letonia, §13; CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §§9, 19; CDL-INF(1999)005, Avizul privind reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §29

„[...] [O] parte substanțială sau o majoritate a membrilor Consiliului Judiciar ar trebui să fie aleși de însuși sistemul judiciar. Pentru a asigura legitimitatea democratică a Consiliului Judiciar, alți membri ar trebui aleși de Parlament dintre persoanele cu calificare juridică adecvată, luând în considerare posibilele conflicte de interes.”

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §29

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §54; CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §76

„În plus, Constituția nu definește cu precizie numărul de membri ai ÎCJ. [...] [E]ste destul de neobișnuit ca o autoritate constituțională să existe fără ca numărul membrilor săi să fie clar stabilit (sau cel puțin fără o metodă clară de stabilire a acestui număr). Însăși ideea de «instituție» implică faptul ca componența sa să fie definită fie în lege, fie în Constituție, și nu lăsată la latitudinea unei persoane, chiar dacă aceasta e șeful statului. Absența unei componente fixe subminează legitimitatea deciziilor luate de organism.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind documentul conceptual privind reforma Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §22

5.2.2 Membrii magistrați ai Consiliului și membrii care nu au această calitate: căutarea echilibrului⁶

„[...] Rolul principal al consiliilor judiciare este să fie garantele independente ale independenței judiciare. Însă aceasta nu înseamnă că astfel de consilii sunt organe de «autogovernare» judiciară. Pentru a evita corporatismul și politizarea, este necesară monitorizarea sistemului judiciar prin intermediul membrilor ne-magistrați ai consiliului judiciar. Doar o metodă echilibrată de numire a membrilor consiliului poate garanta independența sistemului judiciar. Corporatismul ar trebui contrabalansat de apartenența la alte profesii juridice, «utilizatoare» ale sistemului judiciar, de ex. avocați, procurori, notari, universitari, societatea civilă.”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §56

„Carta europeană a statutului judecătorilor [...] prevede că: «În ceea ce privește orice decizie care afectează selecția, recrutarea, numirea, evoluția în carieră sau încetarea funcției de judecător, statutul prevede intervenția unei autorități independente de puterile executivă și legislativă, în cadrul căreia cel puțin jumătate din membri sunt judecători aleși de colegii lor, după metode care garantează cea mai largă reprezentare a sistemului judiciar»[...].

CCEJ felicită standardele stabilite de Carta Europeană, «întrucât a susținut intervenția [...] unei autorități independente, cu reprezentare judiciară substanțială, aleasă democratic de alți judecători»”.

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §§19, 20

„Conform standardelor internaționale actuale, nu există un model uniform pentru componența consiliilor judiciare și/sau ale procurorilor. [...]

Cu toate acestea, mai multe instrumente internaționale prevăd că atunci când se înființează un consiliu judiciar, o parte substanțială a membrilor săi ar trebui recrutați dintre judecători. [...]”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§27, 28

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §55; CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național Judiciar; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §17; CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) al Republicii Bulgaria, §§38 și 39

⁶ Această secțiune ar trebui citită împreună cu secțiunea 4.2.4 de mai jos, referitoare la membrii laici ai consiliilor judiciare privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) al Republicii Bulgaria, §§38 și 39

„Se recomandă ca o parte substanțială sau o majoritate a membrilor ÎCJP să fie aleși de colegii lor și, pentru a se asigura legitimitatea democratică a ÎCJP, ca alți membri să fie aleși de Adunarea Parlamentară dintre persoanele cu calificări adecvate. [...]”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §45

A se vedea și CDL-AD(2004)044, Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia, §57

„Amendamentul XIII propune ca ÎCJ să fie compus din zece membri: cinci judecători aleși de colegii lor și cinci avocați proeminenți aleși de Adunarea Națională. [...] A avea un număr par de membri în ÎCJ este mai puțin obișnuit decât a avea un număr impar, care este tendința actuală în multe state europene - există doar câteva care au un număr par de membri în consiliile lor judiciare. [...]”

CDL-AD (2018) 011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §59

„[...] [Î]ntre membrii magistrați ai Consiliului Judiciar ar trebui să existe o reprezentare echilibrată a judecătorilor de la diferite niveluri și instanțe, iar acest principiu ar trebui adăugat în mod explicit.”

CDL-AD(2012)024, Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru, §23

A se vedea și CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul justiției) al Republicii Bulgaria, §40; CDL-AD(2011)012, Avizul comun privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, §20; CDL-AD(2011)010, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului, precum și proiectele de amendamente la Legea instanțelor judecătorești, Legea cu privire la parchetul de stat și Legea cu privire la Consiliul Judiciar din Muntenegru, § 39

„Numărul judecătorilor din componența Consiliului (doar 8 din 24 de membri) nu pare adecvat. Limitarea numărului de judecători la o treime nu corespunde standardelor care cer o reprezentare judiciară substanțială în cadrul acestor instituții. Comisia de la Veneția a subliniat că, «[în] toate cazurile, consiliul ar trebui să aibă o compoziție pluralistă, cu o parte substanțială, dacă nu majoritară, de membri judecători»”.

CDL-AD(2011)019, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „privind statutul judecătorilor” din Kârgistan, §24

„[Înalțul Consiliu Judiciar] ar avea astfel 11 judecători între cei 15 membri ai săi. Această proporție pare chiar prea mare și ar putea duce la proceduri disciplinare ineficiente. În timp ce este necesară recurgerea la o cale de atac în instanță împotriva deciziilor disciplinare ale consiliilor judiciare, Comisia de la Veneția insistă asupra faptului că componența nejudiciară a unui consiliu judiciar este esențială pentru exercitarea eficientă a competențelor disciplinare ale consiliului.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §41

A se vedea și CDL-AD(2014)026, Avizul privind cele șapte amendamente la Constituția „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, în special cu privire la Consiliul Judiciar, competența Curții Constituționale și zonele financiare speciale, §§74 -76

„[...] [O] structură care conține doar judecători cu peste 15 ani de experiență nu poate fi considerată reprezentativă.”

CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru drepturile omului din cadrul Direcției generale drepturile omului și statul de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificările legii privind Înalțul Consiliu al Justiției din Ucraina, §89

„Articolul 10.1 prevede că membrii judecători ai Colegiului Disciplinar vor fi aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, astfel: 2 judecători de la Curtea Supremă de Justiție, 2 judecători de la curțile de apel și 1 judecător de la judecătorii. Este de salutat faptul că judecătorii sunt aleși de colegii lor. Cu toate acestea, nu este clar motivul pentru care Consiliul Disciplinar e format în principal din reprezentanți ai sistemului judiciar superior. De ce li se cere judecătorilor să aleagă 4 judecători din 5 din instanțele superioare și de apel? Mai mult, trebuie menționat expres că alegerea se face prin vot secret.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §52

5.2.3 Reprezentarea executivului în Consiliu; membrii de drept

„Deși prezența membrilor puterii executive în consiliile judiciare ar putea naște îngrijorări legate de încredere, o asemenea practică e destul de obișnuită. [...] O astfel de prezență nu pare, în sine, să afecteze independența consiliului, conform avizului Comisiei de la Veneția. Cu toate acestea, **ministrul justiției nu ar trebui să participe** la toate **deciziile** consiliului, de exemplu **cele privind măsurile disciplinare.**”

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §33

A se vedea și CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului al Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §97; CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §16

„De asemenea, ar fi posibil să se includă în ÎCJ membri *ex officio* precum ministrul justiției sau președintele Curții Supreme. Acest lucru poate fi util pentru a facilita dialogul între diferiții actori din sistem. Cu toate acestea, trebuie avut grijă ca includerea membrilor *ex officio* să nu crească riscul dominării ÎCJ de către majoritatea politică. În cazul în care ministrul justiției ar fi inclus în calitate de membru *ex officio*, el nu ar trebui să aibă dreptul să voteze sau să participe la deliberare dacă în discuție este o decizie privind transferul judecătorilor și măsurile disciplinare împotriva judecătorilor.”

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §63

A se vedea și CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §§58-60

„[...] Propunerea [...] elimină orice participare a procurorilor în ÎCJ, dar păstrează competențele ÎCJ în ceea ce privește procurorii (cerințele de incompatibilitate și disciplină). Cu toate acestea, ÎCJ nu ar trebui să aibă astfel de competențe dacă există un consiliu separat al procurorilor.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §42

„[...] Se pare că hotărârea Volkov nu exclude membrii *ex officio*. Aceștia ar putea fi membri ai ÎCJ fără drept de vot.”

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind modificările Constituției, consolidarea independenței judecătorilor și modificările la Constituție propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei, §57

5.2.4 Membrii care nu au calitatea de magistrat: importanța reprezentării societății civile

„[...] Gestionarea organizării administrative a sistemului judiciar nu ar trebui să fie neapărat în întregime în mâinile judecătorilor. De fapt, ca regulă generală, componența unui Consiliu prevede prezența membrilor care nu fac parte din sistemul judiciar, care reprezintă alte puteri ale statului sau sectoarele academice ori profesionale ale societății. Această reprezentare este justificată, deoarece obiectivele Consiliului se referă nu doar la interesele membrilor sistemului judiciar, ci mai ales la interesele generale. Controlul calității și imparțialității justiției este un rol ce depășește interesele unui anumit judecător. Efectuarea acestui control de către Consiliu va determina creșterea încrederii cetățenilor în administrarea justiției. Mai mult, într-un sistem ghidat de principii democratice, pare rezonabil ca Consiliul Justiției să fie legat de reprezentarea voinței poporului, așa cum este ea exprimată în Parlament.

[...] [O] regulă de bază apare a fi aceea că o mare parte a membrilor [Consiliului Suprem al Justiției] ar trebui să fie membri ai sistemului judiciar, și că ar trebui să se realizeze un echilibru între membrii din sistemul judiciar și alți membri din oficiu sau aleși. [...]”

CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §§9-12

A se vedea și CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §§27 și 30

„[...] Este o practică obișnuită ca «consiliile judiciare să includă și membri care nu fac parte din sistemul judiciar și care reprezintă alte ramuri ale puterii sau sectorul academic ori profesional», iar Comisia de la Veneția recomandă chiar ca o parte substanțială a membrilor să nu aparțină sistemului judiciar. [...]

[...] [Î]n loc să excludem în totalitate profesioniștii din domeniul juridic, s-ar putea lua în considerare adăugarea de membri în numele comunității profesionale, ceea ce nu ar extinde excesiv dimensiunea ÎCJP, și ar asigura în același timp reprezentarea utilizatorilor sistemului judiciar.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§30,31

„Corporatismul poate fi evitat prin asigurarea faptului că membrii Comisiei pentru Serviciul Judiciar, aleși de colegii lor, nu exercită o influență decisivă ca organism. Ei trebuie să fie util contrabalansați de reprezentanții societății civile (avocați, profesori de drept și consilieri juridici, membri ai comunității academice sau științifice din toate ramurile).”

CDL-AD(2002)012, Avizul privind proiectul de revizuire a Constituției României, §66

A se vedea și CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul superior al Magistraturii din România, §§138, 139; CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §89; CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §24; CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente la Constituția (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia, §179; CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) Republicii Bulgaria, §45; CDL-AD(2012)020, Avizul privind actele cardinale privind sistemul judiciar care au fost modificate în urma adoptării avizului CDL-AD(2012)001 privind Ungaria, §§33, 34; CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul juridic și remunerația judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria, §45; CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei

de la Veneția și OSCE/ODIHR privind o propunere de lege constituțională privind modificările și amendamentele la Constituția Georgiei, §102; [CDL-AD\(2002\)021](#), Avizul suplimentar privind revizuirea Constituției României, §§21, 22

„[...] Este recomandabil ca consiliile judiciare să includă membri care nu sunt ei înșiși reprezentanți ai puterii judiciare. Însă acești membri ar trebui, de preferință, să fie numiți de către puterea legislativă, în loc de executiv.”

[CDL-AD\(2010\)042](#), Avizul interimar privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor (din 27 septembrie 2010) din Turcia, §34

„În opinia Comisiei de la Veneția, această compoziție cu un număr egal de judecători și membri nejudecători ar asigura includerea societății și ar evita atât politizarea, cât și guvernarea autocratică.

Un element suplimentar crucial al acestui echilibru ar fi ca Președintele Consiliului Judiciar să fie ales de Consiliul Judiciar dintre membrii ne-magistrați ai acestuia (cu excepția ministrului justiției) cu o majoritate de două treimi, și să aibă un vot decisiv. [...]

[...] La fel ca pentru plen, între membrii comisiei de disciplină care aparțin sistemului judiciar ar trebui să existe o reprezentare echilibrată a judecătorilor de la toate nivelurile și instanțele (vezi mai jos comentariile privind modificările legilor).”

[CDL-AD\(2011\)010](#), Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului, precum și proiectele de amendamente la Legea instanțelor judecătorești, Legea cu privire la parchetul de stat și Legea cu privire la Consiliul Judiciar din Muntenegru, § 20-22

„Cu noua componentă propusă a Consiliului Judiciar se urmărește să se obțină paritate între membrii magistrați și membrii ne-magistrați. Comisia de la Veneția salută această nouă componentă, care ar evita atât riscul de politizare, cât și riscul de auto-perpetuare a guvernării judecătorilor.

Cu toate acestea, paritatea între membrii magistrați și membrii ne-magistrați nu ar privi și procedurile disciplinare, întrucât ministrul justiției nu ar putea participa și vota în astfel de cauze și, în consecință, judecătorii ar avea o majoritate [...]. Prin urmare [...], un element suplimentar esențial al acestui echilibru ar fi adăugarea la articolul 127 din Constituție a unei dispoziții privind un complet disciplinar mai mic din cadrul Consiliului Judiciar, cu o paritate a membrilor magistrați și ne-magistrați (cu excluderea ministrului justiției). Detaliile referitoare la acest complet disciplinar ar putea fi reglementate de lege, ținându-se seama de importanța reconcilierii independenței sistemului judiciar cu responsabilitatea acestuia.”

[CDL-AD\(2012\)024](#), Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru, §§20, 21

„[...] [O]rganizarea unui concurs pentru alegerea reprezentanților societății civile în Consiliul Disciplinar este binevenită. Cu toate acestea, ar fi de dorit ca criteriile de selecție a candidaților, precum și mecanismul de numire și funcționare a Comisiei care va selecta candidații să fie specificate chiar în lege, mai degrabă decât într-un regulament. În plus, ar trebui clarificat faptul că rolul ministrului în numirea acestor persoane este unul formal, și că numirea se face în conformitate cu recomandările Comisiei care selectează candidații.”

[CDL-AD\(2014\)006](#), Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §54

„[...] [C]omisia de la Veneția nu a fost niciodată în favoarea sistemelor în care toți membrii corpului erau aleși de judecători. Având în vedere că acum CDF [Consiliul pentru determinarea faptelor] a obținut puteri foarte importante în sfera disciplinei judecătorilor, se recomandă ca o proporție semnificativă a membrilor săi să fie numiți de organele alese democratic, preferabil de către Parlament, cu o majoritate calificată de voturi. [...]”

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §77

5.2.5 Cerințe de calificare pentru candidații pentru Consiliu; incompatibilități și cote

„Este vital ca membrii Consiliului să aibă suficientă experiență practică pentru a-și desfășura activitatea. Prin urmare, cerința unei experiențe de șapte ani [...] pare adecvată.”

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Înalțului Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §51

„Cerința de 10 ani de experiență pentru judecători [pentru a fi eligibili în Consiliu] ar trebui reconsiderată, deoarece va face alegerea candidaților calificați de la toate nivelurile sistemului judiciar, în special de la instanțele de prim nivel, foarte dificilă.”

CDL-AD(2011)019, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „privind statutul judecătorilor” din Kârgistan, §36

„[...] În ceea ce privește membrii aleși de Adunarea Națională, criteriile ridică întrebarea de ce numai cei care au promovat examenul de Barou se încadrează în categoria «avocaților proeminenți». Aceasta ar exclude profesorii de drept, de exemplu [...]”

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §60

„[...] [A]mendamentele ar putea prevedea că în cazul în care un președinte al unei instanțe este ales în Consiliu, acesta să demisioneze din funcția de președinte, menținându-și, sigur, funcția de judecător.”

CDL-AD(2013)007, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea organică privind instanțele ordinare din Georgia, §50

„[...] [P]entru a izola consiliul judiciar de politică, membrii săi nu ar trebui să fie membri activi ai parlamentului.”

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §32

„[...] Din 15 membri [ai Consiliului Judiciar], 4 trebuie să aparțină comunităților ne-majoritare și, în plus, alți trei trebuie să fie aleși cu votul dublei majorități de către Parlament.

În avizul său din 2005, Comisia de la Veneția a declarat că dispozițiile referitoare la reprezentanții comunităților ne-majoritare «trebuie salutate» (§40). Întrebarea este dacă cota etnică directă pentru selectarea candidaților este încă o soluție acceptabilă în condițiile actuale.

[...] Mecanismele de împărțire a puterii între diferite comunități etnice trebuie evaluate în lumina istoriei recente a țării; criteriul etnic pentru eligibilitatea în funcții politice poate fi susținut în urma unui război civil, dar trebuie reconsiderat după un timp – a se vedea, în special, avizul din 2005 privind situația constituțională din Bosnia și Herțegovina. [...]

În contextul macedonean, amendamentul propus servește la protejarea comunităților ne-majoritare. Mai mult, cotele etnice nu blochează accesul în CJ candidaților din comunitățile majoritare. În

consecință, cauza *Sejdić și Finci* nu poate servi ca precedent. Acestea fiind spuse, se aplică în continuare raționamentul Curții, și anume abordarea «dinamică» a analizei criteriilor electorale bazate pe etnie.

Comisia de la Veneția amintește în acest sens că punctul 10 din Principiile de bază ale ONU privind independența sistemului judiciar impune ca judecătorii să fie numiți fără discriminare pe baza «originii naționale». Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei nr. R(94)1224 solicită numirea judecătorilor pe bază de merit, cu luarea în considerare a «calificărilor, integrității, capacității și eficienței» (a se vedea principiul 1 punctul 1(2)-c). Principii similare sunt proclamate de Carta europeană a statutului judecătorilor [...]. Principiul numirii «bazate pe merit» este citat cu aprobarea Comisiei de la Veneția în Raportul său privind numirile judiciare, §§10 și 36-37.

[...] Principiul «dublei majorități» poate fi greu de aplicat în contextul alegerii membrilor din sistemul judiciar ai CJ. Mai mult, Comisia reiterează faptul că cota etnică în contextul specific al țării ar trebui să protejeze minoritățile și, prin urmare, poate fi privită ca un fel de «discriminare pozitivă». Prin urmare, cotele etnice directe rămân un alt mecanism posibil care să asigure o reprezentare adecvată a comunităților ne-majoritare. Cu toate acestea, autoritățile trebuie să ia în considerare dacă ar trebui să existe cote etnice în raport cu membrii ne-magistrați ai CJ aleși de Parlament.”

CDL-AD(2014)026, Avizull privind cele șapte amendamente la Constituția „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind, în special, Consiliul Judiciar, competența Curții Constituționale și zonele financiare speciale, §§58, 60 -63, 65

A se vedea și CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §19

„[...] Proiectul de lege indică faptul că componența [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] trebuie să reflecte compoziția etnică a BiH, cu cel puțin șase membri ai fiecăruia din Popoarele Constituente și un număr adecvat de membri ai Celorlaltor Popoare. Ar trebui, de asemenea, asigurată o reprezentare egală a genului. [...]

[...] [Î]ntr-o țară de mărimea BiH, utilizarea unei cerințe privind o anumită compoziție etnică pentru ÎCJP va face foarte dificilă în practică îndeplinirea cerinței asigurării reprezentării egale a sexelor. Comisia de la Veneția susține cu fermitate politicile menite să asigure echilibrul de gen în instituțiile publice, și consideră că acestea ar trebui salutate și toate eforturile în această direcție ar trebui lăudate. Cu toate acestea, **o dispoziție legală inflexibilă care stabilește o cotă etnică și de gen peste cele de competență profesională – luând în considerare dimensiunea și populația țării – poate submina funcționarea eficientă a sistemului”.**

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§32 și 35

5.2.6 Președintele și vicepreședintele Consiliului

5.2.6.1 Numirea/alegerea președintelui și a vicepreședintelui

„Este necesar să se asigure că președinția consiliului judiciar este exercitată de o persoană imparțială care nu e apropiată de partidele politice. De aceea, în sistemele parlamentare în care președintele/șeful statului are puteri mai mult formale nu există obiecții la atribuirea președinției consiliului judiciar șefului statului, în timp ce în sistemele (semi-)prezidențiale **președintele consiliului ar putea fi ales de Consiliul însuși dintre membrii săi ne-magistrați**. O astfel de soluție ar putea aduce un echilibru între independența necesară a președinției și necesitatea de a evita posibile tendințe corporatiste în cadrul consiliului.”

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare, §35

A se vedea și [CDL-AD\(2015\)042](#), Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §66; [CDL-AD\(2004\)044](#), Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia, §58

„[...] [P]reședintele ar trebui să fie ales dintre membrii ne-magistrați cu o majoritate de 2/3 a membrilor, pentru a oferi CJ mai multă legitimitate democratică și credibilitate în fața publicului și a elimina impresia de conducere corporatistă a sistemului judiciar. [...]”

[CDL-AD\(2015\)042](#), Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §66

A se vedea și [CDL-AD\(2019\)008](#), Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar din Macedonia de Nord, §12; [CDL-AD\(2015\)045](#), Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar din Albania, §63; [CDL-AD\(2015\)022](#), Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) Republicii Bulgaria, §71; [CDL-AD\(2012\)024](#), Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru, §22

„[...] Este adevărat că Comisia de la Veneția a declarat că «*președintele consiliului ar putea fi ales de consiliul însuși dintre membrii săi ne-magistrați.*» Însă această recomandare a Comisiei este destinată în principal situațiilor în care judecătorii aleși de colegii lor au majoritatea în consiliu, și nu se aplică dacă ea crește riscul de dominare a Consiliului de către actuala majoritate parlamentară.”

[CDL-AD\(2018\)011](#), Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §66

„Este binevenit ca președinții CJS să fie aleși prin rotație dintre membrii judecători și membrii ne-magistrați, pentru un mandat de doi ani și jumătate (articolul 81). Această metodă conferă CJS o legitimitate democratică în fața publicului.”

[CDL-AD\(2017\)019](#), Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei, §90

„Pot exista abordări diferite în ce privește rolul președinților instanțelor supreme în cadrul consiliilor judiciare. Unele țări aleg să nu impună restricții și îi permit președintelui Curții Supreme să fie ales/numit președinte al Consiliului și să ocupe ambele funcții simultan (așa cum se întâmplă încă în Serbia, dar acum se propune să se schimbe). În vederea sporirii independenței sistemului judiciar, alții pot prefera să separe poziția administrativă din cadrul sistemului judiciar de cea de membru al Consiliului; și, prin urmare, în cazul în care președintele Curții Supreme va fi numit președinte al Consiliului, această persoană ar trebui să demisioneze din funcția sa la Curtea Supremă [...]”

[CDL-AD\(2014\)028](#), Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Întalul Consiliu Judiciar din Serbia, §23

„Este de salutat că, în temeiul noului articol 47(2) din lege, președintele Curții Supreme nu va mai fi președintele din oficiu al ÎCJ. Alegerea președintelui de către membrii ÎCJ este în conformitate cu standardele internaționale.”

[CDL-AD\(2018\)029](#), Avizul privind dispozițiile privitoare la Consiliul Procurorilor din proiectul Legii organice privind Parchetul și dispozițiile privitoare la Întalul Consiliu al Justiției din Legea organică existentă a instanțelor ordinare din Georgia, §48

„[...] Încredințarea către ministrul [justiției] a președinției Plenului CJS (și poate și simpla sa participare la ședința celor două Secții) este de natură să interfereze cu autonomia și independența sistemului judiciar față de puterea politică. Chiar și aparența unei astfel de influențe trebuie evitată pentru a se asigura încrederea publicului în sistemul judiciar.”

CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) al Republicii Bulgaria, §§69 și 71

A se vedea și CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii sistemului judiciar din Bulgaria, §5; CDL-INF(1999)005, Avizul privind reforma sistemului judiciar în Bulgaria §§34-35

„Alegerea președintelui Consiliului de către membrii acestuia, prin vot secret [...] este binevenită. Cu toate acestea, ar fi de dorit ca Consiliul să aleagă și un vicepreședinte care să acționeze în absența președintelui, în locul aranjamentului prevăzut la articolul 12.3 ca, în absența președintelui, președinția să fie exercitată de cel mai în vârstă membru.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §58

„[...] **[N]u este potrivit ca președintele și vicepreședinții [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] să fie aleși pe criterii etnice, și decizia cu privire la alegerea lor nu ar trebui lăsată Adunării Parlamentare. În plus, acest sistem de rotație a președinților slăbește ÎCJP.**”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §47

5.2.6.2 Revocarea din funcție a președintelui și a vicepreședintelui

„În ceea ce privește dispoziția privind revocarea președintelui, precum și propunerea motivată din partea a trei membri (articolul 12.4), trebuie să existe și votul membrilor Consiliului, care nu ar trebui să aștepte trei luni de inacțiune înainte de a acționa singuri. O majoritate de 2/3 s-ar putea aplica, de asemenea, ca în cazul revocării membrilor obișnuiți.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §59

[...] [E]ste important ca proiectul de lege să prevadă motive restrictive pentru care Adunarea Parlamentară poate decide revocarea președintelui și a vicepreședintelui [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor]. [...] **Ar trebui să se emită un aviz de către un organism de experți înainte ca Parlamentul să ia o decizie.** În plus, spre deosebire de procesul electoral, în care există o selecție prealabilă ce limitează alegerea Adunării Parlamentare, **în decizia de revocare Adunarea Parlamentară nu este limitată și acționează pe cont propriu. Acest lucru e inadecvat și trebuie reconsiderat.**”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §48

5.2.7 Structura și metodele de lucru ale Consiliului

„[...] Ținând cont de competențele atribuite ÎCJ, acesta ar trebui să funcționeze ca un organism cu activitate permanentă, iar membrii aleși, spre deosebire de membrii ex officio, nu ar trebui să poată desfășura nicio altă activitate publică sau privată în timp ce activează în ÎCJ .”

CDL-AD(2010)029, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea de modificare a anumitor acte legislative ale Ucrainei în legătură cu prevenirea abuzului de drept de apel, §30

„Activitatea [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] ar trebui să fie cât mai transparentă; ar trebui să răspundă în fața publicului prin rapoarte și informații diseminate pe scară largă. Obligația de informare poate include și obligația de a prezenta Adunării Parlamentare un raport cu privire la starea de lucruri din instanțe sau parchete. Cu toate acestea, acest lucru nu ar trebui transformat într-o responsabilitate formală a ÎCJP față de ramurile legislativă sau executivă ale puterii.

În acest sens articolul 25.3 e clar problematic, deoarece prevede că dacă rapoartele primesc o evaluare negativă, Adunarea Parlamentară «poate revoca președintele sau pe un membru al Consiliului». [...].”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§71, 72

A se vedea și CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §§35, 36

„Legea din 2004 a creat [Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor] ca un organism unic și uniform. Deși acest lucru nu este cu totul neobișnuit, în mod ideal cele două profesii – judecători și procurori – ar trebui să fie reprezentate de organisme separate. Din acest motiv, structura inițială a ÎCJP a fost criticată și s-a recomandat să fie subdivizată în două sub-consilii.

Cu toate acestea, dacă ambele profesii trebuie reprezentate în aceeași structură, aceasta trebuie să asigure o separare clară între cele două profesii. Cerința Comisiei de la Veneția este ca: «Dacă consiliile procurorilor și judecătorilor sunt un singur organism, ar trebui să se asigure că judecătorii și procurorii nu se pot impune prin vot unii asupra celorlalți în procedurile de numire și disciplinare întrucât, datorită «activității lor de urmărire penală», procurorii pot avea o atitudine diferită de judecători în ce privește independența judiciară, și mai ales în ce privește procedurile disciplinare».

Prin urmare, Comisia de la Veneția salută înființarea, prin proiectul de lege, a două sub-consilii: unul pentru judecători și unul pentru procurori. Pare a fi o soluție echilibrată care, pe de-o parte, previne interferența excesivă a uneia dintre profesiile juridice în activitatea celeilalte și, pe de altă parte, face posibilă menținerea structurii actuale a ÎCJP ca organ comun al/procurorilor și judecătorilor.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§58-59 și 61

A se vedea și CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §§133-136; CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) al Republicii Bulgaria, §28

5.3 Aspecte procedurale ale numirii/alegerii membrilor consiliului

„Adunării Naționale nu ar trebui să i se încredințeze alegerea efectivă a candidaților, iar «nominalizatorii autorizați» ar trebui să propună un singur candidat pentru fiecare post vacant. În acest fel, Adunarea Națională va avea un drept de veto. Aceasta pare a fi singura soluție care ar evita considerarea motivațiilor politice la desemnarea membrilor Consiliului.”

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Înaltului Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §48

„[Comisia] consideră totuși că membrii care nu sunt judecători ar trebui să fie aleși mai degrabă de Parlament, decât de președintele Republicii.”

CDL-AD(2004)044, Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia, §57

„[...] [D]elegația a reiterat propunerea Comisiei de a alege componenta parlamentară a Consiliului cu majoritate calificată. Acest lucru ar asigura că această componentă reflectă compoziția forțelor politice din Parlament și ar face efectiv imposibil ca majoritatea din Parlament să ocupe toate funcțiile cu propriii candidați, așa cum se întâmplase în trecut.”

CDL-AD(2003)012, Memorandum: Reforma sistemului judiciar în Bulgaria, §15

A se vedea și CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Înalțului Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §§19, 21; CDL-AD(2008)009, Avizul privind Constituția Bulgariei, §25; CDL-AD(2003)016, Avizul privind modificările constituționale ce reformează sistemul judiciar din Bulgaria, §25

„Comisia de la Veneția este de părere că alegerea componentei parlamentare ar trebui să se facă cu o majoritate calificată de două treimi, cu un mecanism împotriva posibilelor blocaje, sau printr-o metodă proporțională care să asigure că opoziția are o influență asupra componenței Consiliului.

Revine autorităților georgiene să decidă ce soluție este adecvată, dar mecanismul anti-impas nu ar trebui să acționeze ca un factor de descurajare pentru ajungerea la un acord pe baza unei majorități calificate în primă instanță.”

CDL-AD(2013)007, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea organică privind instanțele ordinare din Georgia, §§52-53

A se vedea și CDL-AD(2018)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările legii privind Consiliul Judiciar și judecătorii din Muntenegru, §§11, 15 și 19; CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §§61-62; CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §16; CDL-AD(2017)013, Avizul privind proiectul de Constituție revizuită a Georgiei, §87; CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale privind sistemul judiciar din Albania, §§54, 55, 57-59 și 61; CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente la Constituția (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia, §180; CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum a fost propus de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015, §§37 și 38; CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) Republicii Bulgaria, §48-51; CDL-AD(2014)026, Avizul privind cele șapte amendamente la Constituția „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind, în special, Consiliul Judiciar, competența Curții Constituționale și zonele financiare speciale, §67; CDL-AD(2013)028, Avizul privind proiectul de amendamente la trei dispoziții constituționale referitoare la Curtea Constituțională, procurorul suprem de stat și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §12; CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §19

„În ce privește membrii ne-magistrați, procesul de *nominalizare* e la fel de important ca metoda alegerii lor. Desprinderea lor de politică poate fi asigurată printr-un proces de nominalizare transparent și deschis, inițiat de organismele autonome de nominalizare (universități, ONG-uri, barouri etc.) și completat de Consiliul de numiri judiciare, care e compus din membri ai sistemului judiciar. Un astfel de proces de nominalizare ar trebui să asigure că Parlamentul face selecția dintre candidații cei mai calificați candidați, și nu numiți politic.”

CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul de amendamente constituționale revizuite privind sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania, §16

„Dispoziția din proiectul articolului 127 conform căreia candidații pentru statutul de membru ne-magistrat ar trebui selectați pe baza unui apel public de candidaturi este binevenită, deoarece îmbunătățește transparența procedurii, de unde încrederea publicului în Înalțul Consiliu Judiciar.”

CDL-AD(2013)028, Avizul privind proiectul de amendamente la trei dispoziții constituționale referitoare la Curtea Constituțională, Procurorul suprem de stat și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §13

„Însăși ideea unui «mandat comun» este criticată. Mandatele nesincronizate sunt o caracteristică comună în organismele colegiale din Europa. Ele ajută la conservarea memoriei instituționale și a continuității acestor organisme. Mai mult, ele contribuie la pluralismul intern și, prin urmare, la independența acestor organe: în cazul în care membrii aleși la date diferite lucrează unul lângă altul, există șanse mai mari ca ei să aibă o orientare politică diferită. În schimb, înlocuirea simultană a tuturor membrilor poate duce la un CNJ uniform politic.”

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național al Justiției; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare, §29

„[...] Reînnoirea aproape totală (cu excepția membrilor ex officio) a componenței ÎCJ la fiecare trei ani poate afecta continuitatea instituțională a acestui organism. Documentul conceptual propune o reînnoire pe termen mediu a unei părți din componența ÎCJ [Înaltului Consiliu Judiciar]; Comisia de la Veneția e în favoarea acestei propuneri, dar recomandă și mărirea duratei mandatului membrilor ÎCJ.”

CDL-AD(2018)032, Avizul privind documentul conceptual privind reforma Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan, §23

„Comisia de la Veneția este de părere că, atunci când își folosește puterea legislativă pentru a proiecta viitoarea organizare și funcționare a sistemului judiciar, parlamentul ar trebui să se abțină să adopte măsuri care ar pune în pericol continuitatea calității de membru al Înaltului Consiliu Judiciar.

Revocarea prematură a tuturor membrilor Consiliului ar crea un precedent prin care orice nou guvern sau nou Parlament care nu a aprobat componența Consiliului ar putea să-i înceteze existența mai devreme și să-l înlocuiască cu un nou Consiliu. În multe circumstanțe o astfel de modificare, mai ales dacă se produce rapid, ar ridica suspiciunea că intenția din spatele ei a fost să influențeze cauzele aflate pe rolul Consiliului. [...]”

CDL-AD(2013)007, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea organică privind instanțele ordinare din Georgia, §§71-72

„[...] [B]arourile, facultățile de drept etc. ar trebui să fie implicate formal în procesul de desemnare a membrilor ne-magistrați ai CJS; [...]”

CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria, §113

„Excluderea reînvestirii directe/re-alegerii odată cu prelungirea duratei mandatului [șase ani] urmărește consolidarea independenței membrilor CSM [Consiliul Superior al Magistraturii]. Acest lucru este pozitiv.”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova, §§52 și 53

„Nu e necesar să se înființeze un registru electoral pentru judecătorii cărora li se permite să voteze la alegerile pentru Consiliu. E greu de înțeles cum un președinte de instanță ar putea ignora un coleg la distribuirea buletinelor de vot, sau cum o persoană care nu e judecător ar obține un astfel de buletin.”

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Înaltului Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §53

„[...] [D]eciziile privind numirile judecătorilor și procurorilor nu pot fi delegate comisiilor. Alegerea judecătorilor și a procurorilor se face cu votul majorității membrilor, dar pentru alegerea judecătorilor decizia trebuie să fie susținută de cel puțin șapte judecători, și la fel la pentru procurori. Acest lucru împiedică atât judecătorii cât și procurorii să-și impună voința celeilalte profesii.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Întalitul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §57

„[...] Proiectul de lege lasă, așadar, întregul proces de alegere a doi membri ai ÎCJ la discreția Baroului și a adunării decanilor facultăților de drept. Această abordare e discutabilă deoarece – deși respectarea autonomiei acestor instituții e relevantă în contextul autoguvernării sau al altor chestiuni interne – alegerea membrilor ÎCJ clar nu e o problemă internă a universității sau a Baroului. [...] Procedurile de alegere a candidaților la ÎCJ, precum și cerințele detaliate pentru candidați, ar trebui stabilite în prezenta lege.”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Întalitul Consiliu Judiciar din Serbia, §48

„[...] [P]rocedura de alegere a membrilor ÎCJP ar putea fi considerată deficitară din anumite puncte de vedere. Din cei 15 membri, doi sunt aleși de membrii Camerei Reprezentanților, ai Adunării Parlamentare și ai Consiliului de Miniștri; doi sunt aleși de barourile entităților; cinci sau șase de procurori, și cinci sau șase de judecători. Datorită acestei proceduri, selecția ar putea fi vulnerabilă la rivalitățile interinstituționale și interpersonale din sistemul judiciar.”

CDL-AD(2012)014, Avizul privind securitatea juridică și independența sistemului judiciar în Bosnia și Herțegovina, §88

„[...] Ar trebui menționat expres că alegerea [membrilor Comisiei de Disciplină] se face prin vot secret.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §52

„Comisia de la Veneția a obiectat permanent împotriva utilizării testelor psihologice pentru recrutarea judecătorilor și încredințării acestor teste unor experți externi în psihologie. În plus, e destul de neobișnuit să vedem aceste teste ca o condiție prealabilă pentru alegerea unui membru judiciar al CJ [Consiliului Judiciar]. Acest mecanism oferă CJ posibilitatea de a selecta candidații, care ar trebui, în mod normal, să fie aleși și să reprezinte sistemul judiciar. Comisia de la Veneția reamintește că toți candidații la funcția de membru judiciar sunt deja judecători activi, deci în mod normal ar trebui să aibă deja minime abilități sociale și integritate. Acest mecanism e posibil să înlocuiască alegerea liberă a membrilor judiciari cu un sistem de cooptare, care nu se potrivește bine cu ideea de «membri judiciari aleși de colegii lor». Deși este perfect rezonabil să existe cerințe formale de eligibilitate, și ca CJ să controleze procesul alegerilor, rațiunea pentru care CJ selectează candidații nu este nici clară și nici acceptabilă. Comisia de la Veneția invită autoritățile să reconsidere această dispoziție.”

CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar al Macedoniei de Nord, §16

5.4 Statutul membrilor

„Imunitatea garantează membrilor Consiliului independența și le permite să își desfășoare activitatea fără a avea nevoie să se apere permanent împotriva, de exemplu, acuzațiilor nefondate și șicanatoare”.

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul legii Întaltilui Consiliu Judiciar al Republicii Serbia, §26

„[...] [P]are să se meargă foarte departe prin prevederea, așa cum face articolul 38.1, a faptului că Plenul ÎCJP trebuie să autorizeze anchetarea și urmărirea penală pentru o infracțiune comisă de un membru ales al Consiliului chiar în cazul infracțiunilor care nu au nicio legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de membru al ÎCJP. În alte avize Comisia de la Veneția a fost critică cu privire la acordarea

imunităților extinse judecătorilor. În acest caz e dificil de înțeles de ce membrii ÎCJP ar trebui să aibă imunitate la anchetă și la urmărirea penală, cu excepția cazului în care această imunitate este ridicată de ÎCJP. Singura excepție de la această dispoziție pare să se refere la cazuri flagrante (articolul 38.9).”

CDL-AD(2010)042, Avizul interimar privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu pentru Judecători și Procurori (din 27 septembrie 2010) din Turcia, §68

„[...] [M]embrii ÎCJ ar trebui să își exercite funcția ca profesie cu normă întreagă.”

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina, §43

„Potrivit proiectului de lege, membrii [Înaltului Consiliu Judiciar și al Procurorilor] vor exercita un mandat de patru ani și pot fi realeși o singură dată (articolul 9). Nimeni nu poate fi ales pentru mai mult de două mandate consecutive (articolul 3.7). Durata mandatului este una standard deoarece, în majoritatea țărilor, membrii consiliilor judiciare sunt aleși pentru o perioadă de timp destul de scurtă (trei ani în Olanda, șase ani în «Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei» etc.). În unele țări, membrii consiliului judiciar au un mandat pe viață (Canada, Cipru etc.) sau durata mandatului corespunde cu cea a funcției lor principale. Toate aceste soluții sunt legitime.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul Legii privind Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §49

A se vedea și CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §33; CDL-AD(2011)019, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „privind statutul judecătorilor” din Kârgistan, §§26, 27

„Membrii Consiliului care nu sunt membri *ex officio* pot fi aleși pentru un mandat de cinci ani, fără nicio posibilitate de realegere. Excluderea posibilității realegerii imediate este destinată să sporească garanțiile de independență a [...] membrilor [Consiliului Superior al Justiției].

Deoarece nu există o gradăție în ritmul în care membrii Consiliului își termină mandatul și sunt înlocuiți, membrii aleși și-ar încheia mandatele simultan. Astfel, componența Consiliului se va schimba aproape în totalitate, cu excepția membrilor *ex officio*. Influența membrilor *ex officio* în cadrul Consiliului ar putea fi astfel consolidată nejustificat. În plus, ar putea rezulta o lipsă severă de continuitate în activitatea Consiliului datorită faptului că noii membri ar trebui să se familiarizeze cu sarcinile Consiliului, iar trecerea de la o componență la alta ar face ca anumite inițiative ale membrilor anteriori să fie abandonate sau uitate.”

CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania, §§20, 21

A se vedea și CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §65

„Membrii [Comisiei de Disciplină, ca organism care soluționează cauzele disciplinare și aplică sancțiuni disciplinare judecătorilor], vor fi selectați pentru un mandat fix de șase ani (articolul 9.4), și acest lucru este, de asemenea, binevenit.

Potrivit articolului 9.5, «mandatul unui membru al Comisiei de Disciplină se prelungește *de jure* până la preluarea mandatului de către următoarea Comisie». Se recomandă prelungirea mandatului membrului până la finalizarea soluționării cauzelor în care acesta este implicat.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru

Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §§50-51

„[...] Într-adevăr, însăși condamnarea unui membru al Consiliului pentru o infracțiune îl face nedemn să exercite această funcție.”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §53

„[...] Deciziile de suspendare a unui membru ar trebui să fie corelate cu gravitatea acuzațiilor împotriva sa și/sau să se bazeze pe motivul că suspendarea sa e necesară pentru funcționarea eficientă a ÎCJ. [...]

Deși, conform articolului 43, oricare membru al ÎCJ are dreptul să inițieze demiterea oricărui alt membru, în proiectul de lege nu există mecanisme care să prevadă suspendarea sau demiterea membrilor *ex officio* (ne-aleși) dacă acționează cu încălcarea Constituției sau a legii. [...].”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §§30 și 32

„[...] Ar fi [...] mai adecvat să se ocupe de cazurile de «încălcare a obligațiilor» prin procedura disciplinară obișnuită, ceea ce ar trebui stabilit clar prin proiectul de lege, și ar trebui să se prevadă o cale de atac la instanță [...]. Principiul proporționalității ar trebui luat în considerare în mod adecvat, iar demiterea [unui membru al Consiliului Judiciar] ar trebui aplicată doar ca măsură de ultim resort.”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §58

„Conform articolului 11.2, propunerea motivată a Comisiei de Disciplină de revocare a mandatului unui membru al Comisiei de Disciplină va fi prezentată organului care l-a desemnat sau l-a ales pe acel membru, pentru a-l revoca și înlocui cu alt membru. Comisia ar trebui să poată ea însăși să îl demită pe membru, mai degrabă decât să remită problema organului care l-a ales, pentru a revoca numirea. Credibilitatea Comisiei de Disciplină ar fi subminată dacă acest organ nu ar reuși să facă acest lucru. Cu toate acestea, trebuie să existe reguli foarte clare pentru invocarea procedurii în cazul în care un membru nu își îndeplinește obligațiile, pentru a se asigura că i se dă atenția cuvenită.”

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §56

„[...] [Legea] pare să spună că o persoană poate fi revocată din [Înalțul Consiliu Judiciar și al Procurorilor] pentru comportament imoral. Acest lucru pare imprecis și, prin urmare, nesatisfăcător din punctul de vedere al standardelor legale.

Descalificarea poate fi legată de o infracțiune sau o abatere disciplinară. Calitatea de membru poate fi suspendată, de asemenea, în cazul în care statutul de judecător sau procuror al membrului este suspendat, de exemplu din cauza unei anchete penale în curs sau din alte motive prevăzute de lege.

În plus, decizia de încetare a fost transferată de la ÎCJP la Adunarea Parlamentară. Această decizie nu pare să necesite o majoritate calificată. Atunci când este privită împreună cu redactarea foarte vagă a anumitor cauze (membrul nu își îndeplinește atribuțiile în mod adecvat, eficient sau imparțial; membrul comite un act din cauza căruia nu mai merită să îndeplinească atribuțiile în Consiliu), aceasta poate duce la politizarea – sau impresia de politizare a – activităților ÎCJP, ai cărui membri depind de Adunarea Parlamentară nu doar pentru alegerea lor, ci și când își exercită mandatul.

În special, [...] Adunarea Parlamentară poate să demită un membru al ÎCJP în cazul în care acesta «nu își îndeplinește atribuțiile într-un mod adecvat, eficient sau imparțial» [...]. Cu toate acestea, nu este clar cum va fi evaluată îndeplinirea eficientă și adecvată a atribuțiilor de către membrul ÎCJP și care sunt procedurile pentru o astfel de evaluare. Acest lucru trebuie reconsiderat.

Articolul 10.1.e prevede că demiterea se poate produce «dacă membrul nu își îndeplinește obligațiile care decurg din funcția pe care o îndeplinește din cauza bolii sau din alte motive». Incapacitatea membrului ÎCJP de a-și îndeplini funcția ar trebui să conducă într-adevăr la demitere, chiar dacă aceasta a fost cauzată de motive obiective. Cu toate acestea, ar trebui luată în considerare perioada de timp în lipsește: trebuie definită clar o perioadă minimă de timp, după care poate fi solicitată demiterea.

Toate aceste dispoziții ar trebui să fie mult mai precise, iar deciziile privind încetarea/demiterea nu ar trebui lăsate la latitudinea Adunării Parlamentare.”

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina, §§51-56

„**Articolul 18** din proiectul de lege se referă la demiterea unui membru al Consiliului Judiciar. Conform **articolului 18 alin. 1** motivele demiterii sunt: «1) îndeplinirea atribuțiilor fără conștiință și neprofesionist; 2) condamnarea pentru o infracțiune care îl face nedemn de îndeplinirea atribuțiilor de membru al Consiliului Judiciar».

Noțiunile «fără conștiință și neprofesionist» și «nedemn de îndeplinirea atribuțiilor» sunt prea vagi și pot duce la o utilizare arbitrară a puterii de revocare a membrilor Consiliului Judiciar. Se recomandă insistent definirea mai atentă a acestor motive de demitere.

Membrii Consiliului sunt, de asemenea, demisi dacă li s-a aplicat o sancțiune disciplinară (**articolul 18 alineatul 2**). Însă în unele cazuri pot fi aplicate sancțiuni disciplinare pentru probleme relativ minore, caz în care demiterea va fi o măsură disproporționată.

E important să se clarifice în lege că hotărârea Consiliului care stabilește că un membru al Consiliului trebuie demis nu ar trebui să se bazeze pe fondul poziției/deciziei respectivului membru în cauzele individuale. Acest lucru e esențial pentru asigurarea independenței și autonomiei Consiliului Judiciar.”

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești și drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru, §§45-48

„O procedură privind păstrarea încrederii este specifică instituțiilor politice, cum ar fi guvernele care acționează sub control parlamentar. Nu este potrivită pentru instituții cum ar fi [Înaltul Consiliu Judiciar], ai cărui membri sunt aleși pentru un mandat fix. Mandatul acestor membri ar trebui să se încheie numai prin expirarea termenului, pensionare, demisie, deces sau demiterea din motive disciplinare.

O procedură disciplinară poate fi aplicată numai în cazurile de abateri disciplinare, și nu din motive de «lipsă de încredere». Articolul 41 stabilește clar motivele care pot duce la demiterea membrilor ÎCJ. Procedura disciplinară trebuie să se concentreze doar asupra întrebării dacă membrul ÎCJ nu și-a îndeplinit atribuțiile «în conformitate cu constituția și legea». Această întrebare nu trebuie confundată cu întrebarea dacă respectivul membru se bucură încă de încrederea judecătorilor care au participat la alegerea sa. În plus, procedura disciplinară trebuie să garanteze membrului ÎCJ un proces echitabil. Se remarcă faptul că o referire generală la un proces echitabil se face în temeiul articolului 46a, dar ar fi necesare detalii suplimentare cu privire la garanțiile acestuia.

[...] Membrii consiliilor judiciare sunt independenți și adesea trebuie să ia decizii nepopulare sau care nu vor plăcea judecătorilor. Supunerea lor la un vot de neîncredere le va reduce independența prin aceea că îi va face prea dependenți de dorințele judecătorilor și îi va îndepărta din rolul lor de a urmări obiectivele unei justiții independente și eficiente pentru statul în ansamblu. Mai mult, un astfel de vot este greu de conciliat cu funcțiile disciplinare ale unui consiliu judiciar. Prin urmare, Comisia de la Veneția recomandă cu fermitate ca o astfel de procedură să nu fie introdusă.”

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia, §§66, 67 și 70

A se vedea și CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, §§143-145

„[...] [...] Membrii ÎCJ aleși de Adunarea Națională pot fi demisi de Adunare cu o majoritate de 5/9, indiferent de majoritatea cu care au fost aleși. Acest lucru ar trebui revizuit, iar majoritatea necesară pentru demitere ar trebui să fie mai mare sau cel puțin egală cu majoritatea necesară pentru alegere. Este important ca criteriile de demitere (și procedurile) să fie stabilite în Constituție, și nu în lege.”

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia, §68

5.5 Alte organe de auto-reglementare ale sistemului judiciar

„Legea cu privire la organele de auto-reglementare judiciară este relativ scurtă și stabilește două organe de auto-reglementare: (1) Congresul Judecătorilor și (2) Consiliul Judecătorilor. [...]”

[...] Se pare, prin urmare, că ideea este să se ofere un cadru care să elaboreze puncte de vedere coerente pentru comunitatea judiciară cu privire la toate întrebările referitoare la judecători.

Reglementarea auto-reglementării pare a fi o contradicție; totuși, dacă o astfel de lege este considerată necesară, dispozițiile sale nu ar trebui să fie prea rigide. Deși este important să se ofere o bază solidă pentru auto-reglementarea judecătorilor, este important să nu fie sufocați.

În acest sens, o serie de dispoziții ridică îndoieli. În primul rând, articolul 4.4 prevede că statutul persoanelor care exercită activitățile de auto-reglementare judiciară este reglementat de Legea funcției publice. Conținutul acestei legi nu este cunoscut de Comisia de la Veneția, dar ar putea fi prea rigid dacă prevede reglementări stricte privind responsabilitățile, sau poate chiar reglementări care îi subordonează pe reprezentanți față de administrație.

În al doilea rând, nu e necesar ca **Congresul să fie convocat de președintele Republicii Kârghistan**, așa cum se prevede la articolul 6.2. Această dispoziție contrazice însăși ideea de auto-reglementare.

În al treilea rând, articolul 8.4 prevede că «*Resursele organizatorice, tehnice, materiale, financiare și metodologice necesare activității Consiliului Judecătorilor vor fi furnizate de Departamentul judiciar al Republicii Kârghistan.*» Acest lucru ar putea crea o dependență puternică ce ar fi incompatibilă cu ideea de auto-reglementare.

În al patrulea rând, regulile pentru alegerea reprezentanților sunt, de asemenea, foarte rigide; de exemplu, interdicția realegerii membrilor Consiliului Judecătorilor pentru un al doilea mandat consecutiv (articolul 8.8). Aceasta înseamnă o schimbare completă a membrilor la fiecare trei ani. O anumită continuitate poate fi de dorit, poate că mandatul ar putea fi eșalonat (reînnoire parțială).

Comisia de la Veneția ar [...] recomanda următoarele: [...] [i]ncluderea, în această lege, a modului în care trebuie îndeplinite diversele funcții de reprezentare și consultare ale Consiliului. Ar trebui clarificate și cazurile în care se adoptă decizii obligatorii, și care sunt consecințele juridice ale acestor decizii obligatorii.”

CDL-AD(2008)040, Avizul privind Legea constituțională privind organele de auto-reglementare judiciară din Kârgistan, §§6, 11-16 și 23

„[...] În ceea ce privește punctul 1 al articolului 127.5.1, care se referă la întrunirile judecătorilor de la instanțele locale și de la curțile de apel, acestea aparent pot discuta despre activitatea anumitor judecători și pot lua cu privire la aceste chestiuni decizii obligatorii pentru judecători. Aceasta nu pare o dispoziție adecvată. Independența judiciară impune ca judecătorii să nu fie supuși presiunii colegilor în legătură cu cauzele specifice. Articolul 127.5.2 prevede, de asemenea, că întrunirile judecătorilor Curții Supreme și ai instanțelor superioare specializate au aceleași puteri. Acest lucru ar trebui eliminat sau cel puțin clarificat, pentru a lămurii faptul că nu se poate pune presiune asupra unui judecător cu privire la o cauză individuală.

În legătură cu articolul 130, care prevede prezența anumitor persoane la Congresul Judecătorilor (inclusiv președintele Ucrainei, președintele *Verhovna Rada* și ministrul justiției), nu e clar de ce politicienii ar trebui să fie prezenți la aceste întâlniri. Prezența politicienilor poate produce presiune politică. Deși se prevede că persoanele invitate nu pot vota, nu e clar de ce e necesară prezența lor.

Proiectul articolului 131 prevede un nou sistem de alegere a delegaților la Congresul Judecătorilor. Comisia de la Veneția a recomandat anterior o reprezentare proporțională a diferitelor grade de jurisdicție (CDL-AD(2010)026, par. 96). Același comentariu ar putea fi făcut aici cu privire la reprezentarea la întrunirile judecătorilor.”

CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru justiție și demnitate umană din cadrul Direcției generale Drepturile omului și Statul de drept a Consiliului Europei privind proiectul de lege de modificare a legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor și a altor acte legislative ale Ucrainei, §§69-71

„Administrarea propusă a sistemului judiciar este complicată și implică nu mai puțin de cinci agenții: Consiliul Justiției, Administrația Judiciară, Consiliul pentru calificarea judecătorilor, Consiliul de disciplină al judecătorilor și Conferința Judecătorilor.

[...] Problemele nu se referă la numărul de instituții ca atare, ci în principal la întrebarea dacă puterea generală conferită sistemului ar putea fi prea mare.

[...] Acceptarea controlului parlamentar asupra Consiliului de disciplină este o inconsecvență. Pe de-o parte avem o soluție extensivă în ce privește Administrația Judiciară și drepturile Consiliului Justiției, pe de altă parte avem rolul extins pe care Parlamentul trebuie să îl joace în problemele de personal și de supraveghere judiciară. Adică în chestiuni strict legate de independență și de realizarea justiției.”

CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judecătorească și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia, §§11, 12 și 64

„Într-adevăr, este necesar un anumit nivel de complexitate instituțională pentru a se evita conflictele de interese și a se introduce un sistem de control și echilibru. De exemplu, în cadrul procedurilor disciplinare, persoana care inițiază ancheta nu ar trebui să hotărască asupra cauzei și nu ar trebui să facă parte din completul de apel. Acest lucru nu necesită întotdeauna crearea de instituții speciale. Același lucru poate fi obținut prin împărțirea funcțiilor în cadrul aceleiași instituții sau prin introducerea

de reguli privind conflictul de interese. Din nou, controlul și echilibrul pot fi obținute prin componența internă pluralistă a instituției unice, și nu neapărat prin crearea de instituții de control externe. [...]

Comisia de la Veneția înțelege că înființarea noilor instituții constituționale va pune capăt automat mandatului anumitor instituții deja existente cu funcții similare [...]. În opinia Comisiei de la Veneția acesta este un lucru pozitiv, deoarece coexistența mai multor instituții creează paralelism, și este mai bine să nu existe instituții diferite cu funcții similare sau suprapuse.”

CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar din Albania, §§66-67

A se vedea și CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar din Albania, §§75, 80-82

„[...] [A]tât Comisia de etică cât și Comisia de disciplină par a fi compuse exclusiv din judecători. Acest lucru poate da impresia că problema răspunderii disciplinare este decisă în cadrul corpului judiciar de organisme care nu au elemente externe și legături cu organele alese democratic sau cu comunitatea juridică mai largă. [...]”

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §32.

A se vedea și CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar al Albaniei, §76

„Într-adevăr, trebuie evitat orice fel de control al puterii executive sau al altor actori externi asupra Consiliilor Judiciare sau organelor cu competențe disciplinare. După cum s-a menționat în avizul comun din 2014, componența unui organism disciplinar este esențială pentru garantarea independenței și imparțialității sale. În acest context, OSCE/ODIHR și Comisia de la Veneția au apreciat că o componență din care fac parte reprezentanți ai societății civile, ce asigură astfel implicarea comunității în procedurile disciplinare, e o evoluție binevenită. **Regulile referitoare la componența Comisiei de disciplină ar trebui modificate pentru a se asigura că puterile legislativă și/sau executivă nu au o influență decisivă asupra unui astfel de organ, și a se asigura în același timp o reprezentare adecvată a societății civile/comunității și o compoziție în general echilibrată între sexe.”**

CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituție” al Republicii Kârgistan, §76

A se vedea și CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar al Albaniei, §§70, 71 și 73

VI. DOCUMENTE DE REFERINTA

Orientări și studii

CDL-AD(2007)028, Raportul privind numirile judiciare

CDL-AD(2010)004, Raportul privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor

CDL-AD(2016)007, Lista de verificare a statului de drept

Avize cu privire la anumite țări

CDL(1994)011, Avizul privind Constituția Federației Ruse adoptat prin vot popular la 12 decembrie 1993

CDL(1995)73rev, Avizul privind conceptul de reglementare al Constituției Republicii Ungare

CDL(1995)074rev, Avizul privind legea albaneză privind organizarea sistemului judiciar (capitolul VI din Constituția de tranziție a Albaniei)

CDL-INF(1996)002, Avizul privind conceptul de reglementare al Constituției Republicii Ungare

CDL-INF(1996)006, Avizul privind proiectul de Constituție a Ucrainei

CDL-INF(1996)008, Avizul privind modificările și completările la Constituția Republicii Belarus, așa cum a fost propus de i) Președintele Republicii & ii) grupurile de parlamentari agrari și comuniști

CDL-INF(1997)006, Avizul privind proiectul de Constituție a Republicii autonome Nakhichevan (Republica Azerbaidjan)

CDL-CR-PV(1998)004, Reuniunea Grupului de lucru pentru Albania al Subcomisiei pentru Reforma Constituțională și Comisiei Constituționale din Albania

CDL-INF(1998)009, Avizul privind modificările recente aduse legii privind dispozițiile constituționale majore ale Republicii Albania

CDL-INF(1998)015, Avizele privind regimul constituțional al Bosniei și Herțegovinei

CDL-INF(1999)005, Avizul privind reforma sistemului judiciar în Bulgaria

CDL(1999)078, Avizul privind reforma protecției judiciare a drepturilor omului în Federația Bosniei și Herțegovinei

CDL(1999)088, Raportul interimar privind reforma constituțională în Republica Moldova

CDL-INF(2000)005, Avizul privind proiectul de lege al Ucrainei privind sistemul judiciar

CDL-INF(2001)017, Raportul privind Constituția revizuită a Republicii Armenia

CDL-AD(2002)012, Avizul privind Proiectul de revizuire a Constituției României

CDL-AD(2002)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările la Legea sistemului judiciar din Bulgaria

CDL-PI(2018)008

CDL-AD(2002)021, Avizul suplimentar privind revizuirea Constituției României

CDL-AD(2002)026, Avizul privind proiectul de lege privind puterea judiciară și modificările constituționale corespunzătoare din Letonia

CDL-AD(2002)032, Avizul privind amendamentele la Constituția Liechtensteinului propuse de Casa princiară din Liechtenstein

CDL-AD(2002)033, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Kârgistanului

CDL-AD(2003)012, Memorandumul: Reforma sistemului judiciar în Bulgaria

CDL-AD(2003)016, Avizul privind modificările constituționale care reformează sistemul judiciar din Bulgaria

CDL-AD(2003)019, Avizul privind trei proiecte de lege care propun modificări la Constituția Ucrainei

CDL-AD(2004)035, Avizul privind proiectul de lege constituțională federală „cu privire la modificări la legea constituțională federală privind Curtea Constituțională a Federației Ruse”

CDL-AD(2004)044, Avizul interimar privind reformele constituționale în Republica Armenia

CDL-AD(2005)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al OSCE/ODHIR privind o propunere de lege constituțională privind modificările și amendamentele la Constituția Georgiei

CDL-AD(2005)005, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar din Georgia

CDL-AD(2005)038, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale referitoare la reforma sistemului judiciar în „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”

CDL-AD(2005)023, Avizul privind dispozițiile privind sistemul judiciar din proiectul de Constituție al Republicii Serbia

CDL-AD(2006)016, Avizul privind proiectul de lege privind Curtea Constituțională și modificările corespunzătoare ale Constituției Republicii Moldova

CDL-AD(2008)006, Avizul privind proiectul de lege privind Înalțul Consiliu Judiciar al Republicii Serbia

CDL-AD(2008)007, Avizul privind proiectele de lege privind judecătoria și organizarea instanțelor din Republica Serbia

CDL-AD(2008)009, Avizul privind Constituția Bulgariei

CDL-AD(2008)010, Avizul privind Constituția Finlandei

CDL-AD(2008)038, Avizul privind legea constituțională privind instanțele din Kârgistan

CDL-AD(2008)039, Avizul privind proiectul de amendamente la legea constituțională privind statutul judecătorilor din Kârgistan

CDL-AD(2008)040, Avizul privind Legea constituțională privind organele de autoreglementare judiciară din Kârgâzstan

CDL-AD(2008)041, Avizul privind proiectul de amendamente la legea constituțională privind Curtea Supremă și instanțele locale din Kârgistan

CDL-AD(2009)011, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii privind puterea judiciară a Bulgariei

CDL-AD(2009)023, Avizul privind proiectul de criterii și standarde pentru alegerea judecătorilor și a președinților de instanță din Serbia

CDL-AD(2009)055, Avizul privind proiectul de lege privind obținerea de informații cu privire la activitățile instanțelor din Azerbaidjan

CDL-AD(2009)057, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale din Luxemburg

CDL-AD(2010)003, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturile omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina

CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale drepturi omului și afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina

CDL-AD(2010)029, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Afaceri juridice a Consiliului Europei privind legea de modificare a anumitor acte legislative ale Ucrainei în legătură cu prevenirea abuzului de drept de apel

CDL-AD(2010)038, scurt Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind modificarea mai multor legi referitoare la sistemul de salarii și remunerații ale funcționarilor aleși și numiți

CDL-AD(2010)041, Avizul privind Proiectul de lege de modificare a Legii puterii judecătorești și Proiectul de lege de modificare a Codului de procedură penală din Bulgaria

CDL-AD(2010)042, Avizul interimar privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu pentru judecători și procurori (din 27 septembrie 2010) din Turcia

CDL-AD(2011)004, Avizul privind proiectul de lege privind judecătorii și procurorii din Turcia

CDL-AD(2011)010, Avizul privind proiectele de amendamente la Constituția Muntenegrului, precum și proiectele de amendamente la Legea instanțelor judecătorești, Legea cu privire la parchetul de stat și Legea cu privire la Consiliul Judiciar din Muntenegru

CDL-AD(2011)012, Avizul comun privind legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan

CDL-AD(2011)017, Avizul privind introducerea modificărilor legii constituționale „cu privire la statutul judecătorilor” din Kârgistan

CDL-AD(2011)019, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul de selecție a judecătorilor din Kârgistan

CDL-AD(2011)033, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Justiție și Demnitate Umană din cadrul Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de drept a Consiliului Europei privind proiectul de lege de modificare a legii privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor și alte acte legislative ale Ucrainei

CDL-AD(2012)001, Avizul privind Legea CLXII din 2011 privind statutul și salarizarea judecătorilor și Legea CLXI din 2011 privind organizarea și administrarea instanțelor din Ungaria

CDL-PI(2018)008

CDL-AD(2012)014, Avizul privind securitatea juridică și independența sistemului judiciar în Bosnia și Herțegovina

CDL-AD(2012)020, Avizul privind actele cardinale asupra sistemului judiciar care au fost modificate în urma adoptării avizului CDL-AD (2012) 001 privind Ungaria

CDL-AD(2012)024, Avizul privind două seturi de proiecte de amendamente la dispozițiile constituționale referitoare la sistemul judiciar din Muntenegru

CDL-AD(2013)005, Avizul privind Proiectele de modificare a legilor privind sistemul judiciar din Serbia

CDL-AD(2013)007, Avizul privind proiectul de amendamente la Legea organică privind instanțele ordinare din Georgia

CDL-AD(2013)008, scurt Amicus curiae despre imunitatea judecătorilor Curții Constituționale a Moldovei

CDL-AD(2013)010, Avizul privind proiectul noii Constituții a Islandei

CDL-AD(2013)012, Avizul privind al patrulea amendament la Legea fundamentală a Ungariei

CDL-AD(2013)013, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru justiție și demnitate umană a Direcției generale pentru drepturile omului și statul de drept (DG I) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind statutul temporar al Comisiei pentru erori judiciare din Georgia

CDL-AD(2013)014, Avizul privind proiectul de lege privind modificările Constituției și consolidarea independenței judecătorilor propuse de Adunarea Constituțională a Ucrainei

CDL-AD(2013)015, Avizul privind proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina

CDL-AD(2013)018, Avizul privind echilibrul puterilor din Constituție și legislația Principatului Monaco

CDL-AD(2013)028, Avizul privind proiectul de amendamente la trei dispoziții constituționale referitoare la Curtea Constituțională, procurorul suprem de stat și Consiliul Judiciar din Muntenegru

CDL-AD(2013)034, Avizul privind propunerile de modificare a proiectului de lege privind modificările la constituție pentru consolidarea independenței judecătorilor din Ucraina

CDL-AD(2013)035, Avizul privind proiectul Codului de etică judiciară al Republicii Tadjikistan

CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova

CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare a judecătorilor) din Armenia

CDL-AD(2014)008, Avizul privind proiectul de lege privind Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina

CDL-AD(2014)016, Avizul privind proiectele de amendamente la procedura penală și codurile de procedură civilă din Albania

CDL-AD(2014)018, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR privind proiectele de amendamente la cadrul legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Kârgistan

CDL-AD(2014)021, Avizul privind proiectul de lege privind introducerea de modificări și completări la codul judiciar al Armeniei (mandatul președinților de curte)

CDL-AD(2014)026, Avizul privind cele șapte amendamente la Constituția „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” privind, în special, Consiliul Judiciar, competența Curții Constituționale și zonele financiare speciale

CDL-AD(2014)028, Avizul privind proiectele de amendamente la Legea privind Înalțul Consiliu Judiciar din Serbia

CDL-AD(2014)030, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectele de lege de modificare Codurilor administrativ, civil și penal din Georgia

CDL-AD(2014)031, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției drepturile omului (DHR) din cadrul Direcției drepturile omului și statul de drept (DGI) a Consiliului Europei privind proiectul de lege privind modificările Legea organică a instanțelor ordinare din Georgia

CDL-AD(2014)032, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) a Direcției pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei, privind proiectul de lege privind modificările la Legea privind răspunderea disciplinară și procedurile disciplinare ale judecătorilor din Georgia

CDL-AD(2014)038, Avizul privind proiectele de lege privind instanțele judecătorești, drepturile și obligațiile judecătorilor și Consiliul Judiciar din Muntenegru

CDL-AD(2014)039, Scurt Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Moldovei privind anumite prevederi ale legii privind testarea integrității profesionale

CDL-AD(2015)007, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru drepturile omului din cadrul Direcției generale Drepturile omului și Statul de drept privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor și modificări ale legii privind Înalțul Consiliu al Justiției din Ucraina

CDL-AD(2015)008, Avizul preliminar privind proiectul de lege privind modificarea Legii sistemului judiciar și a statutului judecătorilor din Ucraina

CDL-AD(2015)013, Avizul privind proiectele de amendamente constituționale privind imunitatea deputaților și a judecătorilor din Ucraina

CDL-AD(2015)014, Avizul comun privind proiectul de lege „privind introducerea modificărilor și modificărilor Constituției” din Republica Kârgistan

CDL-AD(2015)022, Avizul privind proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (în domeniul judiciar) al Republicii Bulgaria

CDL-AD(2015)023, Avizul privind Regulamentul de procedură al Camerei constituționale a Curții Supreme a Republicii Kârgistan

CDL-AD(2015)026, Avizul privind amendamentele la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost propuse de Grupul de lucru al Comisiei constituționale în iulie 2015

CDL-AD(2015)027, Avizul privind amendamentele propuse la Constituția Ucrainei privind sistemul judiciar, astfel cum au fost aprobate de Comisia constituțională la 4 septembrie 2015

CDL-AD(2015)031, Avizul interimar privind proiectul de lege privind verificarea integrității Ucrainei

CDL-PI(2018)008

CDL-AD(2015)037, Primul aviz privind proiectele de amendamente la Constituția (capitolele 1-7 și 10) Republicii Armenia

CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”

CDL-AD(2015)045, Avizul interimar privind proiectul de amendamente constituționale la sistemul judiciar din Albania

CDL-AD(2016)009, Avizul final privind proiectul de amendamente constituționale revizuite privind sistemul judiciar (15 ianuarie 2016) din Albania

CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de Cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan

CDL-AD(2016)015, Scurt Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind dreptul de regres al statului împotriva judecătorilor

CDL-AD(2016)025, Avizul comun aprobat privind proiectul de lege „Introducerea amendamentelor și modificărilor la Constituția” Republicii Kârgistan

CDL-AD(2016)029, Avizul privind proiectul de modificări la Constituția Azerbaidjanului prezentat la Referendumul din 26 septembrie 2016

CDL-AD(2017)002, Scurt Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor

CDL-AD(2017)004, Avizul privind îndatoririle, competențele și funcționarea judecătorilor de pace penale din Turcia

CDL-AD(2017)005, Avizul privind amendamentele la Constituția Turciei adoptate de Marea Adunare Națională la 21 ianuarie 2017 și care urmează să fie supuse unui referendum național la 16 aprilie 2017

CDL-AD(2017)013, Avizul privind proiectul de Constituție revizuită a Georgiei

CDL-AD(2017)018, Avizul privind Legea sistemului judiciar din Bulgaria

CDL-AD(2017)019, Avizul privind proiectul Codului judiciar al Armeniei

CDL-AD(2017)023, Avizul privind proiectul de Constituție revizuită adoptat de Parlamentul Georgiei în a doua lectură la 23 iunie 2017

CDL-AD(2017)031, Avizul privind proiectul de lege de modificare a Legii privind Consiliul Național al Justiției; proiectul de lege de modificare a Legii cu privire la Curtea Supremă, propus de președintele Poloniei, și Legea cu privire la organizarea instanțelor ordinare

CDL-AD(2017)033, Avizul privind proiectul de lege privind încetarea valabilității legii Consiliului pentru stabilirea faptelor și inițierea procedurilor pentru stabilirea răspunderii judecătorilor, proiectul de lege de modificare a legii Consiliului Judiciar și proiectul de lege de modificare a Legii privind protecția martorilor a „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”

CDL-AD(2018)003, Avizul privind Legea privind modificarea și completarea Constituției (Justiția) din Republica Moldova

CDL-AD(2018)011, Avizul privind proiectele de amendamente la dispozițiile constituționale privind sistemul judiciar din Serbia

CDL-PI(2018)008

CDL-AD(2018)015, Avizul privind proiectul de lege privind modificările legii privind Consiliul Judiciar și judecătorii din Muntenegru

CDL-AD(2018)032, Avizul privind documentul conceptual privind reforma Înaltului Consiliu Judiciar din Kazahstan

CDL-AD(2018)028, Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii în Malta

CDL-AD(2018)029, Avizul privind dispozițiile Consiliului Procurorilor din proiectul Legii organice privind parchetul, și dispozițiile privind Înaltul Consiliu al Justiției din legea organică în vigoare a instanțelor ordinare din Georgia

CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”

CDL-AD(2018)033, Avizul privind proiectul de lege de modificare a legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”

CDL-AD(2018)017, Avizul privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România

CDL-AD(2019)003, Avizul privind revizuirea propusă a Constituției Luxemburgului

CDL-AD(2019)004, Avizul privind legea instanțelor administrative și legea privind intrarea în vigoare a legii instanțelor administrative și a anumitor norme tranzitorii ale Ungariei

CDL-AD(2019)008, Avizul privind proiectul de lege privind Consiliul Judiciar al Macedoniei de Nord

CDL-AD(2019)009, Avizul de urgență privind selectarea și numirea judecătorilor Curții Supreme din Georgia